

Saturs

I Rezolūcijas, ieteikumi un atzinumi

REZOLŪCIJAS

Reģionu komiteja

Interactio – neklātienas sanāksme – RK 148. plenārsesija, 26.1.2022.–27.1.2022.

2022/C 270/01	Eiropas Reģionu komitejas rezolūcija par vietējo un reģionālo pašvaldību devumu konferencē par Eiropas nākotni	1
---------------	--	---

ATZINUMI

Reģionu komiteja

Interactio – neklātienas sanāksme – RK 148. plenārsesija, 26.1.2022.–27.1.2022.

2022/C 270/02	Eiropas Reģionu komitejas atzinums “ES stratēģiskais satvars par drošību un veselības aizsardzību darbā 2021.–2027. gadam”	8
---------------	--	---

2022/C 270/03	Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Vietējo un reģionālo pašvaldību loma ES Apmeklētāju iniciatīvas īstenošanas paātrināšanā”	13
---------------	---	----

2022/C 270/04	Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Ilgtermiņa redzējums par ES lauku apvidiem”	18
---------------	---	----

2022/C 270/05	Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Dzimumu līdztiesība un klimata pārmaiņas: virzībā uz dzimumu aspekta integrēšanu Eiropas zaļajā kursā”	25
---------------	--	----

III *Sagatavošanā esoši tiesību akti*

Reģionu komiteja

Interactio – neklātienas sanāksme – RK 148. plenārsesija, 26.1.2022.–27.1.2022.

I

(Rezolūcijas, ieteikumi un atzinumi)

REZOLŪCIJAS

REĢIONU KOMITEJA

INTERACTIO – NEKLĀTIENES SANĀKSME – RK 148. PLENĀRSESĪJA, 26.1.2022.–27.1.2022.

Eiropas Reģionu komitejas rezolūcija par vietējo un reģionālo pašvaldību devumu konferencē par Eiropas nākotni

(2022/C 270/01)

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA (RK),

ņemot vērā

- rezolūciju “Eiropas Reģionu komitejas prioritātes 2020.–2025. gadam”⁽¹⁾,
- Eiropas Reģionu komitejas 2020. gada 12. februāra⁽²⁾ un 2021. gada 7. maija⁽³⁾ rezolūcijas par konferenci par Eiropas nākotni,
- Eiropas Reģionu komitejas 2021. gada 2. decembra rezolūciju par Eiropas Komisijas 2022. gada darba programmu⁽⁴⁾,
- Eiropas Reģionu komitejas Augsta līmeņa grupas Eiropas demokrātijas jautājumos ziņojumu;

tā kā:

- a. Eiropas Savienībā ir 27 dalībvalstis, 280 reģioni un gandrīz 90 000 pašvaldību, vienam no ES darbības vadošajiem principiem jābūt “Vienoti dažādībā”;
- b. iedzīvotāji un viņu reģionālie un vietējie delegāti konferencē par Eiropas nākotni sagaida taustāmus rezultātus, kas uzlabos ES iestāžu darbību un reformēs ES pārvaldību, koncentrējoties uz tuvumu iedzīvotājiem un viņu līdzdalību, lai vairotu cilvēku uzticēšanos Eiropas Savienībai un tās demokrātisko leģitimitāti;
- c. spēcīgas reģionālo un vietējo politisko pārstāvju delegācijas iekļaušana konferences plenārsēdē palīdzēja debatēs pievērsties iedzīvotājus satraucošiem jautājumiem, lai konferences turpmākajiem rezultātiem nodrošinātu teritoriālo dimensiju;
- d. konferencē iesniegtie vietējo un reģionālo delegātu svarīgākie priekšlikumi ir saņēmuši vispārēju piekrišanu konferences plenārsēdē, darba grupās, politiskajās apvienībās un daudzvalodu digitālajā platformā;

Eiropas demokrātija

1. ir pārliecināta, ka demokrātija ir viena no ES pamatvērtībām, kas balstīta uz tiesiskumu un izpaužas kā iedzīvotāju uzticēšanās Eiropas, valstu, reģionālajām un vietējā līmeņa vēlēšanām; uzskata, ka Eiropas, valstu, vietējā un reģionālā demokrātija, kas balstīta uz reģionālajiem parlamentiem un valdībām, padomēm un mēriem, kuru leģitimitāte ir apstiprināta vēlēšanās, pilnvērtīgi papildina un savstarpēji pastiprina viena otru un ka demokrātija būtu jārespektē kā universāla vērtība visā Eiropas Savienībā;

⁽¹⁾ OV C 324, 1.10.2020., 8. lpp.

⁽²⁾ OV C 141, 29.4.2020., 5. lpp.

⁽³⁾ OV C 300, 27.7.2021., 1. lpp.

⁽⁴⁾ OV C 97, 28.2.2022., 1. lpp.

2. uzskata: lai apmierinātu iedzīvotāju aizvien uzstājīgāko prasību novērst demokrātijas deficītu, Eiropas Savienībai ir jāveicina "Eiropas demokrātijas nama" modelis, kura pamatā ir trīsdimensiju leģitimitāte – Eiropas, valstu un reģionālā un vietējā līmeņa – atbilstīgi pilsoņu balsojumam katrā līmenī; šajos centienos īpaša loma būs reģionu parlamentiem, kam ir likumdošanas pilnvaras un kas kalpo kā vidutāji starp iedzīvotājiem un pārvalstisko līmeni;
3. ir pārliecināta, ka Eiropas pārstāvības un līdzdalības demokrātijai būtu savstarpēji jāpapildina vienai otru, lai nodrošinātu, ka demokrātijā dod rezultātus iedzīvotājiem tieši tur, kur viņi dzīvo;
4. atzīmē, ka demokrātijā nozīmē visu cilvēku līdzdalību un ka Eiropā leģitimitāte pirmām kārtām izriet no iedzīvotāju subsidiaritātes; tāpēc uzskata, ka iedzīvotāju veidotu Eiropu gaida laba nākotne; šajā saistībā īpaša nozīme būs vietējo un reģionālo pārstāvju aktīvai līdzdarbībai Eiropas līmenī;
5. uzsver, ka ir vajadzīga aktīvāka pilsoņu līdzdalība un iesaistīšanās ES politikā, nodrošinot viņu ievēlētajiem pārstāvjiem spēcīgāku ietekmi visos pārvaldības līmeņos, un uzskata, ka tas veicinās publiskās telpas eiropeizāciju; aicina Eiropas Parlamentu, Komisiju un Padomi veicināt pārstāvības demokrātiju, palielinot finansējumu, kas pieejams ES līmenī pārstāvētām politiskajām partijām, grupām un fondiem, tostarp tiem, kas pārstāv valsts, reģionālo un vietējo līmeni;
6. uzskata, ka ir iespējams spēkā esošo Līguma regulējumu izmantot labāk, nodrošinot labāku sinerģiju starp dažādiem pārvaldības līmeņiem; tomēr nevajadzētu izslēgt pienācīgi pamatotas izmaiņas Līgumā;
7. aicina izmantot konferencē gūto pieredzi, lai izvērstu pastāvīgu un konkrētai vietai atbilstīgu dialogu ar iedzīvotājiem kā līdzdalības mehānismu, kas Eiropas Savienību labāk sasaistīs ar reālo situāciju vietējā, rajona, reģionālajā un valsts līmenī; uzskata, ka šāds pastāvīgais dialogs ar iedzīvotājiem savu pievienoto vērtību pierādītu Eiropas, valstu un reģionālajās/rajona/vietējās vēlēšanās; šajā sakarā jāatzīmē darbs, ko veic centri, kuri ietilpst Eiropas Komisijas *Europe Direct* tīklā, un to uzņemošās struktūras kā virzītājspēks Eiropas vērtību izplatīšanai un debatēm par Eiropas projektu. Tāpat vietējām un reģionālajām pašvaldībām būtu jāveicina pastāvīgi forumi Eiropas dialogam un debatēm ar dažādiem sava reģiona dalībniekiem, lai Eiropas projektu tuvinātu iedzīvotājiem;
8. aicina, ar nejausi izraudzītiem iedzīvotājiem rīkojot pilsoņdialogus par konkrētiem tematiem, Eiropas Savienības līmenī institucionalizēt jaunus iedzīvotāju līdzdalības veidus;
9. uzsver, ka ES reģioniem, rajoniem un pilsētām ir konkrēta zinātība par iedzīvotāju līdzdalību, un atgādina, ka tie ir organizējuši lielāko daļu no gandrīz 5 000 ar konferenci saistītiem pilsoņdialogiem un pasākumiem; atkārtoti pauž gatavību arī turpmāk rīkot vietējus dialogus, lai ar iesaistīšanu vietējā, rajona un reģionālajā līmenī mazinātu plaisu starp Eiropas iestādēm un iedzīvotājiem;

Aktīva subsidiaritāte un proporcionalitāte Eiropas lēmumu pieņemšanas procesā

10. iesaka daudzlīmeņu pārvaldības un partnerības principus paplašināt un iekļaut visu to ES politikas jomu leģislatīvajos un normatīvajos aktos, kurām ir reģionāla vai vietēja ietekme; atkārtoti aicina daudzlīmeņu pārvaldības un partnerības principus kodificēt ne tikai ES1 fondos, bet arī Starpiestāžu rīcības kodeksā un iekļaut tos Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu;
11. uzsver, ka Eiropas misijas kā jauns un vitāli svarīgs steidzamu sabiedrības problēmu risināšanas instruments ir īsts Eiropas Savienības ietekmes un ticamības pārbaudījums. Tām ir nepieciešama plaša leģitimitāte un atbalsts. Kā Eiropas Komisija ir uzsvērusi, pilsētu, reģionu un visu ieinteresēto personu un pilsoņu loma izšķiroši ietekmēs augsti uzstādīto Eiropas Savienības misiju mērķu sasniegšanu; aicina ES misijas noteikt skaidrus ceļvežus un izstrādāt jaunu sistēmisku daudzpusējas pārvaldības pieeju un metodiku eksperimentu veikšanai, prototipu izstrādei, uzraudzībai un darbības izvērsīšanai visos pārvaldības līmeņos;
12. aicina stiprināt aktīvas subsidiaritātes principu, izdarot grozījumus Lisabonas līguma 2. protokolā par subsidiaritātes principa un proporcionalitātes principa piemērošanu; prasa ar šādiem grozījumiem pagarināt "agrīnās brīdināšanas mehānisma" ietvaros īstenotās subsidiaritātes kontroles termiņu līdz divpadsmit nedēļām, ieviest sistematisku RK izstrādātās subsidiaritātes tabulas izmantošanu un "zaļās kartes procedūru", kas nozīmīgam skaitam valstu vai reģionālo parlamentu nodrošinātu iespēju ierosināt ES tiesību aktus;

13. ierosina ietekmes novērtējumos iekļaut teritoriālo dimensiju un tajos proporcionalitātes principu juridiski izvērtēt tikpat rūpīgi kā subsidiaritātes principu;
14. aicina pakāpeniski pārveidot Reģionu komiteju no padomdevējas struktūras par Eiropas Savienības līdzlēmēju struktūru nozīmīgās politikas jomās ar teritoriālu ietekmi;
15. attiecībā uz subsidiaritāti un Eiropas tiesiskā regulējuma uzlabošanu jāuzsver, cik liela nozīme ir Eiropas Reģionu komitejas iniciatīvām; ne tikai subsidiaritātes tīklam, bet arī *RegHub*, kura loma arvien pieaug un kurš ir pierādījis, ka ir ļoti noderīgs Eiropas Komisijai;
16. norāda, ka RK atspoguļo tādu ES politikas dimensiju, ko citas ES iestādes nespēj atspoguļot, un tāpēc RK formulētā reģionāla un vietējā perspektīva Eiropas Savienībā sniedz nenovērtējamu ieguldījumu politikas veidošanā un leģitimācijā;
17. uzskata, ka Reģionu komitejai ir svarīgi savā darbā koncentrēties uz politiku ar teritoriālu ietekmi un tāpēc galvenokārt pievērsties jautājumiem, kuros vietējās un reģionālās pašvaldības ir vai nu iesaistītas īstenošanas līmenī, vai izjūt būtisku ietekmi;
18. aicina noteikt, ka Eiropas Parlamentam, Eiropas Komisijai un ES Padomei ir jāizskata RK atzinumi, kas pieņemti saskaņā ar obligātas apspriešanās procedūru, un jānorāda pamatoti iemesli, ja šie atzinumi netiek ņemti vērā;
19. aicina piešķirt Reģionu komitejai piekļuvi trialogiem un ar tiem saistītajiem dokumentiem, ja tā ir sniegusi atzinumu par attiecīgo priekšlikumu saskaņā ar LESD 307. pantu; prasa, lai Reģionu komitejai tiktu piešķirtas pilnvaras ierosināt abiem likumdevējiem kompromisus, kas pavērs tiem iespēju saņemt vērtīgu informāciju par faktiskajiem īstenošanas apstākļiem uz vietas;
20. aicina uzlabot iestāžu sinerģiju, piemēram, iesaistot Reģionu komiteju Eiropas Parlamenta un Eiropas Savienības Padomes struktūru (piemēram, komisiju, komiteju un darba grupu) darbā un komitoloģijas procedūrā;
21. atgādina, ka reģionālajā un vietējā līmenī tiek īstenoti 70 % tiesību aktu, tāpēc prasa, lai ar Reģionu komiteju notiktu apspriešanās ES gadskārtējās un daudzgadu plānošanas, darba kārtības un prioritāšu noteikšanas procesos, kas paredzēti Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu; šajā saistībā vēlreiz norāda uz *RegHub* tīkla radīto pievienoto vērtību un aicina stiprināt šo tīklu;
22. ir pārliecināta, ka, vairāk ņemot vērā vietējo un reģionālo pašvaldību īpašo pieredzi ES tiesību aktu īstenošanā, tiek uzlabots likumdošanas process Eiropas Savienībā;
23. uzsver, ka, turpinot pilnveidot Eiropas vēlēšanu tiesības, cita starpā, iespējams, ieviešot arī starptautiskus kandidātu sarakstus, ir jāievēro teritoriālās pārstāvības princips un jānodrošina saikne ar ES politikas vietējo un reģionālo dimensiju, kā arī Eiropas Parlamenta deputātu tuvums iedzīvotājiem;

Eiropas vērtības un tiesiskums

24. norāda, ka vietējām un reģionālajām pašvaldībām ir nozīmīga loma tiesiskuma stiprināšanā; tāpēc nosoda mēģinājumus vērsties pret tiesiskumu, instrumentalizēt tiesu sistēmu un pamazām vājināt Eiropas vērtības, tiesības un ES tiesību pārākumu pār nacionālajām tiesībām; uzsver, ka, pamatojoties uz Venēcijas komisijas izstrādātajiem kritērijiem, vietējām un reģionālajām pašvaldībām ir jābūt iesaistītām tiesiskuma uzraudzībā un novērtēšanā;
25. atkārtoti aicina stiprināt ES un dalībvalstu autoritāti, publisko tiesiskuma institūciju uzticamību, kā arī reģionālās pašvaldības kā demokrātijas inkubatorus;
26. uzskata, ka pēc tiesiskuma principa pārkāpumiem ir jāaptur maksājumi vai jāveic finanšu korekcijas un ka šādu pasākumu gadījumā tiem ES finansējuma saņēmējiem, tostarp vietējām un reģionālajām pašvaldībām, kas nav atbildīgas par tiesiskuma pārkāpumiem, būtu jāturpina saņemt finanšu atbalstu no attiecīgās dalībvalsts;
27. atzīst, ka Covid-19 krīze ir saasinājusi pašreizējo nevienlīdzību Eiropas reģionos; tādēļ aicina konferences struktūras stiprināt Eiropas solidaritāti un atzīt kohēziju par vienu no Eiropas pamatvērtībām;

28. ierosina izveidot *Erasmus* programmu vietējiem un reģionālajiem politiķiem, lai palīdzētu uzlabot viņu zināšanas par Eiropas Savienību, uzlabotu līdzekļu apguvi un paaugstinātu politikas īstenošanas kvalitāti;

Jaunatne, izglītība un kultūra

29. norāda, ka konference par Eiropas nākotni būtu jāizmanto, lai turpinātu centienus veidot Līdztiesības savienību, efektīvi vērstoties pret visiem diskriminācijas veidiem; uzskata, ka ir ļoti svarīgi efektīvāk nodrošināt dzimumu līdztiesības principu iekļaušanu visos ES tiesību aktos un ieviest ietekmes uz dzimumu līdztiesību novērtējumu katram jaunierosinātajam ES tiesību aktam;

30. uzskata, ka konferencē par Eiropas nākotni būtu jāierosina Eiropas Savienībā ilgtspējīgi aizsargāt un atbalstīt minoritātes, un tam par pamatu būtu jāizmanto priekšlikumi, kas ietverti sekmīgajā Eiropas pilsoņu iniciatīvā *Minority SafePack*;

31. uzsver, ka jāpievēršas dezinformācijas draudiem Eiropā, un aicina partnerībā ar vietējām un reģionālajām pašvaldībām izstrādāt un ieviest Eiropas mēroga mācību programmu, kuras mērķis būtu pilsoniska audzināšana un Eiropas demokrātisko vērtību, kritiskās domāšanas, digitālo prasmju un medijpratības veicināšana;

32. aicina ES līmenī izlēmīgi rīkoties, lai samazinātu reģionālo nevienlīdzību izglītības jomā, it īpaši tālākajos, pierobežas, lauku reģionos un trūcīgos pilsētu rajonos; uzskata, ka Eiropas Savienībai jāatbalsta valstu un reģionālie centieni nodrošināt nākotnes vajadzībām atbilstošu izglītību, izstrādājot jaunus mācīšanas rīkus, piemēram, Eiropas daudzvalodu digitālās platformas ar mērķi plaši izplatīt izglītības saturu;

33. norāda, ka ir svarīgi vēl vairāk paplašināt programmas "*Erasmus+*" – Eiropas Savienības svarīgākā instrumenta eiropiskas apziņas veidošanai – labumguvēju loku, iespējas un līdzekļus. It īpaši būtu jāpalielina pašreizējie resursi un iespējas, ko tā piedāvā skolu līmenī, kā arī resursi, kas piešķirti dažādām publiskās pārvaldes jomām, lai tā kļūtu par paraugprakses apmaiņas programmu, paplašinot pašreizējās programmas "*Erasmus* publiskajai pārvaldei" darbības jomu;

34. uzskata, ka visos Eiropas reģionos, pilsētās un lauku apvidos par prioritāti būtu jāklūst jauniešu bezdarba un jauniešu un bērnu nabadzības problēmas risināšanai;

35. uzskata, ka vispārēja piekļuve kultūras un sporta pasākumiem ir ļoti svarīga, lai veicinātu ekonomisko un sociālo attīstību un palielinātu šādās aktivitātēs iesaistīto cilvēku, īpaši jauniešu, kopskaitu, tādējādi atvieglojot kopīgo Eiropas vērtību popularizēšanu;

Klimats, vide un noturība

36. atgādina, ka reģioniem un pilsētām ir izšķiroša loma gan lielākās daļas klimata pārmaiņu mazināšanas un klimatadaptācijas pasākumu īstenošanā, gan reaģējot uz klimata katastrofām un nodrošinot vietējo kopienu aktīvu iesaistīšanu zaļajā pārkārtošanā; tādēļ prasa vietējās un reģionālās pašvaldības institucionāli iesaistīt klimata, enerģētikas un vides politikas izstrādē un īstenošanā, nodrošināt tām tiešu piekļuvi ES finansējumam, līdz minimumam samazināt birokrātiskos šķēršļus un visos pārvaldības līmeņos izstrādāt koordinētas programmas, it īpaši investīciju plānus Eiropas zaļā kursa un atveseļošanas un noturības plānu atbalstam; uzsver, ka tiešs finansējums ir priekšnoteikums, lai pilsētas un reģioni būtu gatavi uzņemties vērienīgos mērķus, kas tiek apspriesti saistībā ar paketi "Gatavi mērķrādītājam 55 %";

37. norāda uz Eiropas zaļā kursa teritoriālo dimensiju un mijiedarbību ar digitālo pārkārtošanos un sociālo politiku; uzskata, ka atveseļošanas un noturības plānos norādīto klimata pasākumu uzraudzībā jāņem vērā vietējā līmeņa zaļie kursi; ierosina izveidot Eiropas reģionālo rezultātu pārskatu ar skaidriem, mērķorientētiem un lietotājdraudzīgiem rādītājiem, ar ko mērīt un uzraudzīt Eiropas zaļā kursa ietekmi *NUTS* 2 reģionu līmenī;

38. atkārtoti prasa sistemātiski organizēt daudzlīmeņu platformas un dialogus, lai nodrošinātu vietējo un reģionālo pašvaldību strukturētu un iekļaujošu līdzdalību zaļā kursa iniciatīvu plānošanā un īstenošanā, kas arī palīdzēs veidot noturīgas vietējās kopienas; uzsver: lai zaļā kursa īstenošana būtu sekmīga, ir jāveic straujš pārveides process uz jaunīgo energoresursu sistēmām, to tehnoloģijām un ar to saistītās infrastruktūras pielāgošana;

39. uzsver, ka gan pasaules, gan Eiropas līmenī pieaug vietējo un reģionālo pašvaldību loma taisnīgas klimatiskās pārkārtošanās nodrošināšanā; norāda, ka Parīzes nolīgumā un Edinburgas deklarācijā par globālo biodaudzveidības satvaru laikposmam pēc 2020. gada ir atzīta daudzlīmeņu pārvaldības nozīme klimatneitralitātes, biodaudzveidības un vērstas ilgtspējīgas attīstības īstenošanā atbilstīgi ANO ilgtspējīgas attīstības mērķiem; atkārtoti pauž atbalstu reģionālā un vietējā līmenī noteikta devuma (*Regionally and Locally Determined Contributions – RLDC*) sistēmai, ar kuru oficiāli atzīst, uzrauga un veicina siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanu;

40. iesaka pievērst uzmanību ilgtspējīgai transporta nozares pārveidei, kurai jābūt taisnīgai un godīgai, nodrošinot, ka nevienš reģions netiek atstāts novārtā un ka ilgtspējīga un uz alternatīvām degvielām balstīta mobilitāte ir cenas ziņā pieņemama un pieejama visiem iedzīvotājiem visos reģionos; ierosina izveidot taisnīgas pārkārtošanās mehānismu reģioniem, kas ir atkarīgi no autobūves nozares, lai tie spētu pārvarēt pārmaiņas šajā nozarē, ņemot vērā, ka autobūves nozarē (kas nodrošina tiešas un netiešas darbvietas 13,8 miljoniem eiropiešu, kas ir 6,1 % no kopējā nodarbināto skaita Eiropas Savienībā) norisinās fundamentāla pārkārtošanās uz bezemisiju transportlīdzekļiem un ka tā būtiski ietekmē reģionālo izaugsmi un nodarbinātību;

Veselības savienība

41. atkārtoti uzsver savu apņēmību sekmēt centienus izveidot pilnvērtīgu Eiropas veselības savienību, kurā tiek respektēts subsidiaritātes princips un juridiskās pilnvaras veselības jomā; aicina līdztekus valstu un ES iestādēm topošajā ES Veselības ārkārtas situāciju gatavības un reaģēšanas iestādē skaidrāk noteikt reģionālo pašvaldību, it īpaši reģionu ar likumdošanas pilnvarām veselības jomā, un vietējo pašvaldību lomu;

42. atbalsta visu ES iedzīvotāju piekļuvi e-veselības pakalpojumiem; aicina padziļināt ES kompetenci veselības jomā, tostarp veicot izmaiņas Līgumā, galvenokārt, lai piešķirtu Komisijai pilnvaras oficiāli atzīt sabiedrības veselības ārkārtas situāciju Savienības līmenī; atbalsta aicinājumu stiprināt veselības aizsardzību, ES ražošanas spējas un pastiprināt sadarbību zāļu jomā;

43. mudina attīstīt pārrobežu sadarbību veselības aprūpes jomā, tostarp piešķirt ES ilgtermiņa finansējumu, un ļaut brīvi pārvietoties pāri robežām neatliekamās palīdzības dienestu un veselības aprūpes personālam un transportlīdzekļiem; pašlaik vēl pastāvošie šķēršļi, kas kavē veselības aprūpes un glābšanas pakalpojumu sniegšanu pāri robežām, būtu iedzīvotāju interesēs nekavējoties un nebirokrātiski jālikvidē;

Ekonomika, sociālais taisnīgums un nodarbinātība

44. ir pārliecināta, ka konference par Eiropas nākotni rada reālu impulsu Eiropas sociālo tiesību pilāram, lai tas kļūtu par jauno sociālo noteikumu kopumu, atvieglojot pārkārtošanos uz ilgtspējīgu ekonomiku un piekļuvi darbvietām un vienlaikus veicinot sociālo kohēziju;

45. aicina pārstrādāt Eiropas ekonomikas pārvaldību, kurā ar pārskatītiem budžeta noteikumiem ir labāk jāatbalsta kvalitatīvi, publiski, ilgtermiņa un ilgtspējīgi ieguldījumi visos pārvaldības līmeņos un, ar partnerībā balstītu rīcības kodeksu Eiropas pusgadā labāk iesaistot vietējās un reģionālās pašvaldības, jāuzlabo demokrātiskā pārskatatbildība un jāpaaugstina efektivitāte; atkārtoti uzsver savu nostāju, ka nodokļu jautājumos jāatsakās no vienprātīgas lēmumu pieņemšanas, lai Eiropas Savienībai pavērtu iespēju pieņemt nepieciešamos lēmumus ar kvalificētu balsu vairākumu tāpat kā citās rīcības jomās;

46. aicina izmantot atvērto pieejamo finansējumu un zaļo un digitālo pārkārtošanos, lai atvieglotu statusa maiņu darba tirgū, pārkvalifikāciju un prasmju pilnveidi, vienlaikus nodrošinot cilvēkiem, kas strādā digitālajās platformās vai gadījumdarbu ekonomikā, tādu pašu aizsardzības līmeni kā tiem, kas strādā bezsaistes ekonomikā;

47. uzsver inovācijas nozīmi spēcīgākas ekonomikas attīstībā un gan konkurētspējīgas, gan ilgtspējīgas izaugsmes nodrošināšanā; uzskata, ka Eiropas inovācijas labad ir jāveic ieguldījumi vajadzīgajās spējās (pētniecības infrastruktūrā, platjoslas tīklos, superdatošanā, mākslīgajā intelektā un atklāto datu kopās) un visās Eiropas teritorijās ir jāpiesaista zinātnieki un speciālisti;

Digitālā pārkārtošanās

48. uzskata, ka digitalizācijā būs jānodrošina pilnvērtīga tehnoloģiju izmantošana visu sabiedrības grupu labā atbilstīgi ētikas satvaram, kas respektē pilsoņu tiesības, it īpaši revolucionāru tehnoloģiju un sevišķi mākslīgā intelekta jomā, vienlaikus novēršot digitālo plaisu un rūpējoties par to, lai digitālā pratība un savienojamība kļūtu par realitāti visā Eiropā;

49. uzsver, ka ir vajadzīga datu drošība, sadarbība un uzglabāšana, un gaida Eiropas Komisijas priekšlikumu par Eiropas kiberdrošības noturības aktu; uzskata: lai nodrošinātu piekļuvi digitālajiem pakalpojumiem un informācijai, tostarp efektīvu sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu, ir jāiegulda drošā, augstas veiktspējas infrastruktūrā, lai gan privātpersonām, gan organizācijām nodrošinātu piekļuvi internetam;

50. norāda, ka digitālā pārkārtošanās ir atkarīga no ilgtermiņa redzējuma attiecībā uz izglītību, pētniecību un apmaiņu digitalizācijas jautājumos, un šajā jomā Eiropas Savienībai ir jābūt novatorei un līderei jaunu digitālo tehnoloģiju un pakalpojumu atklāšanā un jānosaka piemēroti un saskaņīgi digitālie standarti;

51. tādēļ uzskata, ka debatēs par Eiropas nākotni ir jāaplūko “digitālā kohēzija” kā svarīga papildu dimensija tradicionālajā ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas koncepcijā, kas definēta ES Līgumā;

52. aicina nekavējoties rīkoties, lai novērstu digitālo plaisu starp ES dalībvalstīm un starp pilsētām un lauku apvidiem saistībā ar savienojamību un digitālo infrastruktūru, digitālajām prasmēm, piekļuvi e-pārvaldes pakalpojumiem un to izmantošanu; tādēļ aicina ieviest “digitālo ES pārrobežu pakalpojumu karti”, lai vienkāršotu robežreģionu iedzīvotāju un uzņēmumu piekļuvi publiskajiem un neatliekamās palīdzības dienestiem;

Migrācija

53. aicina izmantot Eiropas pieeju centienos novērst pamatcēloņus migrācijai kā parādībai, ko izraisa globālā nestabilitāte un konflikti, valstu nestabilitāte un klimata migrācija; mudina efektīvi veidot spējas, lai sekmētu efektīvu un rezultatīvu migrācijas pārvaldību visos pārvaldības līmeņos;

54. konstatē, ka iedzīvotāji un delegāti atzīst īpaši skarto teritoriju vietējo un reģionālo pašvaldību izšķirošo lomu migrantu un bēgļu integrācijā un iekļaušanā; tādēļ aicina integrācijas politikas izstrādē iesaistīt vietējās un reģionālās pašvaldības; prasa izstrādāt elastīgāku politikas instrumentu kopumu, kas pašvaldībām dotu iespēju virzīt integrāciju un mērīt integrācijas un iekļaušanas politikas panākumus reģionālā un vietējā līmenī; aicina mūsu pašvaldību un reģionu lielo brīvprātīgās solidaritātes potenciālu iestrādāt brīvprātīgas uzņemšanas spējas koncepcijā, kas būtu integrēta visaptverošā un ilgtermiņa migrācijas politikā;

55. iesaka izstrādāt metodiku ilgtspējīgu uzņemšanas un integrācijas modeļu, piemēram, kopienas sponsorēšanas, pārņemšanai;

Konferences par Eiropas nākotni rezultāti un turpmākais darbs

56. uzskata, ka konference par Eiropas nākotni ir sākumpunkts, no kura Eiropas, valstu, reģionālā un vietējā līmenī nodrošināt pilnvērtīgas iespējas demokrātiskam procesam; atkārtoti uzsver, ka ir vajadzīgas pastāvīgas, patiesi iekļaujošas, pārredzamas, decentralizētas, ģeogrāfiski un politiski līdzsvarotas debates par Eiropas Savienības nākotni; uzskata, ka konferencei būtu jāievēro atvērtības pieeja, tostarp attiecībā uz politikas un iestāžu reformu, un ka tai būtu jāsigatavo ceļš uz ilglaicīgām reformām, kas pārsniedz konferences ilgumu;

57. atkārtoti pauž pilnīgu gatavību dot ieguldījumu turpmākajā darbā pēc konferences, pārvēršot politiskās iniciatīvas un priekšlikumus darbībā, kas atbilst iedzīvotāju gaidītajam; norāda, ka konferences izdošanās atkarīga arī no tā, ka iedzīvotāju ieteikumus galu galā atspoguļo konkrēti rezultāti; ja viņu ieteikumi netiek pieņemti vai tiek pieņemti tikai grozītā veidā, iemesli būtu jāpaskaidro pārredzami un saprotami;

58. uzsver, ka, iniciējot turpmāku rīcību, piemēram, ierosinot jaunus lēģislatīvos priekšlikumus konferences rezultātu īstenošanai, ir jāņem vērā kompetenču sadalījums un it īpaši subsidiaritātes princips un proporcionalitātes princips, kas ir nostiprināti Līgumos;

59. uzdod RK priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju konferences par Eiropas nākotni vadībai, kā arī Eiropas Parlamentam, ES Padomes prezidentvalstīm Francijai, Čehijas Republikai un Zviedrijai, Eiropadomes priekšsēdētājam un Eiropas Komisijas priekšsēdētājam;

60. lai pienācīgi un visaptveroši apspriestu iedzīvotāju idejas un priekšlikumus, iesaka pilnībā izmantot konferencei sākotnēji paredzēto laika posmu, kam vajadzēja ilgt divus gadus un kas sākās 2021. gada 9. maijā; uzskata, ka 2022. gada pavasarī būtu jāiesniedz tikai starpposma ziņojums.

Briselē, 2022. gada 27. janvārī

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Apostolos TZITZIKOSTAS

ATZINUMI

REĢIONU KOMITEJA

INTERACTIO – NEKLĀTIENES SANĀKSME – RK 148. PLENĀRSESĪJA, 26.1.2022.–27.1.2022.

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “ES stratēģiskais satvars par drošību un veselības aizsardzību darbā 2021.–2027. gadam”

(2022/C 270/02)

Ziņotājs:	Sergio CACI (IT/PPE), Montalto di Kastro komūnas mērs
Atsauces dokuments:	Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “ES stratēģiskais satvars par drošību un veselības aizsardzību darbā 2021.–2027. gadam. Darba aizsardzība mainīgā darba pasaulē” COM(2021) 323 final

IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA

1. atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas izstrādāto ES stratēģisko satvaru par drošību un veselības aizsardzību darbā 2021.–2027. gadam (jaunais ES stratēģiskais satvars), kura mērķis ir aizsargāt darba ņēmēju veselību un līdz 2030. gadam samazināt ar darbu saistīto nāves gadījumu skaitu (“nulles redzējuma” pieeja), vienlaikus cenšoties rūpēties par drošāku darba vidi atbilstoši jaunajām vajadzībām, kas rodas it īpaši Covid-19 pandēmijas dēļ, bet ne tikai; šajā saistībā uzskata, ka nevis stratēģisks satvars, bet gan stratēģija dotu spēcīgāku politisko signālu, kas liecinātu par apņemšanos sasniegt paredzētos mērķus un īstenot ierosinātās darbības;
2. ir pārliecināta, ka ES politikas satvars attiecībā uz darba aizsardzību līdz šim neapšaubāmi ir veicinājis būtiskus uzlabojumus darba aizsardzības standartu paaugstināšanā visā Eiropas Savienībā. Kopā ar “nulles redzējuma” pieeju minētajā satvarā uzsvērts, ka ES mērķi ir vērsti pareizā virzienā, lai gan ir nepieciešama plašāka visu kategoriju darba ņēmēju iekļaušana, un izskatāmajā priekšlikumā tās pietrūkst;
3. uzsver, ka Eiropas Savienībai jāuzņemas noteikta loma vienota stratēģiskā virziena noteikšanā šajā jomā. Šo vajadzību ir skaidri pierādījuši gan veiktie pētījumi, gan pēdējos gadu desmitos gūtie praktiskie rezultāti. No darba aizsardzības tiesību aktiem skaidri izriet, ka ES un dalībvalstu veiktās darbības kopā ar citiem dalībniekiem (piemēram, sociālajiem partneriem un dažādām ieinteresētajām personām dažādos pārvaldības līmeņos) var pozitīvi un tieši ietekmēt darba dzīvi gan veselības, gan drošības aspektā;
4. ar pārliecību atbalsta stratēģiskā satvara trīs transversālos mērķus, ko Eiropas Komisija izvirzījusi nākamajiem pieciem gadiem, proti, paredzēt un pārvaldīt pārmaiņas, kas darba vidē noris pēc pandēmijas – digitālās, zaļās un demogrāfiskās pārkārtošanās laikā –, uzlabot nelaiemes gadījumu darbā un arodslimību profilaksi un, visbeidzot, uzlabot gatavību iespējamām turpmākām veselības krīzēm;

5. atzinīgi vērtē to, ka Komisija, lai sasniegtu savus mērķus, plāno pārskatīt Darbvietu direktīvu un Direktīvu par displeju ierīcēm, kā arī atjaunināt ES noteikumus par bīstamām ķīmiskām vielām, lai cīnītos pret vēzi, reproduktīvajām un elpceļu slimībām, un atjaunināt aizsargrobežvērtības azbestam un svinam;
6. turklāt iesaka Komisijai nezaudēt laiku un pēc iespējas ātrāk sadarbībā ar sociālajiem partneriem sagatavot un īstenot ES mēroga iniciatīvu par garīgo veselību darbā, lai izvērtētu jaunās šajā jomā rodas problēmas. Šādai iniciatīvai vajadzības gadījumā jāspēj kalpot par iedvesmas avotu atsevišķās dalībvalstīs, nozarēs un darbavietās;
7. attiecībā uz diviem iepriekšējiem punktiem pauž stingru viedokli, ka šādi pasākumi būtu jāattiecina uz visu kategoriju darba ņēmējiem, arī tiem, kas šobrīd nav iekļauti politikas satvarā;
8. norāda uz problēmām, ko darba drošības un veselības aizsardzības jomā rada darbaspēka novecošana; uzsver, ka ir jāievēro princips par darba vietu pielāgošanu cilvēkiem un tādējādi pakāpeniski jāpanāk, ka darba dzīvē tiek iekļauti jebkura vecuma darba ņēmēji;
9. atzinīgi vērtē to, ka, gūstot pieredzi no Covid-19 pandēmijas, Eiropas Komisija plāno ciešā sadarbībā ar sabiedrības veselības aizsardzības jomas speciālistiem izstrādāt ārkārtas procedūras un norādījumus pasākumu ātrai ieviešanai, īstenošanai un uzraudzībai iespējamās turpmākās veselības krīzes situācijās;
10. pauž nožēlu, ka, lai gan visas dalībvalstis līdz šim vismaz daļēji ir integrējušas ES politikas satvara burtu un garu savās nacionālajās sistēmās, faktiski neviena no tām to neievēro pilnībā. Tas ir tādēļ, ka dažas valstis nav pārskatījušas un atjauninājušas savas darba aizsardzības stratēģijas, lai tās pilnībā saskaņotu ar ES stratēģisko satvaru 2014.–2020. gadam, un tas ir saistīts ar sliktu plānošanu vai vāju sniegumu svarīgu mērķu īstenošanā, kā norādījusi Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūra (EU-OSHA), piemēram, tādās jomās kā darbaspēka novecošana, procedūru vienkāršošana un efektīvāka un savlaicīgāka tiesību aktu piemērošana;

Darba aizsardzība un profilakses kultūra

11. norāda, ka nelaimes gadījumu skaits darbā pēdējos četrdesmit gados ir samazinājies, kas skaidrojams ar trim faktoriem: zinātniskie un tehnoloģiskie uzlabojumi, darba aizsardzības tiesību akti un darba aizsardzības vadības sistēmas. Tāpēc Komiteja uzsver, ka ir nepieciešams, lai visā stratēģijas izstrādes, pieņemšanas un īstenošanas gaitā Eiropas un valstu likumdevēji – sadarbībā ar sociālajiem partneriem – atsauktos uz stabilu profilakses kultūru kā primāro metodi “nulles redzējuma” un citu mērķu sasniegšanai gan darba ņēmēju, gan uzņēmumu kopīgās interesēs; norāda, ka profilakses politikā liela nozīme ir sociālajam dialogam un visu Eiropas, valsts, reģionālā un vietējā līmeņa ieinteresēto personu, valdību un pārvaldes iestāžu, darba devēju un darba ņēmēju iesaistei un sadarbībai;
12. vērš uzmanību uz Starptautiskās sociālā nodrošinājuma asociācijas (ISSA) ⁽¹⁾ pētījumu, kas liecina, ka ieguldījums labā darba aizsardzības stratēģijā un risku novēršanā darbavietā uzņēmumiem var radīt atdevi 2,2 EUR apmērā no katra euro, kas iztērēts uz katru darba ņēmēju gadā, nemaz nerunājot par neizmērāmo darba stundu zaudējumu, motivācijas krišanos darbavietā un no tās izrietošo ietekmi uz uzņēmumu produktivitāti un konkurētspēju;
13. piekrīt Eiropas Komisijai, ka nepietiekama profilakses principu ievērošana uzņēmumiem, kuros notiek nelaimes gadījumi darbā, rada arī sliktu publisko tēlu, kas nopietni ietekmē to reputāciju un darbinieku nodarbinātības izredzes;
14. iesaka darba devējiem uzņēmumā integrēt arodrisku novēršanu, izmantojot iekšējos vadības modeļus, šim nolūkam norīkotus darba ņēmējus un savus iekšējos profilakses dienestus, kā arī veicināt darba ņēmēju apmācību par profilaksi;

⁽¹⁾ *The return on prevention: Calculating the costs and benefits of investments in occupational safety and health in companies* (Atgriešanās pie preventīviem pasākumiem: izmaksu un ieguvumu aprēķināšana saistībā ar ieguldījumiem drošībā un veselības aizsardzībā uzņēmumos), ISSA, Ženēva, 2011.

Darba aizsardzība un zaļā, digitālā un demogrāfiskā pārkārtošanās

15. uzskata, ka tehnoloģiju attīstība pastāvīgi maina darbavietas modeli. Tāpēc ir pozitīvi, ka ES izsaka priekšlikumus, kas iet kopšoli ar tehnoloģijām darbavietā, kā norādīts Komisijas pirmajā jaunā ES stratēģiskā satvara mērķī;

16. uzskata, ka priekšlikums ieviest saskaņotus noteikumus mākslīgā intelekta (MI) jomā ir vērtējams pozitīvi, taču tajā būtu jāpievēršas arī problēmām, kas var rasties saistībā ar veselību un drošību darbavietā;

17. piekrīt piezīmēm Baltajā grāmatā par mākslīgo intelektu ⁽²⁾, ka darba ņēmējus un darba devējus tiešā veidā skars mākslīgā intelekta sistēmu izveide un izmantošana darbā un ka sociālo partneru iesaistīšana būs izšķiroši svarīgs faktors, lai nodrošinātu antropocentrisku pieeju mākslīgajam intelektam darbā;

18. šajā saistībā atkārtoti norāda uz attiecīgu punktu par darba aizsardzību, kas minēts RK atzinumā "Baltā grāmata par mākslīgo intelektu. Eiropiska pieeja – izcilība un uzticēšanās" ⁽³⁾, proti, ka mākslīgā intelekta tehnoloģiju izmantošanai ir ļoti svarīga loma saistībā ar darba apstākļiem un darba ņēmēju labsajūtu; šajā saistībā pievienojas Eiropas sociālo partneru aicinājumam: lai tiktu respektēta cilvēka cieņa, nodrošināt datu minimizēšanu un pārredzamību, kā arī skaidrus noteikumus attiecībā uz persondatu apstrādi, lai ierobežotu uzmācīgas novērošanas un persondatu ļaunprātīgas izmantošanas risku;

19. vēlreiz norāda, ka ir svarīgi "dot darba ņēmēju pārstāvjiem iespēju risināt jautājumus, kas saistīti ar datiem, piekrišanu, privātuma aizsardzību un novērošanu, datu vākšanas sasaisti ar konkrētu un pārredzamu mērķi un pārredzamības nodrošināšanu, kad mākslīgā intelekta sistēmas tiek izmantotas cilvēkresursu pārvaldības procedūrās" ⁽⁴⁾;

20. vērš uzmanību uz problēmu, ko darba drošības un veselības aizsardzības jomā izraisa demogrāfiskās pārmaiņas. Ir vajadzīga tāda politika, kas veicinātu vecuma faktora pārvaldību uzņēmumos un organizācijās, un ir vajadzīgas novatoriski procesi, kuru mērķis būtu pielāgot darba vietas šai realitātei, ņemot vērā gan to, ka vecuma grupas ir dažādas, gan to, ka vecāka gadagājuma darbinieki nav viendabīga grupa;

Stratēģijas piemērotība reģionālajā un vietējā līmenī

21. uzsver, ka saskaņā ar ES 2021.–2027. gada stratēģisko satvaru un tā "nulles redzējuma" pieeju vietējām un reģionālajām pašvaldībām būs jārisina šīs jomas problēmas un jāīsteno satvara mērķi tieši uz vietas, un veids, kā tām tas būs jā dara, ir uzraudzība, apmācība, profilakses un darba ņēmēju aizsardzības kultūras veidošana, sadarbība pieredzes un paraugprakses apmaiņas veidā un turpmāka problēmu apzināšana un tām vispiemērotāko risinājumu vērtēšana, kam seko atsauksmes;

22. uzskata, ka darba aizsardzības jomas tiesību aktu īstenošanas uzraudzība un darba aizsardzības mērķu pārvaldība ir nozīmīgas funkcijas, ko reģioni un pilsētas var pildīt virzībā uz stratēģijas vērienīgajiem mērķiem;

23. uzskata, ka reģioniem un pilsētām būtu jāturpina veicināt un nodrošināt darba inspektoru, darba devēju un darba ņēmēju apmācību un izglītību, lai palīdzētu viņiem pielāgotos lielajām pārmaiņām darba vidē, kuras ieviesusi zaļā un digitālā pārkārtošanās, kā arī jaunie apstākļi, kurus radījusi Covid-19 pandēmija un darba ņēmēju novecošana;

24. uzskata, ka vistiešākā iespējamā reģionālo un vietējo pašvaldību sadarbība ar Eiropas Savienību un attiecīgajām valsts iestādēm, kā arī ar citām pilsētām un reģioniem kopā ar pieredzes un paraugprakses apmaiņu veicinās progresu darba aizsardzības jomā un palīdzēs veidot profilakses kultūru;

⁽²⁾ COM(2020) 65 final.

⁽³⁾ OV C 440, 18.12.2020., 79. lpp.

⁽⁴⁾ Turpat.

25. uzsver, ka liela nozīme ir pētniecībai un zināšanu un labas prakses apmaiņai Eiropas, valstu, reģionālajā un vietējā līmenī ar mērķi atklāt, izvērtēt un novērst jaunus riskus, pamatojoties uz publisko iestāžu sadarbību attiecīgu progresīvu politikas pasākumu izstrādē;

26. uzsver, ka ir nepieciešama pienācīga reģionu un pilsētu iesaiste, lai turpinātu attīstīt darba aizsardzības stratēģiju. Tādēļ ir svarīgi tos aktīvi iesaistīt darba vietas novērtēšanā attiecībā uz darba aizsardzību. Tiem jābūt arī iespējai nosūtīt Eiropas Savienībai atsauksmes, lai Eiropas Savienībai palīdzētu izveidot skaidru priekšstatu par situāciju uz vietas un koriģēt problēmas, kas rodas pašreizējā satvara īstenošanas laikā, un palīdzētu izstrādāt nākamo stratēģiju laikposmam pēc 2030. gada;

27. šajā nolūkā aicina Komisiju izveidot piemērotu digitālu rīku (piemēram, portālu), uz kuru reģioni un pilsētas varētu atsaukties, ja tie uzskata par vajadzīgu vai nepieciešamu sniegt Eiropas likumdevējam norādījumus par darba aizsardzību un kas būtu papildinājums *EU-OSHA* Eiropas uzņēmumu aptaujai par jaunajiem un nākotnes riskiem (*ESENER*);

Noslēguma ieteikumi politikas jomā

28. pauž stingru pārliecību, ka vietējām un reģionālajām pašvaldībām kā darba devējām jābūt piemērs saistībā ar stratēģiskajā satvarā ierosināto pasākumu pilnīgu īstenošanu;

29. atkārtoti pauž pārliecību, ka "iepirkuma procedūras var palīdzēt novērst vides un sociālo dempingu, līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas kritērijos iekļaujot kvalitātes, vides un/vai sociālus aspektus"⁽⁵⁾; tādēļ aicina vietējās un reģionālās pašvaldības, piešķirot iepirkuma līgumu slēgšanas tiesības, īpašu uzmanību pievērst darba apstākļiem, tostarp darba drošībai un veselības aizsardzībai, ko piedāvā darbuuzņēmēji un to apakšuzņēmēju ķēdes;

30. atzinīgi vērtē "nulles redzējumu" un tā mērķi līdz 2030. gadam pilnībā novērst ar darbu saistītus nāves gadījumus; uzskata, ka ir svarīgi turpināt pastiprināt pasākumus darbavietā, lai novērstu ar darbu saistītus nelaimes gadījumus un slimības; tomēr uzsver, ka "nulles redzējums" būtu jāattiecinā ne tikai uz nāves gadījumiem, bet arī uz nelaimes gadījumiem un slimībām, kā arī uz riska novēršanu un izskaušanu atbilstīgi pamatdirektīvas principiem⁽⁶⁾;

31. atgādina, ka darbs pats par sevi ir spēcīgs veselības veicināšanas faktors; uzskata: lai maksimāli palielinātu darba aizsardzības stratēģijas efektivitāti, ir svarīgi izmantot holistisku pieeju, kurā ir ņemta vērā saikne starp labu darba vidi, garīgo un fizisko veselību, efektivitāti, kvalitāti un darbības noderīgumu; šajā saistībā norāda uz ieguvumiem, ko dod veselības veicināšanas politikas īstenošana darbavietās, kā arī drošu un veselīgu ikdienas ieradumu popularizēšana, tostarp arī tādos aspektos kā uzturs un fiziski vingrinājumi;

32. pauž atbalstu stratēģiskajam ietvardokumentam par vardarbību, aizskaršanu un diskrimināciju darbavietā un atzinīgi vērtē dzimumu līdztiesības aspektam veltīto uzmanību. Komiteja tomēr vēlētos, lai šis ietvardokuments atbilstu SDO Konvencijai par vardarbības un aizskaršanas izturēšanās izskaušanu darba vietā (Nr. 190), kurā sniegta visaptveroša vardarbības un aizskaršanas definīcija un kurai ir plašāka darbības joma, kas aptver darba ņēmējus un citas personas darba vidē⁽⁷⁾;

33. atkārtoti apliecinā atbalstu Kancerogēnu un mutagēnu direktīvas nemitīgajai pilnveidei un trim secīgajiem atjauninājumiem; atbalsta Komisijas priekšlikumu Kancerogēnu un mutagēnu direktīvā pārskatīt un papildināt vielu sarakstu un arodekspozīcijas robežvērtības, kas izstrādātas labi izveidotā procedūrā un trīspusējā sadarbībā (darba ņēmēju, darba devēju un valdību pārstāvji), iesaistot visas dalībvalstis; norāda, ka trīspusējā sadarbība notiek Komisijas Darba drošības un veselības aizsardzības padomdevējā komitejā (*ACSH*); ņemot to vērā, Komiteja ar nepacietību gaida, kas tiks darīts turpmāk, lai noteiktu saistošas, uz pierādījumiem balstītas un zinātniski atjauninātas darbinieku apstarpšanas robežvērtības attiecībā uz visiem 50 prioritārajiem kancerogēniem (salīdzinājumā ar pašreizējiem 27) un iekļautu reproduktīvajai sistēmai toksiskas vielas un bīstamas zāles;

34. uzskata, ka darba aizsardzības stratēģiskā satvara ķīmisko vielu iedarbības sadaļā jāiekļauj pakļautība bīstamu ķīmisku vielu un endokrīno disruptoru kombinētajai iedarbībai un ka jāpārskata saistošās arodekspozīcijas robežvērtības (*binding occupational exposure limits – BOEL*) attiecībā uz ielpojamojiem kristāliskā silīcija putekļiem;

⁽⁵⁾ OV C 440, 18.12.2020., 42. lpp.

⁽⁶⁾ Padomes Direktīva (1989. gada 12. jūnijs) par pasākumiem, kas ieviešami, lai uzlabotu darba ņēmēju drošību un veselības aizsardzību darbā (OV L 183, 29.6.1989., 1. lpp.).

⁽⁷⁾ Konvencija par vardarbības un aizskaršanas izturēšanās izskaušanu darba vietā, 1. un 2. pants, 2019 (Nr. 190).

35. uzsver nepieciešamību sniegt norādījumus par Eiropas satvaru psihosociālo risku pārvaldībai, kas pārsniegtu individuālu pieeju, kurā nav ņemta vērā darba organizācijas ietekme uz garīgo veselību; šajā saistībā aicina Komisiju turpināt sadarbību ar dalībvalstīm un reģionālajām un vietējām pašvaldībām pie psihosociālo risku novēršanas darbavietā un izvērtēt nepieciešamību izstrādāt paziņojumu par minētajiem riskiem, pirms nākt klajā ar direktīvu par šo jautājumu;
36. sagaida, ka dalībvalstis ievēros SDO ieteikumu par vienu darba inspektoru uz katrām 10 000 darba ņēmēju; uzsver arī, ka vēl vairāk jānostiprina sankciju mehānismi un datu vākšana (ko veiktu darba inspekcijas) un izplatīšana;
37. aicina Mākslīgā intelekta aktā iekļaut darba aizsardzību, jo atsevišķu dalībvalstu pētījumos jau ir iekļauts darba organizācijas, kā arī darba ņēmēju fiziskās un garīgās veselības un drošības rūpīgs izvērtējums;
38. uzskata, ka stratēģiskais satvars par drošību un veselības aizsardzību darbā būtu jāattiecinā uz visiem darba ņēmējiem; konstatē, ka darba aizsardzības stratēģiskā satvara piemērošanas joma neietver pašnodarbinātās personas (tostarp nestandarta darba ņēmējus un platformu darbiniekus); uzskata, ka ES iniciatīvā, kuras mērķis ir uzlabot platformu darbinieku darba apstākļus, varētu iekļaut arī atsauci uz darba aizsardzību;
39. tādēļ uzsver, ka šis satvars ir rūpīgi jāpārskata, un aicina Eiropas likumdevēju šajā saistībā paaugstināt mērķus un izvērst ilgāka termiņa redzējumu;
40. mudina Eiropas Komisiju pārskatīt tāldarbinieku darba apstākļus, kas aptver fiziskās un garīgās veselības, kā arī drošības aspektus. Tas būtu jā dara sadarbībā ar Eiropas sociālajiem partneriem, kas pašlaik piedalās sarunās par digitalizāciju. Tas ir steidzams jautājums, ņemot vērā šā darba veida nepieredzēto izplatību "jaunās normalitātes" apstākļos;
41. atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas stingro ieteikumu dalībvalstīm atzīt Covid-19 par arodslimību un atkārtoti uzsver, cik nozīmīgs ir darba devēju pienākums nodrošināt pienācīgus dzīves un darba apstākļus mobilajiem un migrējošajiem darba ņēmējiem, tostarp sezonas darbiniekiem;
42. atzinīgi vērtē to, ka Komisija ar savu priekšlikumu prognozē pārmaiņas jaunajā darba pasaulē, kuras izrietēs no zaļās pārkārtošanās, kā arī digitālās pārkārtošanās un vispārēji – no arodslimību profilakses.

Briselē, 2022. gada 26. janvārī

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*
Apostolos TZITZIKOSTAS

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Vietējo un reģionālo pašvaldību loma ES Apputeksnētāju iniciatīvas īstenošanas paātrināšanā”

(2022/C 270/03)

Ziņotāja:	<i>Frida NILSSON (SE/RE)</i> , Vietējās asamblejas locekle: Līdzšēpingas komūna
Atsauces dokuments:	Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Progress ES Apputeksnētāju iniciatīvas īstenošanā” COM(2021) 261 final

IETEIKUMI POLITIJAS JOMĀ

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA

1. uzsver apputeksnētāju nozīmi mūsu sabiedrības un dabas ilgtspējā. Apputeksnētājiem ir būtiska loma gan pārtikas sistēmās, gan bioloģiskās daudzveidības un ainavu saglabāšanā. Tāpēc atbalsts ir vajadzīgs ne tikai piejaucētiem apputeksnētājiem; ir jānodrošina dzīvotspējīgas dzīvotnes arī savvaļas apputeksnētājiem, jo tie ir daļa no dabas biodaudzveidības. Piejaucēti apputeksnētāji jāuzskata par savvaļas apputeksnētāju papildinājumu, nevis otrādi;
2. pauž bažas, ka trūkst izpratnes par to, kas ir apputeksnētāji, cik lielā mērā tie ir būtiski mūsu ekosistēmu darbībai, un par to, kā to skaita samazināšanās vai izzušana var ietekmēt mūsu dzīvi;
3. norāda uz svarīgo saikni starp biodaudzveidību un klimata pārmaiņām, kā arī uz to savstarpējo mijiedarbību un ietekmi. Temperatūras atšķirības, mainīgie laika apstākļi, dzīvotņu zudums un citi klimata pārmaiņu izraisīti faktori tieši ietekmē apputeksnētāju iznīkšanu. Savukārt bioloģiskās daudzveidības aizsardzībai un atjaunošanai ir svarīga nozīme, klimatadaptācijas procesā;
4. ir gandarīta par izdevību dot ieguldījumu Eiropas Savienības regulējumā, kura mērķis ir atbalstīt un uzturēt dzīvotspējīgas un daudzveidīgas apputeksnētāju populācijas, tādēļ atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas veikto Apputeksnētāju iniciatīvas pārskatīšanu, kā arī Eiropas Parlamenta rezolūciju un Padomes secinājumus par šo tematu⁽¹⁾;
5. atzinīgi vērtē pozitīvo virzienu, kurā 2018. gadā sākās ES Apputeksnētāju iniciatīvas īstenošana. Tomēr bažijas, ka kopš tā laika apputeksnētāju populācijas samazināšanās tendence ir turpinājusies. Ir gandarīta, ka *IPBES* Globālajā novērtējuma ziņojumā par bioloģisko daudzveidību un ekosistēmu pakalpojumiem secināts: kaut arī darīts ir par maz, klimatu un biodaudzveidību vēl nav par vēlu glābt, taču būs vajadzīga pārveidojoša rīcība visos līmeņos;
6. tādēļ atbalsta Eiropas Revīzijas palātas Īpašā ziņojuma Nr. 15/2020⁽²⁾ secinājumus un pauž lielas cerības saistībā ar ES Apputeksnētāju iniciatīvas pārskatīšanu;
7. atzinīgi vērtē ar biodaudzveidību un apputeksnētājiem saistīto mērķu iekļaušanu vairākās ES stratēģijās un politikas jomās, piemēram, jaunajā KLP, ES Biodaudzveidības stratēģijā un stratēģijā “No lauka līdz galdam”;

⁽¹⁾ 2019/2803(RSP) un Padomes secinājumi, ko Padome pieņēma 3782. sanāsmē 2020. gada 17. decembrī (14168/20).

⁽²⁾ <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/pollinators-15-2020/lv/>

8. kā daļu no Eiropas Komisijas iecerētās iniciatīvas par dabas atjaunošanas mērķrādītājiem, kas atbilst ES bioloģiskās daudzveidības stratēģijai, aicina noteikt juridiski saistošus mērķrādītājus, kuru darbības joma aptver apputeksnētājus; ņemot to vērā, piedāvā atbalstīt jaunas ES Apputeksnētāju iniciatīvas īstenošanu, it īpaši attiecībā uz īstenošanas un uzraudzības pasākumiem;

9. mērķiem, kas izvirzīti, lai palīdzētu atbalstīt apputeksnētājus, vajadzētu būt vērstiem arī uz to, lai Eiropas Savienībai būtu vieglāk sasniegt ANO 2030. gada programmas un ilgtspējīgas attīstības mērķus⁽³⁾, īpaši tos, kuru uzdevums ir saglabāt biodaudzveidību un dzīvotnes, kas nepieciešamas savvaļas apputeksnētājiem;

10. ir pārliecināta: lai novērstu apputeksnētāju iznīkšanu, ir vajadzīga koordinācija un integrētas stratēģijas, kas attiektos uz visām nozarēm un politikas jomām. Ir svarīgi iesaistīt visus attiecīgos dalībniekus un uzlabot pašreizējo augsti vērtējamo, taču sadrumstaloto centienu efektivitāti. Ar Apputeksnētāju iniciatīvu, kas patlaban ir spēkā, ir izveidots pamats, taču tagad darbs ir jāturpina;

11. uzskata, ka procesā, kura mērķis ir nodrošināt savvaļas apputeksnētāju populāciju ilgtspēju, būtu jāņem vērā visi trīs ilgtspējas pīlāri. Tas nozīmē, ka īstenošanas pasākumos ir pietiekami jāpatur prātā sociālā, ekonomikas un bioloģiskā ilgtspēja;

Apputeksnētāji kā daļa no plaisas starp laukiem un pilsētām

12. uzsver: lai apturētu apputeksnētāju iznīkšanu, ar lauksaimniecības politiku vien nepietiek, jo lauksaimniecības nozare un tās ietekme uz sarūkošajām savvaļas apputeksnētāju populācijām daudzējādā ziņā jau ir reglamentēta, un regulējums tiek īstenots vairākās ES politikas jomās;

13. aicina pievērst īpašu uzmanību tradicionālajiem lauksaimniekiem viņu centienos samazināt savu ietekmi uz apputeksnētājiem, jo bioloģiskā lauksaimniecība un agroekoloģiskā prakse daudzējādā ziņā jau aizsargā un baro apputeksnētājus. Lai risinātu šīs problēmas, kā arī nodrošinātu lauksaimniecības nozares daudzveidību, būtiska nozīme ir pētniecībai, inovācijai un elastīgai īstenošanas sistēmai;

14. uzsver, ka ir pilnībā jāizvērtē un jāapkaro ne tikai pesticīdi, bet arī pārējie vides piesārņotāji, piemēram, gaismas piesārņojums, kas – ir pierādīts – lielā mērā ietekmē apputeksnētājus, taču jautājums joprojām nav risināts;

15. norāda, ka pilsētu teritorijas var veicināt pozitīvu biodaudzveidības attīstību, izmantojot botāniskos dārzus, mazdārziņu piešķirumus un dzīvojamo rajonu dārzus, kā arī brīvās platības pilsētā; šādas teritorijas var tieši ietekmēt savvaļas bišu sugu populāciju⁽⁴⁾;

16. brīdina, ka augošu pilsētu pasaulē ir absolūti nepieciešams, lai pilsētplānošanā un praksē tiktu iekļauta biodaudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu saglabāšana ar mērķi aizsargāt apputeksnētāju populācijas, veicināt to daudzveidību un radīt jaunas dzīvotnes;

17. aicina attiecīgās iestādes veikt ietekmes novērtējumus, kuros būtu ņemta vērā attīstība, kas ierobežo īpašumtiesības un kas citādi maina ilgtspējīgu iztikas līdzekļu iespēju. Šajos ietekmes novērtējumos jāņem vērā ne tikai bioloģiskie ieguvumi, bet arī varbūtējā negatīvā ietekme uz iedzīvotāju iztiku un dzīvi;

Rīcība ES līmenī

18. aicina Eiropas Komisiju, Eiropas Parlamentu un ES dalībvalstis gādāt, ka atveseļošanas politika, programmas un plāni pēc pandēmijas veicina ilgtspējīgu biodaudzveidības pārvaldību, apturot arī satraucošo savvaļas un piejaucēto apputeksnētāju iznīkšanu;

⁽³⁾ ANO programma 2030. gadam, <https://sdgs.un.org/2030agenda>.

⁽⁴⁾ Baldock, K. C. R. et al. Where is the UK's pollinator biodiversity? The importance of urban areas for flower-visiting insects. *Proc. R. Soc. B Biol. Sci.* **282**, 20142849 (2015), Theodorou, P. et al. The structure of flower visitor networks in relation to pollination across an agricultural to urban gradient. *Funct. Ecol.* **31**, 838–847 (2017).

19. aicina vietējā un reģionālajā līmenī atbalstīt apputeksnētāju ekoshēmu, kas ietvertu šādus pasākumus: vismaz 10 % lauksaimniecības platības izmantot viengadīgiem kultūraugiem, kas ir pievilcīgi apputeksnētājiem; papildus daudzgadīgo kultūraugu ziedēšanas periodam paredzēt vismaz divas augu sugas, kas interesē apputeksnētājus un kas ir iestādītas starp tādu ražojošo augu rindām, kuri zied atšķirīgā laikā pa gadu, un tādējādi garantēt apputeksnētājiem pēc iespējas lielāku resursu pieejamību; piedāvāt lauksaimniekiem apmācību par derīgiem kukaiņiem un integrētas augu aizsardzības praksi; veikt pasākumus, kas nāk par labu saimniecībām, kuras nodrošina apputeksnētāju klātbūtni teritorijās, kurās nav bioloģiskās daudzveidības;

20. aicina visos publisko lēmumu pieņemšanas līmeņos un visās politikas jomās ņemt vērā vides apsvērumus, jo cilvēku mijiedarbība ar dabu vairumā gadījumu tādā vai citādā mērā ietekmē ekosistēmas. Attiecībā uz apputeksnētājiem tas īpaši būtu jāņem vērā, attīstot pilsētu teritorijas vai infrastruktūru, vai citādi mainot zemes izmantojumu;

21. brīdina: lai gan reģionālās un vietējās pašvaldības darbojas kā tieša saikne ar Eiropas iedzīvotājiem, atbildība par to, kā tiek izstrādāti un īstenoti ar apputeksnētājiem saistītie mērķi, ir ne tikai pašvaldību kompetencē. Valstu valdībām un Eiropas Savienībai ir jāpalīdz šajā darbā, atbalstot, veicinot un koordinējot risinājumus, kurus var viegli īstenot vietējā un reģionālā mērogā;

22. aicina Eiropas Komisiju aktīvi atbalstīt izpratnes veicināšanas kampaņas valstu, reģionālā un vietējā līmenī, rūpniecības nozarēs un sabiedrībā, izmantojot gan esošos kanālus, gan meklējot jaunus;

23. pauž nožēlu, ka platformas, kas Apputeksnētāju iniciatīvas ietvaros tika radītas zināšanu uzkrāšanai un paraugprakses apmaiņai, piemēram, ES Apputeksnētāju informācijas krātuve, nav spējušas sasniegt visus dalībniekus un joprojām nav pietiekami labi pazīstamas. Tāpēc aicina topošajās Komisijas iniciatīvās izstrādāt un sniegt skaidru informāciju par finansējumu, zināšanām un spēju veidošanu, kā arī paraugpraksi, lai iedzīvotāji gūtu ne tikai iedvesmu, bet arī zināšanas par to, kā palīdzēt izveidot ilgtspējīgus biotopus apputeksnētājiem;

24. mudina pārskatītajā Apputeksnētāju iniciatīvā iekļaut izpēti par to, kā esošos tīklus un organizācijas var izmantot zināšanu un paraugprakses apmaiņai ar vietējām un reģionālajām pašvaldībām gan Eiropas Savienībā, gan ārpus tās;

25. tādēļ piedāvā sadarboties ar Eiropas Komisiju, lai Apputeksnētāju iniciatīvu iekļautu pašreizējās ES iniciatīvās, piemēram, Pilsētvides zaļināšanas platformā un Zaļo pilsētu vienošanās satvarā;

26. atkārtoti uzsver, ka apputeksnētāju populāciju attīstības uzraudzībai un ziņošanai par to ir svarīga loma izpratnē par visu īstenoto pasākumu efektivitāti. Tālab aicina Eiropas Komisiju dalīties ar ziņošanas un uzraudzības sistēmu, ko šajā nolūkā varētu izmantot arī vietējās un reģionālās pašvaldības. Lai vietējā un reģionālajā līmenī īstenošana būtu vienkārša un lai būtu vieglāk izstrādāt standartizētas apputeksnētāju monitoringa programmas, vajadzētu izmantot jau ieviestu paraugpraksi;

27. norāda uz ciešo saikni starp vietējām ziedu sugām un vietējām apputeksnētāju sugām vai to variācijām, tādēļ aicina veikt ieguldījumus zināšanās par šīm sugām, to saglabāšanā un audzēšanā, lai atbalstītu apputeksnētājus;

28. tādēļ aicina Eiropas Komisiju izvērtēt, kā apņemsanos – līdz 2030. gadam ES pilsētu teritorijās iestādīt vēl vismaz trīs miljardus koku – varētu paplašināt, iekļaujot tajā arī vietējo ziedu sugu stādīšanu;

29. vēlētos, lai centieni nodrošināt savvaļas apputeksnētāju populāciju veselību un efektīvus, apputeksnētājiem piemērotus biodrošības pasākumus, kā arī pamudinājumi izmantot vietējos augus, tiktu iekļauti kā mērķis nacionālajos 2022. gadā apstiprināmajos KLP stratēģiskajos plānos, tādējādi veicinot turpmāku rīcību. Lai īstenošana būtu vienkārša un pareiza, atbildība jāuzņemas dalībvalstīm;

Vietējā un reģionālā līmeņa rīcība un RK iesaistīšana

30. uzsver vietējo un reģionālo pašvaldību iespējas un atbildību Apputeksnētāju iniciatīvas īstenošanas paātrināšanā – gan patlaban, gan vēl jo vairāk nākotnē;

31. uzskata, ka, pieņemot un īstenojot vides pasākumus, ir vajadzīga vietējo un reģionālo pašvaldību sadarbība gan valsts, gan pārrobežu līmenī. Bioloģiskajiem koridoriem ir ārkārtīgi svarīga nozīme apputeksnētāju populāciju ilgtspējas un noturības atbalstīšanā. Šādi uzdevumi ir labi piemēroti vietējām un reģionālajām pašvaldībām, kuras sadarbības ceļā var viegli īstenot pasākumus, kas veicinās apputeksnētāju populāciju ilgtspēju;
32. turklāt norāda, ka ir svarīgi iesaistīt ne tikai vietējās un reģionālās pašvaldības, bet arī pilsonisko sabiedrību, zināšanu iestādes, vietējos lauksaimniekus un privāto sektoru. Lai varētu pilnībā izmantot šos dalībniekus un likt lietā viņu darbu un inovācijas, ko tie īsteno katrā savā nozarē, ar jauno Apputeksnētāju iniciatīvu ir jārada efektīva sistēma brīvprātīgām iniciatīvām, zināšanu bāzei, kopīgiem mērķiem un ziņojumiem. Tad šie dalībnieki varētu palīdzēt sasniegt ne tikai iniciatīvā izvirzītos mērķus, bet arī virzīties tālāk;
33. aņem, strādājot ar vides jautājumiem, it īpaši tādiem, kas saistīti ar biodaudzveidību, veicināt izpratni un uzsvērt, cik svarīgi ir atbalstīt apputeksnētājus; būtu skaidri jānosaka valstu, reģionālo un vietējo pašvaldību uzdevumi palīdzēt novērst apputeksnētāju izzušanu un atbalstīt nacionālo un vietējo apputeksnētāju rīcības plānu izstrādi, tostarp saistībā ar kampaņu "Zaļais kurss vietējā līmenī";
34. uzsver, ka ir svarīgi atzīt arī apputeksnētāju programmu sociālekonomiskos ieguvumus. Koncentrējoties uz šādām programmām, rodas ekonomiskās iespējas un sociālās iekļaušanas izredzes;
35. vēlas turpināt ciešo sadarbību ar Eiropas Komisiju, it sevišķi biodaudzveidības mērķu pārskatīšanā un īstenošanā attiecībā uz apputeksnētājiem;
36. piedāvā nodibināt Apputeksnētāju tīklu kā izmēģinājuma projektu, kurā vietējās pašvaldības varētu dalīties zināšanās un paraugpraksē un kurš būtu īpaši orientēts uz pilsētu centriem;
37. aicina vietējās un reģionālās pašvaldības uzraudzīt apputeksnētāju apstākļus un ziņot par tiem, jo zināšanas par vietējām sugām un vietējo floru un faunu ir svarīgas gan savvaļas, gan piejaucēto apputeksnētāju vietējo apstākļu izpratnei, un vietējās un reģionālās pašvaldības jau pazīst savus vietējos un reģionālos apstākļus;
38. aicina RK locekļus rādīt piemēru un organizēt dialogus un atklātas sanāksmes vietējā un reģionālajā līmenī, iekļaujot arī pilsonisko sabiedrību un NVO, jo konstatēt un novērst zināšanu trūkumu ir viens no svarīgākajiem Apputeksnētāju iniciatīvas aspektiem;
39. aicina vietējo un reģionālo kopienu pārstāvjus novērtēt, cik lielā mērā to industriālās un vēsturiskās teritorijas var atveseļot, izmantojot dabā balstītus risinājumus ar mērķi palielināt apputeksnētāju skaitu;
40. pauž stingru pārlicību, ka debatēs un risinājumu meklēšanā noteikti ir jāiesaista jaunākās paaudzes, jo vides mērķu īstenošana un konkrēti apputeksnētāju savvaļas populāciju stiprināšana prasīs vairākas paaudzes. Šajā saistībā atzinīgi vērtē pastāvošos piemērus, piemēram, jauniešu iesaistīšanos projektā *STING* ⁽⁵⁾, taču aicina gan RK locekļus, gan visu vietējo un reģionālo pašvaldību kopienu izmantot šo piemēru un savās pilsētās un reģionos rosināt iedzīvotāju iesaistīšanas pasākumus, kas īpaši būtu domāti bērniem un. Eiropas Jaunatnes gada (2022) ietvaros varētu veicināt informētību par apputeksnētājiem;

Eiropas iesaistīšanās pasaules mērogā

41. atzinīgi vērtē pozitīvo signālu, ko raida ANO KBD Pušu konferences 15. sesija un tās aņemšanās līdz 2030. gadam novērst dzīvnieku un augu sugu izzušanu;

(5) Eiropas Komisijas projekts *STING* (*Science and Technology for Pollinating Insects* (Zinātne un tehnoloģija apputeksnētājkukaiņu jomā)).

42. norāda uz sevišķo nozīmi, kāda ir reģionu, pilsētu un vietējo pašvaldību Edinburgas deklarācijai par globālo biodaudzveidības satvaru laikposmam pēc 2020. gada ⁽⁶⁾, kā arī apņemas to popularizēt Eiropas un starptautiskā līmeņa diskusijās par apputeksnētājiem;
43. aicina Komisiju apputeksnētāju iznīkšanas problēmu risināt starptautiskā mērogā un tālab KBD Pušu konferences 15. sesijā, kas no 2022. gada 25. aprīļa līdz 8. maijam plānota Kuņminā, Ķīnā, atbalstīt apputeksnētāju un to dzīvotņu aizsardzībai domātus stingrus pasākumus;
44. pauž gatavību piedalīties ES delegācijā ANO KBD Pušu konferences 15. sesijā (COP15) un gaidāmajās KBD Pušu konferencēs, lai darītu zināmu ES vietējo un reģionālo pašvaldību viedokli un informētu par pasākumiem, ko pašvaldības jau veikušas, kā arī palīdzētu likt lietā Edinburgas deklarācijas panākumus apputeksnētāju un to dzīvotņu aizsardzībā.

Briselē, 2022. gada 26. janvārī

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽⁶⁾ <https://www.gov.scot/publications/edinburgh-declaration-on-post-2020-biodiversity-framework/>

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Ilgtermiņa redzējums par ES lauku apvidiem”

(2022/C 270/04)

Ziņotājs: Juan Manuel MORENO BONILLA (ES/PPE), Andalūzijas autonomā apgabala ministru prezidents

IETEIKUMI POLITIJAS JOMĀ

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA

1. atzinīgi vērtē ilgtermiņa redzējumu kā svarīgu soli virzībā uz lauku apvidu ilgtspējīgu attīstību un reālu teritoriālo kohēziju visā Eiropas Savienībā un pauž nožēlu, ka šis ilgtermiņa redzējums publicēts tikai pēc sarunu noslēgšanas par kopējo lauksaimniecības politiku (KLP) 2021.–2027. gadam, jo KLP būtu varējusi palīdzēt šo stratēģiju īstenot, konkrēti, ar labāku finanšu līdzsvaru starp KLP pirmo un otro pilāru;
2. šajā sakarā ir sarūgtināta par to, ka nesenojā KLP reformā kohēzijas politikas un lauku attīstības politikas konverģences instrumenti tika atcelti; īpaši pauž nožēlu par atteikšanos no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) iekļaušanas Kopīgo noteikumu regulā attiecībā uz kohēzijas politikas fondiem laikposmam no 2021. līdz 2027. gadam;
3. uzsver, ka konferencē par Eiropas nākotni ir jāņem vērā lauku apvidu iedzīvotāji, lai atspoguļotu viņu idejas, vajadzības un potenciālu un garantētu viņu līdzdalību Eiropas projektā; iesaka izmantot komunikācijas un reklāmas līdzekļus, kas palīdzētu uzlabot sabiedrības priekšstatu par dzīvi laukos, demonstrējot kultūras un sociālās priekšrocības, kādas ir lauku dzīvei;
4. atgādina, ka ir jānodrošina savstarpēji izdevīgas lauku apvidu un pilsētu teritoriju saiknes integrācija visās ES politikas jomās saskaņā ar teritoriālās kohēzijas mērķiem, maksimāli izmantojot lauku apvidu un pilsētu teritoriju ciešo savstarpējo atkarību;
5. iesaka mainīt pašreizējo teritoriālo modeli, kura pamatā ir pilsētas–reģiona nošķiruma attiecības, pret citu, kura pamatā būtu kopīgas un līdzsvarotas lauku–pilsētu teritoriju attiecības. Šim modelim vajadzētu ietvert kompensācijas mehānismus, lai nodrošinātu savstarpēju sinerģiju un atjaunotu līdzsvaru lauku–pilsētu attiecībās. Turklāt kopīgs pilsētu–lauku modelis labāk aizsargātu bioloģisko daudzveidību un veicinātu biokulturālo daudzveidību lauku apvidos;
6. pauž nožēlu, ka pamatnostādnes par pastiprinātiem pasākumiem attiecībā uz atbalstu un lielāku finansējumu lauku apvidiem ES mērogā ir plānots sagatavot tikai 2028.–2034. gada plānošanas periodam;
7. uzsver, ka steidzami jāīsteno Eiropas lauku attīstības programma, kurā ir noteikti konkrēti priekšlikumi tūlītējai rīcībai, kas papildina ilgtermiņa redzējumu, un iesaka šos konkrētos priekšlikumus papildināt ar kvantitatīviem līdzekļiem, finanšu instrumentiem un mērķiem, kuru uzdevums būtu nodrošināt ilgtermiņa redzējuma efektīvu īstenošanu;
8. šajā sakarā ierosina gan kohēzijas politikas darbības programmās, gan citās ES tiešās intervences programmās (“Apvārsnis Eiropa”, Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments vai “Radošā Eiropa”) paredzēt minimālas ES līdzekļu daļas novirzīšanu lauku apvidiem nelauksaimnieciskiem projektiem;
9. atzinīgi vērtē Komisijas nodomu integrēt lauku perspektīvu visās ES politikas jomās. Kopīgu ES līmeņa projektu teritoriālās ietekmes novērtējumi ir efektīvākas un saskanīgākas politikas priekšnoteikums. Šajā saistībā Komiteja uzsver, ka ietekmes novērtējumos jāņem vērā arī bioloģiskā daudzveidība un biokulturālās iezīmes;

10. uzsver, ka ir jānodrošina pienācīgs finansējums, lai īstenotu redzējumu par ES lauku apvidiem. ES lauku attīstības politika būtu pēc iespējas jāintegrē kohēzijas politikā, lai veidotu koherentu attīstības politiku. Lauku attīstība aptver ne tikai lauksaimniecību, bet arī citas nozares, tāpēc finansējumam nevajadzētu aprobežoties tikai ar Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai. ES lauku attīstības politikā, tāpat kā kohēzijas politikā, izejas punktam vajadzētu būt specifiskajiem vietējiem apstākļiem un vajadzībām;

11. aicina dalībvalstis un vietējās un reģionālās pašvaldības savām stratēģijām un ieguldījumiem pašreizējā 2021.–2027. gada plānošanas periodā piemērot “ietekmes uz lauku apvidiem pārbaudes” (*rural proofing*) pieeju attiecībā uz KLP un kohēzijas fondiem, kā arī valstu atveseļošanas un noturības plāniem;

12. uzsver, ka ātra un rentabla atjaunojamās enerģijas un tās infrastruktūras un tehnoloģiju izvēršana, kas vajadzīga, lai īstenotu zaļo kursu, var notikt tikai lauku apvidos un kopā ar tiem. Šajā sakarā uzmanība ir jāpievērš ierobežojumiem saistībā ar energotīkliem un enerģijas uzkrāšanu, it īpaši pārrobežu mērogā. Dažviet augstsprieguma tīkla pārvades jauda tuvojas pārslogojumam; lai turpinātu atjaunīgās enerģijas transportēšanu, ir vajadzīgas investīcijas. Tāpēc ir būtiski, lai ekonomisko labumu gūtu arī lauku apvidi;

13. norāda, ka svarīga nozīme ir dialogam starp visām lauku apvidu nākotnes veidošanā iesaistītajām pusēm, sākot no dažādiem valdības un administrācijas līmeņiem un beidzot ar galvenajām ekonomikas nozarēm, uzņēmumiem, iedzīvotājiem un akadēmiskajām aprindām; tādas iniciatīvas kā forumi, padomes vai apaļā galda sanāksmes, kurās piedalās visas ieinteresētās personas, ir efektīvs rīks, kas ļautu apspriest galvenās lauku apvidu problēmas un rast risinājumus, kuros būtu ņemti vērā visi viedokļi;

14. apstiprina savu apņemšanos sadarboties ar Eiropas Komisiju, lai šogad sāktu īstenot Lauku paktu un izstrādātu pārvaldības modeli, kas visām ieinteresētajām personām ļautu veiksmīgi īstenot ilgtermiņa redzējumu; atkārtoti norāda, ka vietējo un reģionālo dalībnieku līdzdalība šajā pārvaldības struktūrā būs ļoti svarīga, lai pasākumus pielāgotu lauku apvidu prasībām un vajadzībām, īpašu uzmanību pievēršot mazapdzīvotiem vai demogrāfiski apdraudētiem apvidiem;

15. uzskata, ka svarīgākās stratēģiskās jomas, kurās saskaņā ar Lauku paktu būtu jāveido vietējā un reģionālā sadarbība, ir bioekonomika un konkrēti uz ekoloģiskiem pamatiem balstīta lauksaimniecība, reģionālās pārtikas sistēmas, mobilitāte, digitālā savienojamība, sociālā un ar kultūru saistītā vitalitāte, kā arī jauninājumi vispārējās nozīmes sabiedrisko pakalpojumu jomā un atjaunojamie energoresursi, jo tās var palēnināt iedzīvotāju skaita samazināšanos un radīt sociālas un ekonomiskas iespējas saistībā ar zaļo kursu; uzskata, ka lauku apvidi spēj aktīvi virzīt vajadzīgo ilgtspējīgo zaļo pārkārtošanos Eiropā;

16. uzskata, ka ir jāpanāk lielāks progress dabas ekosistēmu pakalpojumu vērtīguma atzīšanā (ūdens, barības vielu, gruntsūdeņu, temperatūras regulēšanas, bioloģiskās daudzveidības utt.), kuru sniegtos ieguvumus varētu daļēji novirzīt lauku pašvaldībām, lai atbalstītu to teritoriju organizāciju un attīstību;

17. mudina Komisiju atvieglot iespējas papildināt privātās iniciatīvas ar lauku apvidiem paredzētu publisko finansējumu, ja sabiedriskā labuma nodrošināšana nav komerciāli rentabla, un atbilstīgos gadījumos apsvērt valsts atbalsta un nodokļu stimulu izmantošanu;

18. atgādina, ka paziņojumā ir atzīts tālāko reģionu īpašais statuss, kā definēts LESD 349. pantā, kā arī nepieciešamība tālāko reģionu lauku apvidos sniegt tādas kvalitātes vispārējās nozīmes pakalpojumus, kas būtu salīdzināma ar šādu pakalpojumu kvalitāti pilsētu teritorijās;

19. norāda uz īpašajām problēmām, ar kurām saskaras lauku reģioni, kas nonākuši strukturālu pārmaiņu priekšā un/vai kam, lai nodrošinātu zaļo pārkārtošanos, ir jāveic vajadzīgā pārveide, piemēram, enerģijas ražošanas vai autobūves nozarē; šo reģionu grupā ir arī lauku tūrisma reģioni, kurus ietekmē Covid-19 pandēmijas un klimata pārmaiņu izraisītā ceļošanas ieradumu maiņa;

20. ierosina izstrādāt pārredzamus kritērijus, salīdzinošās atsaucēs un mērķrādītājus, ar kuru palīdzību uzraudzīt pasākumu ietekmi un redzējuma īstenošanas progresu;

21. visbeidzot mudina Eiropas pusgada kontekstā ieviest lauku apvidiem precīzi piemērotus rādītājus, kas atspoguļotu, piemēram, to iedzīvotāju procentuālo daļu, kuri var piekļūt sabiedriskajam transportam un digitālajiem, nodarbinātības, veselības aprūpes un kultūras pakalpojumiem, lai nodrošinātu, ka redzējums par ES lauku apvidu nākotni, it īpaši vietās ar zemu apdzīvotības blīvumu, tiek ietverts visos instrumentos, ko ES izveido regulārai mērķu un apakšmērķu ekonomiskai pārskatīšanai;
22. uzsver: lai lauku attīstības programmas īstenošana būtu sekmīga, to nedrīkst veidot, piemērojot visiem vienu un to pašu risinājumu; tādēļ uzskata, ka ir nepieciešams precīzs teritoriju iedalījums kategorijās un ir jāatzīst vietējās īpatnības, pamatojoties uz pārredzamiem un objektīviem parametriem un mērķrādītājiem, kas lauku attīstībai sniedz reālu pievienoto vērtību;
23. atgādina, ka viens no mērķiem Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) 2021/1058 (2021. gada 24. jūnijs) par Eiropas Reģionālās attīstības fondu un Kohēzijas fondu⁽¹⁾ ir atbalsts tām pilsētu un lauku teritorijām, kurās ir nelabvēlīgi ģeogrāfiskie vai demogrāfiskie apstākļi. Tajā arī paredzēts, ka dalībvalstis piešķir ES finansiālo atbalstu projektiem, kas attiecīgajos reģionos veicina ekoloģiski ilgtspējīgu un sociāli iekļaujošu ekonomikas attīstību;
24. šajā saistībā atgādina, ka īpašs atbalsts jāsniedz *NUTS 3* līmeņa teritorijām vai ļoti mazapdzīvotām teritorijām, vai teritorijām, kurās no 2007. gada līdz 2017. gadam vidējais iedzīvotāju skaits ir samazinājies par vairāk nekā 1 %;
25. aicina Eiropas Komisiju, vienojoties ar dalībvalstīm un vietējām un reģionālajām pašvaldībām, nodrošināt, ka iniciatīva par ilgtermiņa redzējumu par ES lauku apvidiem ietver praktiskus risinājumus un atbalsta pasākumus, ar kuriem reaģēt uz demogrāfiskajām pārmaiņām lauku apvidos, kā arī atkārtoti norāda, ka ir jāīsteno integrēti projekti, kuru pamatā ir kohēzijas politikas darbības programmas, KLP nacionālie stratēģiskie plāni un nacionālo stratēģisko atveseļošanas plānu instrumenti. It īpaši Eiropas teritoriālās sadarbības (*Interreg*) projektos top labas pārrobežu prakses piemēri, kā izstrādājamas novatoriskas pieejas un izmēģinājuma projekti pilsētu un lauku funkcionālās vides integrētai teritoriālai attīstībai;
26. aicina vienkāršot Eiropas fondu un valsts atbalsta īstenošanas noteikumus lauku teritorijās, uzlabot to kombinēšanas risinājumus un pāriet uz vairākf fondu modeli, kas nodrošinātu lauku apvidu ņemšanu vērā visās politikas jomās;
27. uzskata, ka pamatnostādņēm par to, kā uzlabot atbalstu un finansējumu lauku apvidiem, ko Komisija publicēs savā 2024. gada ziņojumā, jāaptver plašāks plānošanas periods, nevis tikai laikposms no 2028. līdz 2034. gadam;
28. vērš Komisijas uzmanību uz to, ka lauku apvidu nākotnes plānošanā ir jāietver sistēmu metodika, kas nodrošina sistēmiskas, nevis daļējas vai lineāras attīstības koncepcijas;
29. norāda, ka ir svarīgi nodrošināt, ka lauku apvidu analīze ir visaptveroša jau no paša sākuma, jo uz tās pamata tiks noteiktas topošā plāna rīcības jomas. Šajā saistībā papildus paziņojumā jau izskatītajām būtu jāpievieno dažas citas ekonomiska rakstura problēmas, piemēram, ārējā konkurence, cenu nestabilitāte un bruto pievienotās vērtības sadalījums starp dažādiem lauksaimniecības un agropārtikas nozares ražošanas un tirdzniecības ķēdes dalībniekiem;
30. savukārt attiecībā uz iespējām uzskata, ka nepietiekami un tikai garāmejojot ir pieminētas tādas nozares kā ilgtspējīgs lauku tūrisms vai brīvā laika pavadīšanas un kultūras pasākumi, kam tomēr ir ļoti liela nozīme diversificētas, spēcīgas un ilgtspējīgas lauku ekonomikas veidošanā. Lauku apvidos ir daudz potenciālu papildinošu darbības veidu ārpus lauksaimniecības nozares, piemēram, velotūrisms, medības, pārgājienu tūrisms, sēņošana, labsajūtas tūrisms, gastronomija, tautas daiļmatu māksla, radošās darbnīcas, izstāžu nami utt.;
31. vēlas uzsvērt, cik svarīga ir pareiza un līdzsvarota ekonomikas attīstība, kurā uzmanība ir pievērsta jauniem uzņēmējdarbības modeļiem. Lauku apvidos, it īpaši pierobežas apgabalos, kuros vērojama demogrāfiskā lejupslīde un kuri tiek pamesti, dažas teritorijas ir arvien vairāk pakļautas destabilizējošai noziedzīgai darbībai. Tādējādi šajās teritorijās normas kļūst neskaidras un mazinās drošības sajūta un dzīves kvalitāte;

(1) OV L 231, 30.6.2021., 60. lpp.

32. šajā sakarā atgādina, ka lauku apvidu nākotne ir atkarīga no tādu jauniešu noturēšanas un piesaistīšanas, kuri nolēmuši savu dzīves projektu attīstīt laukos; tādēļ, lai rastu risinājumus lauku apvidu problēmām, ir svarīgi aktīvi iesaistīt jauniešus, izveidot forumus, kuros viņi varētu paust savas idejas, un veicināt jaunatnes iniciatīvas lauku apvidos;
33. uzsver, ka pašreizējos apstākļos, kad sabiedrība arvien vairāk noveco, ir steidzami jāattīsta pamatpakalpojumu ekonomika, kas lauku apvidos nodrošinātu visu preču un pakalpojumu vispārēju pieejamību, īpašu uzmanību pievēršot gados vecākiem iedzīvotājiem; atzinīgi vērtē arī Eiropas Jaunatnes gadu 2022 kā izdevību nodrošināt iespējas un atbalstu lauku jauniešiem, lai viņi kļūtu par aktīviem pilsoņiem un pozitīvu pārmaiņu dalībniekiem;
34. mudina Komisiju savos priekšlikumos šajā ziņā ņemt vērā ieguldījumu, ko varētu sniegt decentralizētas pakalpojumu sniegšanas sistēmas tādās jomās kā bērnu aprūpe, aprūpes centri vecāka gadagājuma cilvēkiem, skolas un pēcstundu centri, veikali un sociālā un veselības aprūpe (joma, kurā būtisku ieguldījumu varētu sniegt tādas tehnoloģijas kā telemedicīna un teleaprūpe); šajā sakarā aicina Eiropas Komisiju noteikt dalībvalstīm minimālos kvantitatīvos mērķus, lai lauku apvidos uzlabotu pieejamību pakalpojumiem kopumā un sabiedriskajiem pamatpakalpojumiem it īpaši;
35. uzsver nepieciešamību iekļaut visus datus par sistēmām – gan sociālajām, gan veselības aprūpes un to kombināciju – ierosinātajā saskaņotajā koncepcijā par ģeotelpisko informācijas sistēmu izmantošanu, un norāda, ka ir jāveicina gan sociālo pakalpojumu sistēmas iekšējā sadarbība, gan tās sadarbība ar citām sociālās aizsardzības sistēmām;
36. tāpat uzsver, ka ir svarīgi iekļaut rādītājus par sociālās aprūpes pakalpojumu pieejamību un tuvumā esošiem pakalpojumiem sociālās aizsardzības jomā;
37. uzsver, ka ir būtiski pēc iespējas labāk izmantot lauku un pilsētu savstarpējo atkarību teritoriālā taisnīguma ietvaros. Pašvaldībās veiktiem ieguldījumiem būtu jānodrošina labums visām vietējām un reģionālajām pašvaldībām, lai ideālā gadījumā pilsētas un lauku apvidi būtu vienlīdz lieli ieguvēji;
38. mudina šo pozitīvo efektu pienācīgi atspoguļot ieguldījumu aprēķinos uz vienu iedzīvotāju sadalījumā pa reģionu veidiem (urbānie reģioni, reģioni ar lauku un pilsētu iezīmēm, lauku reģioni), tāpēc aicina pārskatīt mehānismus, ar kuriem nosaka atdeves rādītājus šiem ieguldījumiem, īpašu uzmanību pievēršot mazpilsētām un ciematiem lauku apvidos;
39. uzsver, ka atjaunojamās enerģijas ražošana ir izdevīga, kuru lauku apvidi varētu izmantot, lai novērstu enerģētisko nabadzību un nodrošinātu pašpietiekamu energoapgādi funkcionālās jomās (tostarp lauku un pilsētu teritorijās, kas atrodas to ietekmes zonā). Komiteja arī uzsver, ka sabiedrības atbalstu atjaunojamo energoresursu enerģijas ieguves iekārtām var palielināt, daļu gūto ienākumu atstājot lauku kopienās;
40. ierosina vajadzības gadījumā apsvērt repatriācijas veicināšanu, kas rada iespējas lauku apvidos panākt lauksaimniecības, ražošanas un tirdzniecības sinerģiju un tādējādi palīdz stiprināt vietējo ekonomiku, radot darbvietas un samazinot bezdarbu;
41. norāda, ka ir svarīgi, lai redzējumā piedāvātais satvars sekmētu tādas fiziskās infrastruktūras attīstību, kas uzlabotu lauku apvidu savienojamību un veicinātu to sociālekonomisko dinamiku, un ierosina tajā iekļaut pilsētprogrammas;
42. atkārtoti norāda, cik svarīgi ir uzlabot transporta savienojumus ar piepilsētu un lauku teritorijām, pirmām kārtām ar reģionālo pašvaldību un to darbības programmu starpniecību, lai nodrošinātu koordinētu, efektīvu un lietderīgu rīcību. Šajā jomā pilsētas transporta stratēģijas (?) būtu pilnībā jāaskaņo ar lauku un piepilsētu teritorijām;
43. norāda, ka saimnieciskai darbībai paredzētu zemes gabalu pieejamībai ir liela nozīme, lai nodrošinātu labu un ilgtspējīgu reģionālās ekonomikas attīstību un uzņēmumu izveidi vai paplašināšanu lauku apvidos; tas īpaši attiecas uz reģioniem, kuros notiek strukturālas pārmaiņas; atbalsts vajadzīgs vietējo pašvaldību centieniem proaktīvi apzināt, paplašināt vai pārveidot piemērotus zemes gabalus; problēmas bieži rada veicamo plānošanas pakalpojumu apmērs un izmaksas;
44. norāda, ka īpaša uzmanība jāpievērš infrastruktūrai un pārrobežu sadarbībai lauku robežreģionos; uzsver, ka ir jāuzlabo sabiedriskā transporta infrastruktūra un pakalpojumu sistēma lauku apvidos, nodrošinot ilgtspējīgu mobilitātes risinājumu izstrādi, kas samazinātu ceļā pavadīto laiku un pavairotu savienojumus starp pilsētu un piepilsētu teritorijām un lauku apvidiem;

(?) COM(2021) 811, Eiropas Komisijas paziņojums Padomei un Eiropas Parlamentam "Jaunais ES pilsētu mobilitātes satvars".

45. uzsver, ka telpiskās plānošanas un transporta politikas galvenajam mērķim jābūt maksimāli garantēt iespējas apmierināt vajadzības ar minimālu pārvietošanās nepieciešamību, tāpēc šajā saistībā nepieciešama racionalizācija;
46. iesaka multimodālās mobilitātes risinājumos ņemt vērā arī ieguldījumu, ko mobilitātes kā pakalpojuma (*mobility as a service – MaaS*) modeļi var dot pārejā uz enerģētiski un klimatiski ilgtspējīgāku fizisko savienojamību; ilgtspējīga transporta izmantošanu var veicināt piemēram, pakalpojumi pēc pieprasījuma un kopīga mobilitāte, kas savieno lauku kopienas ar transporta mezgliem, it īpaši ar autoostām un dzelzceļa stacijām;
47. piekrīt Komisijai, ka nozīmīga loma lauku apvidu attīstībā ir digitalizācijai, kas dod iespēju šajos apvidos izmantot novatoriskus risinājumus, lai uzlabotu to noturību un izmantotu to potenciālu; tādēļ aicina pievērst īpašu uzmanību tādu satvaru veicināšanai, kas ļauj papildināt publiskās iniciatīvas ar privātu finansējumu digitālajai infrastruktūrai. Lai arī tie nav pietiekami konkurētspējīgi no privāto ieguldījumu viedokļa, tomēr tie ir ļoti konkurētspējīgi sociālajā un teritoriālajā perspektīvā. Lai nodrošinātu, ka lauku apvidos ir pieejami dažādi pakalpojumi, un atrisinātu digitālās plaisas radītās problēmas, ar kurām saskaras vairākas kopienas, ārkārtīgi svarīgs ir platjoslas pārklājums;
48. uzsver, ka ar ieguldījumiem digitālajā infrastruktūrā vien nepietiek, ja tos nepapildina pietiekams digitālo prasmju apguves un uzlabošanas piedāvājums, it īpaši lauku apvidos. Šis konstatējums ir ļoti svarīgs arī saistībā ar kibernetizācijas pieaugumu pasaulē un it īpaši tāpēc, ka ir jāgādā par pietiekamu kibernetizāciju vietējiem uzņēmumiem, kas veido pārtikas piegādes ķēdes posmus;
49. atgādina, ka lauku apvidi ir bijuši īpaši neaizsargāti pret Covid-19 pandēmiju, jo to ekonomika ir daudz mazāk diversificēta, daudzi tajos dzīvojošie darba ņēmēji strādā sistēmiski nozīmīgās darbvietās un tajos ir nepilnīga interneta infrastruktūra. Tomēr pandēmijas ietekme, kas izpaužas kā tāldarba apjoma palielināšanās, paver iespējas ilgtermiņā novērst iedzīvotāju skaita samazināšanos laukos un radīt novatoriskus sociālās un saimnieciskās darbības veidus, tāpēc ierosina cita starpā apsvērt augstas kvalitātes kopstrādes (*co-working*) telpu izveides popularizēšanu lauku apvidos vai radīt nodokļu stimulus, lai rosinātu privātos uzņēmumus atļaut saviem darbiniekiem strādāt pašu izvēlētos atrašanās vietās;
50. uzskata, ka saskaņā ar priekšsēdētājas Urzulas fon der Leienas uzsvērtu ideju “nevienu neatstāt novārtā” ir vajadzīgi instrumenti, ar ko nodrošināt “inovācijas ekosistēmas” ikvienā teritorijā, kuri pavērtu iespējas visiem lauku uzņēmējiem, mikrouzņēmumiem un MVU, veicinot šo mazo lauku uzņēmumu darbību; jābūt arī pietiekamam mācību nodrošinājumam, tostarp attiecībā uz digitālajām prasmēm un citām vispārējām prasmēm (*soft skills*), kas saistītas ar atvērto inovāciju, starpreģionālo un starptautisko sadarbību un starpkultūru komunikāciju;
51. atzinīgi vērtē palielināto atbalstu augšupējām iniciatīvām – piemēram, tādām kā *LEADER*/sabiedrības virzīta vietējā attīstība –, kurās definēta vietējo rīcības grupu loma, un “viedajiem ciematiem”, un mudina arī turpmāk izmantot atziņas, kas gūtas šo programmu un pieeju īstenošanā; šajā saistībā norāda uz labumu, ko dod uz jauninājumiem balstīta reģionālā attīstība, kuru virza vietējās prasmes un aktivitāte; kompetentajām reģionālā un valsts līmeņa iestādēm vajadzētu uzmanīgi uz klausīt novatoriskas vietējo dalībnieku ieceres un pēc iespējas tās atbalstīt;
52. ilgtspējīgas un plaukstošas nākotnes veidošanā un lauku apvidu pievilcības uzlabošanā, kas piesaistīs arī tūristus un uzlabos šo apdzīvoto vietu ekonomisko labklājību, aicina ņemt vērā arī kultūras mantojuma un kultūras, mākslas un radošo nozaru darbinieku devumu;
53. uzskata, ka ir ļoti vērtīgi, ka paziņojumā atzīta ilgtspējīgas lauksaimniecības un mežsaimniecības pārvaldības būtiskā loma noturībā pret klimata ārkārtas stāvokli un ar to saistītajiem riskiem, kā arī bioloģiskās daudzveidības aizsardzībā;
54. atgādina, ka ar zaļo un digitālo pārkārtošanos jāveido arī noturīgāka un taisnīgāka sabiedrība, kurā tiek ņemtas vērā visu lauku kopienas iedzīvotāju, tostarp arī nelabvēlīgā situācijā esošo grupu, vajāk attīstīto apvidu iedzīvotāju un dziļā nabadzībā nonākušo cilvēku, vajadzības. Tādēļ uzsvars jāliek uz to, lai zaļā un digitālā pārkārtošanās būtu taisnīga un iekļaujoša;
55. uzskata, ka lauku apvidos lauksaimniecībai arī turpmāk jāspēj pildīt galveno funkciju; aicina Komisiju nodrošināt, ka tiek pienācīgi izstrādāti stratēģiskie plāni, kas katrai dalībvalstij būs jāsaprotami atbilstoši jaunajai kopējai lauksaimniecības politikai (KLP), lai gādātu, ka šis Eiropas primārais sektors attīstās virzienā, ko nosaka zaļais kurss, stratēģija “No lauka līdz galdam” un Biodaudzveidības stratēģija, un lai tie pavērtu iespēju veidot vietējas stratēģijas, kuru pamatā būtu katram reģionam raksturīgās iezīmes un tipisku vietējo produktu vērtīguma atzīšana;

56. uzsver, ka ir jāpopularizē pašpietiekamības un pārtikas nodrošinājuma procesi, kuru pamatā ir vietēji, kvalitatīvi un bioloģiski ražoti produkti, ko iegūst novatoriskās, teritoriālo organizāciju veicinošās vērtības ķēdēs; konstatē, ka turpmākajos gados bioloģiskajai lauksaimniecībai tiks ieviesta 25 % kvota; uzskata, ka šajā saistībā būs vajadzīgi atbalsta un papildu pasākumi, kā arī ar šo mērķi saskaņota patēriņa veicināšanas politika;

57. uzsver, ka steidzami risināms jautājums lauksaimniecības nozarē joprojām ir paaudžu maiņa, tādēļ ir svarīgi atbalstīt gan lauku jauniešu, gan sievietes iesaistīšanos lauksaimniecībā un lauku saimniecību īpašumtiesību iegūšanā; tāpēc piekrīt Komisijai, ka īpaša uzmanība jāpievērš jauniešu vajadzībām, lai viņus rosinātu palikt uz pastāvīgu dzīvi lauku apvidos; uzskata, ka ir būtiski stiprināt publisko politiku, kas veicina lauku saimniecību modernizāciju, kura stimulē gados jaunus lauksaimniekus izvēlēties šo profesiju, lai risinātu paaudžu maiņas problēmu. Šajā nolūkā jāatvieglo viņiem piekļuve programmām, kas paredzētas integrācijai sabiedrībā un darba tirgū, kā arī izglītības, kvalifikācijas celšanas un pārkvalificēšanās iespējām vietējā līmenī un kultūras pasākumiem; piekrīt arī, ka ir svarīgi īpaši koncentrēties uz sievietēm, paplašinot darba un apmācības piedāvājumu un veicinot pasākumus darba un privātās dzīves līdzsvara panākšanai;

58. uzsver, ka pēc *Brexit* lielam skaitam kvalificētu darba ņēmēju nācās saskarties ar darba apstākļu un noteikumu izmaiņām un ka Eiropas Savienībai būtu jāapsver atbalsta sistēmu izveide šīm migrējošo darba ņēmēju kategorijām. Turklāt vissvarīgākais ir tas, ka Eiropas Savienībai būtu jāapsver tādu programmu uzsākšana, kas motivētu emigrējušo kvalificētu darbspēku atgriezties mājās, savā dzimtenē, un palīdzētu šiem cilvēkiem šajā procesā;

59. uzskata, ka lauksaimniecībā nodarbinātajiem ir vajadzīgas taisnīgas cenas un ienākumi. Tāpēc nav pieļaujama tāda tirgus attīstība, kas ir postoša uzņēmumiem. Krīzes laikā pret šādu attīstību ES kopējai lauksaimniecības politikai (KLP) būtu jāvērsas ar tādiem instrumentiem kā ražošanas apjoma vispārēja pielāgošana tirgus vajadzībām un noteikumi attiecībā uz kvalificētu piekļuvi tirgum;

60. atzīmē, ka ievērojamo daļu darba ES lauksaimniecības un pārtikas nozarē veic migrējošie darba ņēmēji. Šīs iedzīvotāju grupas situācija bieži ir nestabila. Tādēļ ir jāstiprina ES sociālā programma, lai nodrošinātu augstāku minimālo algu, labus darba apstākļus un sociālo integrāciju;

61. uzsver, ka zaļā pārkārtošanās daudziem Eiropas lauksaimniekiem un lopkopjiem radīs daudz izaicinājumu. Lai veiksmīgi izmantotu radušās iespējas, ir vajadzīgi īpaši centieni komunikācijas, informēšanas un apmācības jomā ar nolūku gan palīdzēt izplatīt vēstījumu par jaunu ilgtspējīgu un zaļu lauksaimniecību, gan piedāvāt zināšanas tās praktiskai īstenošanai;

62. uzskata, ka ir svarīgi novērst zemes platību pamešanu un veicināt zemes īpašuma pieejamību. Šajā nolūkā jāizstrādā atbilstīgs tiesiskais satvars, jauni zemes apsaimniekošanas instrumenti un jāpiešķir nodokļu stimuli un vajadzīgais finansējums;

63. norāda, ka arvien pieaugoša lielo plēsēju izplatība un ar to saistītā aizvien biežākā lauksaimniecības dzīvnieku saplosīšana kalnu ganībās rada arvien lielākas problēmas kalnu lauksaimniecībai un bieži izraisa atteikšanos no kalnu ganību apsaimniekošanas. Tām kalnu reģionos ir liela nozīme, lai nodrošinātu, ka veseli reģioni neaizaug ar mežiem, un tādā veidā tās būtiski sekmē dabas aizsardzību un erozijas kontroli, kā arī vairo nenovērtējamo ainavu aizsardzības kapitālu lauku apvidos, tāpēc Komiteja aicina Eiropas Komisiju

— izveidot kopēju Eiropas sistēmu vilku un lielu plēsēju, it īpaši lāču, populācijas pārvaldībai,

— apsvērt iespēju grozīt Dzīvotņu direktīvas pielikumus, lai varētu ātrāk pielāgoties noteiktu populāciju attīstībai, un atvieglot vai pastiprināt aizsardzības statusu atkarībā no valsts vai teritoriālās vienības, ja to var pamatot ar aizsargājamo sugu populācijas pozitīvu vai negatīvu attīstību un apdraudējumu lopkopībai,

— paplašināt iespējas Eiropas tiesību aktus un vajadzīgos pasākumus pielāgot vietējiem apstākļiem, lai varētu labāk pārvaldīt plēsēju, it īpaši vilku un lāču, populācijas;

64. uzsver lauksaimniecības infrastruktūras lielo nozīmi lauku apvidu organizācijā un kohēzijā; aicina Komisiju savos priekšlikumos iekļaut pasākumus, kas nodrošinātu šīs infrastruktūras (piemēram, neasfaltētu ceļu) saglabāšanu un uzturēšanu;

65. saistībā ar noturīgāku teritoriju veidošanas pamatiniciatīvām aicina ņemt vērā plūdu riskam pakļautās zonas, jo tās dod būtisku ieguldījumu klimatnoturības palielināšanā, mazoglekļa lauksaimniecības attīstībā, kā arī aizsardzībā pret plūdiem un plūdu pārvaldībā. Daudzas ūdenstece un plūdu zonas šķērso valstu robežas, tādējādi tās ir daļa no plašāka ar ūdeni saistīta problēmjautājuma. Tādēļ šajā jomā ir vajadzīga sadarbība starptautiskā līmenī;
66. atgādina, ka ilgtermiņa redzējumā par lauku apvidiem būtu jāstiprina reģionu loma savu prioritāšu noteikšanā; šajā saistībā uzskata, ka, izstrādājot tiesību aktus par KLP, valstu stratēģiskos plānus un nacionālos atveļošanas plānus, ir palaista garām iespēja nodrošināt, ka turpmākie ieguldījumu projekti lauku apvidos ir patiešām balstīti uz katras konkrētās teritorijas vajadzībām, ko apzinājušas pašas ieinteresētās personas;
67. aicina turpmāk, izstrādājot plānošanas procesus, kuri ietekmē lauku apvidus, vairāk ņemt vērā katra ES reģiona pašreizējās reģionālās pārdomātas specializācijas stratēģijas, kuru izstrādē ir iesaistījušies daudzi dalībnieki;
68. aicina apsvērt iespēju nodrošināt pietiekamu tehnisko atbalstu spēju veidošanai lauku pašvaldībās, kuras ir vājākā pozīcijā attiecībā uz zināšanām plānošanas jomā – it īpaši saistībā ar ilgtermiņa stratēģijām – un ES fondu līdzekļu izlietošanu; aicina vienkāršot nosacījumus un nodrošināt konkrētus atvieglojumus vai iniciatīvas, lai Eiropas projektos varētu piedalīties arī tādas pašvaldības, kurās ir neliels iedzīvotāju skaits un mazāk administratīvo darbinieku;
69. uzsver, ka sociālā ekonomika ir būtisks ES lauku apvidu pašreizējās un turpmākās attīstības instruments, jo pilda stratēģisku funkciju demogrāfisko problēmu un iedzīvotāju novecošanas jautājuma risināšanā, veidojot noturīgākus uzņēmumus, kas ir cieši saistīti ar savu kopienu, piesaistot teritorijai iedzīvotājus un veicinot kvalitatīvu darbvietu radīšanu, darba ņēmēju apmācību, sieviešu uzņēmējdarbību, jauniešu iekļaušanos darba tirgū un paaudžu nomaiņu.

Briselē, 2022. gada 26. janvārī

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Dzimumu līdztiesība un klimata pārmaiņas: virzībā uz dzimumu aspekta integrēšanu Eiropas zaļajā kursā”

(2022/C 270/05)

Ziņotāja: *Kata TÚTTÓ* (HU/PSE), Budapeštas vietējās Ģenerālās asamblejas locekle (Ungārija)

IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA

1. vēlreiz norāda, ka sieviešu un vīriešu līdztiesība ir Eiropas Savienības pamatprincips, kas nostiprināts Līgumos un atzīts **Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 23. pantā. LESD 8. pantā** ir noteikts, ka Savienībai, veicot savas darbības, ir jātiecas novērst sieviešu un vīriešu nevienlīdzību un veicināt vienlīdzību;
2. atgādina, ka “dzimumu līdztiesība”, “droši un pielāgojami darba apstākļi” un “darba un privātās dzīves līdzsvars” ir vēlreiz nostiprināti Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas 2017. gada 17. novembrī izsludinātajā **Eiropas sociālo tiesību pilārā kā 2., 5. un 9. princips**;
3. atzīmē, ka klimata pārmaiņu ierobežošanas politikas pasākumi abus dzimumus ietekmē atšķirīgi un ka ir jāveicina dzimumu līdztiesība un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšana sievietēm, lai nodrošinātu efektīvu klimatrīcību⁽¹⁾; šajā saistībā uzsver, ka ir ļoti būtiski nodrošināt sievietes iesaisti centienos izstrādāt krīzes pārvarēšanas stratēģijas un pasākumus, kuru mērķis ir demokrātiskāka un iekļaujošāka Eiropa;

Dzimumbalstīta pieeja klimata pārmaiņām

4. atzīmē, ka klimata pārmaiņu, globālās sasilšanas, bioloģiskās daudzveidības zuduma un vides degradācijas radītie apdraudējumi vairāk ietekmē trūcīgākās un neaizsargātākās iedzīvotāju grupas globālo dienvidu un ES valstīs; norāda, ka klimata pārmaiņas rada kompleksus draudus, kas saasina ielgušo sociālekonomisko nevienlīdzību un pastāvošo nelīdzsvarotību, piemēram, to, kas saistīta ar dzimumu līdztiesības trūkumu; tāpēc uzsver, ka klimata aizsardzības politika un pasākumi, kuros nav ņemta vērā dzimumaspekta analīze un perspektīva, visticamāk, palielinās sociālo nevienlīdzību;
5. piekrīt atziņai, ka, globāli raugoties, sievietes un meitenes ir neaizsargātākas pret klimata pārmaiņu sekām, taču vienlaikus ir ietekmīgas dalībnieces, kam var būt nozīmīga loma virzībā uz klimatneitralitāti un pielāgošanos klimata pārmaiņu ietekmei; uzsver, ka īpašās pieredzes un perspektīvu dēļ vīriešiem un sievietēm bieži vien var būt papildinoša novatoriska domāšana un radošas idejas un ka dzimumu analīzes integrēšana klimata politikā un dzimtes identitātes atšķirību atzīšana paplašina tās piemērošanu visā sabiedrībā. Šajā saistībā atbalsta Skotijas valdības un ANO Dzimumu līdztiesības un sieviešu iespēju veicināšanas iestādes (*UN Women*) COP26 sanāksmē publicēto kopīgo paziņojumu, kurā pausts aicinājums palielināt sieviešu un meiteņu lomu klimata pārmaiņu ierobežošanā⁽²⁾;
6. uzskata, ka sieviešu iespējas saistībā ar klimata pārmaiņām būtu jāpalielina, uzlabojot viņu izglītošanu un informētību par tehnoloģijām, pasākumiem un darbībām, kas saistītas ar klimatu, un lēmumu pieņemšanas procesos minētajās jomās veicinot viņu lomu;

⁽¹⁾ Padomes secinājumi – Gatavošanās Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām (UNFCCC) sanāksmēm (Glāzgova, 2021. gada 31. oktobris–12. novembris)

⁽²⁾ <https://www.gov.scot/publications/glasgow-womens-leadership-statement-gender-equality-climate-change/>

7. uzsver, ka pastāv svarīgas saiknes starp dzimumu līdztiesību, klimata pārmaiņām un citām vides problēmām; norāda, ka klimata pārmaiņas, visticamāk, atšķirīgi ietekmē sievietes un vīriešus atkarībā no viņu konkrētajiem dzīves apstākļiem un atšķirīgajām spējām mazināt klimata pārmaiņas un pielāgoties tām individuālajā līmenī, ka viņām un viņiem ir atšķirīgi priekšstati par un attieksme pret klimata pārmaiņu ierobežošanas iespējām un ka klimata aizsardzības politikas sociālekonomiskā ietekme uz viņām un viņiem ir atšķirīga; uzskata, ka sievietes un meitenes var veicināt ieradumu maiņu;

Dzimumu līdztiesības aspekta integrēšana

8. uzsver, ka integrēta pieeja dzimumu līdztiesībai, proti, dzimumu līdztiesības aspekta integrēšana politikas pasākumu, regulatīvo pasākumu un izdevumu programmu sagatavošanā, izstrādē, īstenošanā, uzraudzībā un novērtēšanā, ir vērtīgs instruments dzimumu līdztiesības nodrošināšanai, un pauž nožēlu par šā instrumenta nelietošanu;

9. atzīmē: lai gan dzimumu līdztiesības stratēģijā 2020.–2025. gadam ⁽³⁾ atzīts, ka Eiropas zaļā kursa politikas pasākumi un programmas sievietes var ietekmēt savādāk nekā vīriešus, izziņotā dzimumu līdztiesības aspekta integrēšana visās galvenajās Komisijas iniciatīvās nav skaidri redzama ⁽⁴⁾; norāda uz Eiropas Parlamenta rezolūciju par Eiropas zaļo kursu, kurā akcentēta nepieciešamība "pēc dzimumu līdztiesības aspekta Eiropas zaļā kursa pasākumos un mērķos, cita starpā arī pēc darbībām, ar ko nodrošina dzimumu līdztiesības aspekta integrēšanu un dzimumu līdztiesības principa ievērošanu" ⁽⁵⁾;

10. uzsver, ka dzimumu ietekmējuma novērtējumi ir būtisks elements ES dzimumu līdztiesības aspekta integrēšanas instrumentu kopumā, kas vēl nav pilnībā izstrādāts, jo pārāk bieži trūkst pēc dzimuma sadalītu un krustenisku datu, statistikas un informācijas, kura netiek vākta un izmantota; aicina Komisiju izmantot Eiropas Dzimumu līdztiesības institūta (EIGE) Rokasgrāmatu par ietekmes uz dzimumu līdztiesību novērtējumu ⁽⁶⁾; uzsver, ka dalībvalstīs vāktajos datos vajadzētu būt iekļautiem visaptverošiem dzimumbalstītiem rādītājiem, taču nedrīkstētu palielināt ar datu vākšanu saistīto administratīvo slogu, kas gulstas uz vietējām un reģionālajām pašvaldībām;

11. atzinīgi vērtē Līdztiesības darba grupas ⁽⁷⁾ izveidi, lai nodrošinātu līdztiesības, tostarp dzimumu līdztiesības un dzimumu dažādības integrēšanu visos ES politikas pasākumos, sākot no to izstrādes līdz to īstenošanai, un aicina Eiropas Savienību sekmēt paraugprakses apmaiņu starp valstu, reģionālajām un vietējām iestādēm un novērst lejupēju pieeju;

12. aicina apsvērt, ka sieviešu iesaistīšana ar klimata pārmaiņu ierobežošanu saistītu lēmumu pieņemšanā ir vēl viens svarīgs faktors centienos īstenot vairāk dzimumresponsīvus un efektīvākus klimata aizsardzības politikas pasākumus un programmas; aicina vairāk sieviešu iesaistīt ES iestāžu, valdības struktūru un visu pārvaldības līmeņu publisko iestāžu darbībā; aicina Padomi beigt Direktīvas par sieviešu pārstāvību uzņēmumu vadībā ⁽⁸⁾ bloķēšanu;

13. uzsver, ka atveseļošana pēc pandēmijas ir iespēja veidot jaunu ierasto stāvokli un novirzīt resursus klimatneitrālas un dzimumu ziņā līdzsvarotas sabiedrības veidošanai; mudina izmantot dzimumu līdztiesības aspekta integrēšanas instrumentus, lai īstenotu atveseļošanas un noturības plānus, ņemot vērā, ka tiem vajadzētu būt ne tikai atveseļošanas, bet arī ilgtspējīgas, taisnīgas un vienlīdzīgas sabiedrības pamatā;

⁽³⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0152&from=LV>

⁽⁴⁾ Eiropas zaļajā kursā (COM(2019) 640 final), 2030. gada klimata mērķrādītāju plānā (COM(2020) 562 final) un klimata un enerģētikas politikas satvarā (COM(2014) 15 final), kā arī paziņojumā "Tīru planētu – visiem!" (COM(2018) 773 final) dzimumu aspekts nav pieminēts; vides rīcības programmā (1386/2014/ES) vienu reizi minēts, ka grūtnieces ir neaizsargāta grupa. Tas jāatzīst, neraugoties uz to, ka dzimumu līdztiesības aspekta integrēšana ir Līgumā noteikts pienākums, ka dzimumu līdztiesības stratēģijā (COM(2020) 152) paredzēts dzimumu līdztiesības nodrošināšanas satvars un dzimumu līdztiesības aspekta integrēšana un ka ES ir apņēmusies sasniegt ilgtspējīgas attīstības mērķus (2015. gads) un īstenot Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām (UNFCCC) Dzimumu līdztiesības rīcības plānu. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/jcms.13082>.

⁽⁵⁾ OV C 270, 7.7.2021., 2. lpp.

⁽⁶⁾ <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/toolkits/gender-impact-assessment/guide-gender-impact-assessment>

⁽⁷⁾ *Union of equality: the first year of actions and achievements* | European Commission (europa.eu).

⁽⁸⁾ Tā nodrošinātu, ka vismaz 40 % valdes locekļu bez izpildpilnvarām ir sievietes.

14. aicina aktivizēt pētniecību, lai apzinātu šķēršļus dalībai lēmumu pieņemšanā, kā arī noskaidrotu, kā dzimumu stereotipi ietekmē cilvēku patēriņa ieradumus un dzīvesveidu; mudina izmantot tādus modeļus kā *GAMMA (Gender Assessment Method for Mitigation and Adaptation)*, lai iegūtu labākus datus;

15. uzskata, ka dzimumsensitīva pieeja var labāk reaģēt uz visu iedzīvotāju vajadzībām un spējām. Vietējām un reģionālajām pašvaldībām ir vislabākās iespējas integrēt sociālos jautājumus un klimatrīcību, jo tās ir iedzīvotājiem vistuvākais pārvaldības līmenis un tām ir būtiska loma tiesību aktu īstenošanā; uzsver, ka sieviešu līdzdalība ir jāveicina visos institucionālajos līmeņos, sākot ar ES līmeni;

16. aicina Eiropas Klimata paktā atspoguļot šo dzimumbalstīto pieeju, lai ietekmētu klimatrīcību un politikas pasākumus, paktā paredzot īpašus informatīvus pasākumus, kas vērsti uz izpratnes uzlabošanu, izglītību un zināšanu apmaiņu par dzimumu līdztiesības perspektīvām;

17. uzsver, cik svarīga ir gan visaptveroša sadarbība starp NVO, kas saistītas ar dzimumu līdztiesību un vides aizsardzību, un pilsoniskām organizācijām, gan arī kopīgu izpratnes uzlabošanas kampaņu un apmācības programmu izveide;

Zaļās darbvietas

18. atzinīgi vērtē to, ka zaļa, digitāla un iekļaujoša atveseļošana sniegs iespējas radīt jaunas darbvietas un digitālajā ekonomikā atkal integrēt ilgstošās bezdarbnieces; uzsver, ka virzība uz ilgtspējīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni pavērs iespēju integrēt dzimumu līdztiesības perspektīvu, lai novērstu pastāvošās nevienlīdzības turpināšanos;

19. uzsver, ka sieviešu ieguldījums videi draudzīgās saimnieciskajās darbībās ir būtisks, lai panāktu līdztiesīgu ilgtspējīgu attīstību, un tas būtu jāņem vērā un jānovērtē; sievietes un meitenes var izmantot arī iespējas, ko paver zaļā uzņēmējdarbība, un kļūt par videi draudzīgiem darba devējiem, nevis darba ņēmējiem, ar nosacījumu, ka tas nerada darbvietu nedrošību darba ņēmējām, kuras ir spiestas strādāt kā pašnodarbinātas personas;

20. atzīmē, ka tehnoloģijām būs svarīgāka loma visā mūsu dzīvē un ka ir ļoti svarīgi, lai situācija tehnoloģiju nozarē atspoguļotu sabiedrību, kurai tā kalpo; aicina izstrādāt un finansiāli atbalstīt sieviešu un meiteņu digitālās un tehnoloģiskās apmācības programmas, jo tā ir nozīmīga iespēja paātrināt inovāciju klimata un enerģētikas pārkārtošanas jomā, uzlabojot dzimumu kvotas šajās nozarēs un nodrošinot vienlīdzīgu piekļuvi profesionālajām iespējām⁽⁹⁾;

21. aicina Komisiju un dalībvalstis digitālās izglītības politikas pasākumu izstrādē integrēt gan dzimumu līdztiesības aspektu kā svarīgu digitālās pārejas elementu, gan arī dzimumu perspektīvu, atbalstīt darbaudzināšanas shēmas, kurās kā paraugs tiek izmantotas IKT jomā nodarbinātas sievietes, algoritmos likvidēt apzinātus un neapzinātus diskriminējošus ar dzimumu saistītus aizspriedumus, novērst kibervardarbību, izmantot *Erasmus+* pasākumus un programmas, veicināt mūžizglītības pieejas koncepciju pieaugušo izglītībā, it īpaši attālos reģionos, un novērst digitālo atstumtību;

22. uzskata, ka tāldarbs var uzlabot darba un privātās dzīves līdzsvaru, it īpaši sievietēm, bet ar nosacījumu, ka ģimenēm darba laikā tiek nodrošināta kvalitatīva un cenas ziņā pieejama bērnu aprūpe, tostarp brīvā laika pavadīšanas pasākumi gados vecākiem bērniem, un ar nosacījumu, ka īpaša uzmanība tiek pievērsta tam, ka sievietes biežāk saskaras ar vardarbību ģimenē⁽¹⁰⁾; uzsver, ka ir svarīgi nodrošināt iespējas par pieņemamu cenu iegādāties uz jaunākajām tehnoloģijām balstītu aparatūru un ātrdarbīgu interneta pieslēgumu tāl darba vajadzībām un paplašināt *WiFi4EU* programmu attālos apvidos; mudina ātri īstenot 2019. gada Darba un privātās dzīves līdzsvara direktīvu;

⁽⁹⁾ Sekmīgi piemēri: Sievietes un meitenes *STEM* forumā, *Girls Go Circular* (eit.girlsgocircular.eu); rezultātu apkopojuma "Sievietes digitālajā jomā" izveide kā Digitālās ekonomikas un sabiedrības indeksa (*DESI*) neatņemama sastāvdaļa.

⁽¹⁰⁾ <https://www.unwomen.org/en/news/in-focus/in-focus-gender-equality-in-covid-19-response/violence-against-women-during-covid-19>

Ilgtermiņa sabiedriskā transporta attīstība un mobilitāte

23. uzsver, ka pilsētu transporta sistēmu izstrādē un plānošanā vairāk jāņem vērā dzimumu līdzsvara trūkums, jo sievietes sabiedrisko transportu izmanto biežāk; uzsver, ka drošība un drošības sajūta ir svarīgi aspekti, kas būtu jāuzlabo; mobilitātes modeļos (ieskaitot grafikus) un lēmumos par maršrutu piemērotību ir jāņem vērā dažādie izmantošanas veidi, tos iedalot pēc dzimuma (biežāka svārstsatiksme vīriešiem un īsāki braucieni ar vairākām pieturām sievietēm), kā arī lomu sadalījums darba tirgū un aprūpes ekonomikā; uzsver, ka sabiedriskā transporta pakalpojumu jaudai, uzticamībai un elastībai zemas noslodzes periodos ir labāk jāatbilst abu dzimumu un visu vecumu cilvēku mobilitātes modeļiem un vienlaikus jāņem vērā, ka katrai pašvaldībai, reģionam un valstij ir jāorganizē savi sabiedriskā transporta pakalpojumi atkarībā no dažādām vajadzībām un apstākļiem gan pilsētās, gan lauku apvidos;

24. uzskata, ka ilgtermiņu, drošu un iekļaujošu mobilitāti varētu veicināt vienkāršas, rentablas un atkārtojamas iniciatīvas, piemēram, iespēja nakts autobusiem apstāties pēc pieprasījuma vai riteņbraukšanas joslas un gājēju celiņi, kas ir labi apgaismoti un pilnībā nošķirti no satiksmes;

25. uzskata, ka tādas iniciatīvas kā ES Pārmaiņu platforma "Sievietes transporta nozarē" var palīdzēt palielināt sieviešu nodarbinātību transporta nozarē un nodrošināt labu forumu paraugprakses apmaiņai, un aicina veikt turpmākus pasākumus, iesaistot daudzveidības transportā vēstniekus;

26. mudina Komisiju plānot, kā pilsētas savienot ar attāliem apvidiem, kā arī to, kā nodrošināt pieejamību un savienojamību un kā plašāk izmantot "tīrus" transportlīdzekļus, vilcienus un elektriskos hibrīdautobusus garākiem maršrutiem; uzskata, ka ir vajadzīgi digitāli risinājumi biļešu iegādei, izmantojot dažādas lietotnes; atzinīgi vērtē jaunās ES pilsētprogrammas centienus;

Enerģētiskā nabadzība

27. pauz dziļas bažas par to, ka elektroenerģijas un gāzes cenu līmenis visās dalībvalstīs ir augstākais pēdējo desmitgažu laikā un tādēļ daudzas sievietes un vīrieši ir nonākuši enerģētiskās nabadzības un trūcīgu mobilitātes iespēju situācijā; aicina Eiropas Savienību veikt ilgtermiņa pretpasākumus, tostarp izpētīt enerģijas cenu pieauguma iemeslus;

28. atzīst, ka enerģētiskā nabadzība nesamērīgi ietekmē sievietes, un tas izskaidrojams ar ienākumu sadales strukturālo nevienlīdzību, sieviešu sociālekonomisko statusu un dzimumu atšķirīgo iesaisti aprūpes pienākumu veikšanā;

29. norāda uz Eiropas Parlamenta rezolūciju⁽¹¹⁾, kurā pausts aicinājums Eiropas Savienībai iekļaut dzimumu dimensiju visos enerģētiskās politikas pasākumos un programmās, īpašu uzmanību pievēršot sievietēm un meitenēm, kuras saskaras ar nabadzību, sociālo atstumtību un marginalizāciju;

30. mudina ES Enerģētiskās nabadzības konsultāciju centru (EPAH) savos rādītājos un datu izmantošanā un vākšanā ievērot dzimumu līdztiesības aspektu;

31. atzīmē, ka enerģētiskā nabadzība ir būtiska sabiedrības problēma, kam ir sociālas, ekonomiskas un ekoloģiskas sekas un kas jārisina nekavējoties visos pārvaldības līmeņos; tāpēc uzsver: lai varētu mazināt enerģētisko nabadzību, ir jāizmanto dažādi publiskās politikas instrumenti, kuri risina gan energoefektivitātes, gan sociālās aizsardzības problēmas;

32. atzinīgi vērtē tādas iniciatīvas kā "Pārmaiņu platforma" un *Price of Women in Energy* kā dzimumu līdztiesības veicināšanas līdzekļus un Sociālā klimata fonda priekšlikumu kompensēt sociāli un ekonomiski nelīdzsvaroto ietekmi, ko rada ETS attiecināšana uz transportu un ēkām – priekšlikumā minēta nepieciešamība ņemt vērā sieviešu perspektīvas; uzsver, ka Sociālā klimata fonda un Taisnīgas pārkārtošanās fonda īstenošanā ir jāņem vērā dzimumu līdztiesības aspekts; atzinīgi vērtē to, ka Komisijas Enerģētiskās ģenerāldirektorāts plāno izveidot Enerģētiskās nozares līdztiesības platformu;

⁽¹¹⁾ OV C 76, 28.2.2018., 93. lpp.

Dzimumu līdztiesības principa ievērošana budžeta plānošanā

33. atgādina, ka dzimumu līdztiesības principa ievērošana budžeta plānošanā nozīmē dzimumu līdztiesības aspekta integrēšanu visā budžeta procesā, lai dzimumu līdztiesības perspektīvu iekļautu visos lēmumos par ieņēmumiem un izdevumiem;

34. ar bažām pieņem zināšanai secinājumus divos nesenos pētījumos, kurus Eiropas Parlaments veica 2015. un 2017. gadā un kuros uzsvērts, ka dzimumu līdztiesības principa ievērošana budžeta plānošanā nav pietiekami piemērota praksē un ka laikposmā no 2015. līdz 2017. gadam šajā ziņā progress nav panākts⁽¹²⁾;

35. pauž bažas par to, ka dzimumu līdztiesības aspekta integrēšana nav iekļauta Noturības mehānisma regulā noteiktajos 11 novērtēšanas kritērijos; plašākā nozīmē Eiropas Revīzijas palāta⁽¹³⁾ uzskata, ka ES budžeta dzimumperspektīva nav integrēta, jo lielā mērā trūkst tādu svarīgu elementu kā dzimumaspekta analīze, ar dzimumu saistīti mērķi, rādītāji un pārskatbaidība, ko nodrošina, sniedzot ziņojumus;

36. pauž nožēlu par to, ka nesenajā paziņojumā "Pārejas uz ilgtspējīgu ekonomiku finansēšanas stratēģija"⁽¹⁴⁾ nav iekļauta dzimumu perspektīva, it īpaši ņemot vērā to, ka iekļautība ir viena no četrām galvenajām apzinātajām jomām, kurās finanšu sistēmai ir nepieciešami papildu pasākumi, lai pilnībā atbalstītu ekonomikas pāreju uz ilgtspējīgu;

37. aicina Komisiju un Padomi apņemties ievērot dzimumu līdztiesības principu budžeta plānošanā, nodrošināt, ka to piemēro visam ES budžetam un ka Eiropas Revīzijas palātas ieteikumi tiek pilnībā īstenoti, tostarp pašreizējās daudzgadu finanšu shēmas (DFS) starpposma pārskatīšanā un Atveseļošanas un noturības mehānisma īstenošanā;

38. norāda uz RK atzinumu "Savienība, kurā valda līdztiesība: dzimumu līdztiesības stratēģija 2020.–2025. gadam"⁽¹⁵⁾, kurā aicināts nodrošināt skaidrāku saikni starp šo stratēģiju un ES galvenajām politiskajām prioritātēm un stratēģijām, it īpaši pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku; atzinīgi vērtē RK atzinumu "Dzimumu dimensija struktūrfondos un kohēzijas politikas fondos 2021.–2027. gadam, galveno uzmanību pievēršot darbības programmu sagatavošanai"⁽¹⁶⁾, kurā uzsvērts, ka dzimumu līdztiesība ir jāuzskata par transversālu kritēriju kohēzijas politikas programmu izstrādē, par mērķi, kas jāasniedz ar programmām, un par spēcīgu faktoru, kurš palīdz sasniegt kohēzijas politikas mērķus virzībai uz ilgtspējīgu un līdzsvarotu attīstību;

Starptautiskais līmenis

39. atzinīgi vērtē Klimata pārmaiņu starpvaldību padomes (IPCC) lēmumu pieņemt savu dzimumu līdztiesības politiku⁽¹⁷⁾ un īstenošanas plānu, lai dzimumu līdztiesības aspektu integrētu savā darbā;

40. atzinīgi vērtē to, ka UNFCCC procesā ir izveidota īpaša sistēma – uzlabotā Limas darba programma dzimumu līdztiesības jomā (LWPG) un Dzimumu līdztiesības rīcības plāns (GAP) –, lai novērstu to, ka klimata politikas īstenošana nav dzimumresponsīva un tajā netiek ņemts vērā dzimumu līdztiesības aspekts, un lai nodrošinātu, ka sieviešu viedoklis tiek ņemts vērā globālajās debatēs un starptautiskajās sarunās par klimata pārmaiņām, un īpaši atzinīgi vērtē to, ka katrai pusei ir iecelti valstu kontaktpunkti dzimumu līdztiesības un klimata pārmaiņu jautājumos (NGCCFP);

⁽¹²⁾ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/660058/IPOL_BRI\(2020\)660058_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/660058/IPOL_BRI(2020)660058_EN.pdf)

⁽¹³⁾ https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR21_10/SR_Gender_mainstreaming_LV.pdf

⁽¹⁴⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0390&qid=1635262292392&from=LV>

⁽¹⁵⁾ CDR 2016/2020.

⁽¹⁶⁾ CDR 2503/2021.

⁽¹⁷⁾ https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2020/05/IPCC_Gender_Policy_and_Implementation_Plan.pdf

41. norāda, ka Riodežaneiro konvencijās⁽¹⁸⁾ ir atzīta svarīgā ar dzimumu saistīto jautājumu savstarpējā saikne; norāda, ka Pekinas deklarācija un rīcības platforma ir visaptverošākais vadlīniju un iedvesmas avots dzimumu līdztiesības sasniegšanai – tās rīcības jomā “K”⁽¹⁹⁾ ir īpaši uzsvērts, ka ekosistēmu trauslums sievietes un meitenes pakļauj lielākam riskam un ka dabas stāvoklis pasliktinās, ko vēl vairāk saasina cilvēka darbības izraisīto klimata pārmaiņu ietekme;
42. aicina nodrošināt, ka nacionāli noteiktajā devumā un reģionālā un vietējā līmenī noteiktajā devumā tiek ņemti vērā sociālie faktori un dzimumu līdztiesības aspekts;
43. atzinīgi vērtē Parīzes nolīguma preambulu, kurā aicināts panākt dzimumu līdztiesību un nodrošināt pilnvērtīgas iespējas sievietēm, lai palīdzētu ierobežot globālo sasilšanu; atzinīgi vērtē to, ka Parīzes nolīgumā ir atzīta nepieciešamība pielāgošanās(7. panta 5. punkts) un spēju veidošanas pasākumos (11. panta 2. punkts) pieņemt dzimumresponsīvas pieejas, taču pauž nožēlu par rīcības trūkumu šajā jomā un par turpmāka īstenošanas plāna neesamību.

Briselē, 2022. gada 27. janvārī

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁸⁾ Proti, ANO Konvencija par bioloģisko daudzveidību (KBD), ANO Vispārējā konvencija par klimata pārmaiņām (UNFCCC) un ANO Konvencija par cīņu pret pārtuksnešošanu (UNCCD).

⁽¹⁹⁾ https://beijing20.unwomen.org/sites/default/files/Headquarters/Attachments/Sections/CSW/PFA_E_Final_WEB.pdf

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “ES Gaisa, ūdens un augsnes nulles piesārņojuma rīcības plāns”

(2022/C 270/06)

Ziņotāja:	Marieke SCHOUTEN (NL//Zaļie), Neuvēgeinas domes locekle
Atsauces dokuments:	Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Ceļš uz veselīgu planētu itin visiem – ES Gaisa, ūdens un augsnes nulles piesārņojuma rīcības plāns” COM(2021) 400 final

IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA

Vispārīgas piezīmes

1. atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas paziņojumu “ES Gaisa, ūdens un augsnes nulles piesārņojuma rīcības plāns”, tajā pievērsto uzmanību veselībai un tā transversālo pieeju. RK ar cerībām raugās uz izzinotajām darbībām un priekšlikumiem un aicina nodrošināt, lai tie būtu konsekventi un saskaņoti savā starpā un ar citām zaļā kursa iniciatīvām;
2. uzsver, ka ir pilnībā jāīsteno ES tiesību akti saskaņā ar LESD 191. panta 2. punktā noteiktajiem principiem (piesardzības princips un principi par to, ka jāveic preventīvi pasākumi, pēc iespējas jānovērš kaitējums videi tā rašanās vietā un ka piesārņotāji maksā);
3. uzsver, ka piesārņojums ir būtiska problēma, kas jārisina, izmantojot efektīvu daudzlīmeņu pārvaldību un pārrobežu pieeju: katrai ieinteresētajai personai ir sava loma, un ir nepieciešama rīcība visos līmeņos, lai novērstu to, ka vietējās un reģionālās pašvaldības saskaras ar negatīvu ietekmi ķēdes beigās;
4. pauž stingru pārliecību, ka piesārņojums ir simptoms neilgtspējīgai ražošanas un patēriņa sistēmai, kuras pamatā ir neierobežota izaugsme un koncentrēšanās uz ieguvu, un ka to var novērst tikai pāreja uz aprites ekonomiku;
5. atzinīgi vērtē sešus galvenos mērķus 2030. gadam kā sākumu, bet pauž nožēlu, ka lielākā daļa šo mērķu nav jauni. RK uzskata, ka ir vajadzīgi vērienīgāki mērķi un papildu pasākumi, un mudina Komisiju uzsākt pastāvīgu procesu mērķu pārskatīšanai un pielāgošanai 2050. gada redzējumam un iesaistīt Reģionu komiteju šajā procesā;
6. uzsver, ka šo mērķu sasniegšanai Eiropas līmenī būs vajadzīga vērienīga un integrēta pieeja, kurā vides apsvērumi tiks sistemātiski iekļauti visās politikas jomās un kurā būs apvienoti dažādu vides politikas pasākumu mērķi, termiņi, procedūras un instrumenti;
7. atzinīgi vērtē to, ka veselība ir viens no galvenajiem aspektiem nulles piesārņojuma rīcības plānā. Vides veselības apsvērumu integrācija ir būtiska, lai ieviestu izmaiņas, kas vajadzīgas, lai samazinātu vides stresa faktoru iedarbību, it īpaši attiecībā uz cilvēkiem, kuri dzīvo neaizsargātos apstākļos ⁽¹⁾, jo piesārņojums ir galvenais vidiskais slimību un priekšlaicīgas nāves cēlonis visā pasaulē.

⁽¹⁾ EVA ziņojums Nr. 22/2018 *Unequal exposure and unequal impacts* (“Nevienlīdzīga pakļautība riskam un nevienlīdzīga ietekme”).

8. atkārtoti uzsver, ka Parlamentam, Padomei un Komisijai saistībā ar konferenci par Eiropas nākotni ir jāņem vērā iedzīvotāju priekšlikumi attiecībā uz nulles piesārņojumu un jānodrošina, ka šajā sakarā tiek īstenoti jauni tālejoši noteikumi;

9. norāda, ka atveseļošanās pēc pandēmijas būtu jākoncentrē uz pieeju “viena veselība”, atzīstot savstarpējo saistību starp cilvēku, vides un dzīvnieku veselību. Lai panāktu ilgtspēju un veicinātu veselīgus reģionus, pieejai “viena veselība” jāpiešķir vadošā loma mērķu noteikšanā un tiesību aktu izstrādē;

Palielināt piesārņojuma avotu novēršanu

10. atzinīgi vērtē jauno nulles piesārņojuma hierarhiju, kuras pamatā ir “apgrieztā piramīda”, taču pauž nožēlu, ka maz uzmanības ir pievērsts “piesārņojuma radītā kaitējuma atļidzināšanai un kompensācijai”;

11. uzsver, ka vietējām un reģionālajām pašvaldībām ir būtiska loma šā rīcības plāna īstenošanā vietējā līmenī, taču tās var pildīt savu uzdevumu tikai tad, ja ES līmenī tiek īstenota preventīva pieeja ar efektīvu politiku, kas vērsta uz piesārņojuma avotiem;

12. atzinīgi vērtē Rūpniecisko emisiju direktīvas (RED) pārskatīšanu un vērienīgāko pieeju emisiju samazināšanai to rašanās vietā. Rūpniecisko emisiju direktīvai būtu jāveicina aprites ekonomikas mērķu sasniegšana;

13. atkārtoti norāda, ka emisiju noteikumi ir īpaši efektīva pieeja; tādēļ iesaka pievērst lielāku uzmanību to pastiprināšanai, jo tas ir labāks veids, kā samazināt emisijas to rašanās vietā;

14. atbalsta starptautisko darbu saistībā ar labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem (LPTP), tostarp jaunajām tehnoloģijām, nolūkā samazināt rūpnieciskās emisijas, sašaurinot emisiju līmeņu diapazonu, lai starptautiskā līmenī radītu vienlīdzīgus konkurences apstākļus;

15. aicina paātrināt LPTP atsaucis dokumenta (*BREF*) prasību pārskatīšanu un izpildi attiecībā uz dažādiem rūpnieciskajiem piesārņotājiem un piemērot stingrākas emisiju prasības saistībā ar piesārņojuma integrēta novēršanas un kontroles (*IPPC*) procesa pārskatīšanu;

16. uzsver, ka attiecībā uz vides piesārņojumu, ko rada produkti visā savas aprites ciklā – no materiālu ieguves un ražošanas līdz izmantošanai un reciklēšanai –, svarīga nozīme ir aprites ekonomikas rīcības plānā minētajai ilgtspējīgu produktu iniciatīvai. Komiteja uzskata, ka varētu konkrētāk precizēt, kāds varētu būt minētās iniciatīvas ieguldījums rīcības plānā;

Stiprināt principu “piesārņotājs maksā”

17. uzsver, ka būtu jārikojas ne tikai valdībām: visām nozarēm ir svarīga loma piesārņojuma kontrolē un videi nodarītā kaitējuma novēršanā tā rašanās vietā;

18. aicina panākt, lai produkti un preces, ko ievie Eiropas Savienībā, atbilstu tiem pašiem vides standartiem, kuri ir spēkā ES teritorijā. Pretējā gadījumā būtu jāpiemēro Eiropas princips “piesārņotājs maksā”;

19. uzsver, ka princips “piesārņotājs maksā” (PPM) ir ES vides politikas pamatā un paredz, ka piesārņotāji sedz piesārņojuma novēršanas, kontroles un kompensēšanas pasākumu izmaksas;

20. uzsver Eiropas Revīzijas palātas ziņojumu⁽²⁾, kurā konstatēts, ka principa “piesārņotājs maksā” tvērumis un piemērošana ir nepilnīga un ka pašlaik valdības bieži vien sedz piesārņojuma attīrīšanas izmaksas;

(2) Īpašais ziņojums 12/2021: Princips “piesārņotājs maksā” ES vides politikas jomās un darbībās nav piemērots konsekventi.

21. aicina labāk integrēt principu "piesārņotājs maksā" vides tiesību aktos, it īpaši samazinot emisiju robežvērtības, lai vēl vairāk samazinātu atlikušo piesārņojumu un novērstu difūzo piesārņojumu no visiem avotiem, tostarp lauksaimniecības;

22. uzsver, ka ražotājiem jābūt juridiski un finansiāli atbildīgiem par piesārņojuma mazināšanai nepieciešamajiem pasākumiem visā vērtības ķēdē, piemērojot paplašinātu ražotāja atbildību par visu patēriņa preču un iepakojuma materiālu vidiskajām un likvidēšanas izmaksām;

Labāka īstenošana un uzraudzība

23. norāda, ka ES izmaksas un negūtīgie ieguvumi ES vides tiesību aktos noteikto vides mērķu nesasniegšanas dēļ veido aptuveni 55 miljardus EUR gadā⁽³⁾;

24. uzsver, ka ne visi piesārņotāji vienlīdz kaitē cilvēku veselībai un videi, tāpēc uz risku balstīta analīze var palīdzēt labāk koordinēt ekoloģiskos un ekonomiskos aspektus;

25. uzsver, ka vietējām un reģionālajām pašvaldībām ir izšķiroša loma vides un rūpniecības politikas īstenošanā un tām ir plašas pilnvaras piesārņojuma kontroles īstenošanā, un šajā sakarā atzinīgi vērtē 5. pamatiniciatīvu "Kopīgi panākt nulles piesārņojuma prasību izpildi";

26. vērš uzmanību uz Eiropas Vides aģentūras (EVA) veikto analīzi⁽⁴⁾, kas parāda, ka nepietiekami sekmīga vides tiesību aktu īstenošana visbiežāk ir saistīta ar iestāžu neefektīvu koordināciju, administratīvās spējas trūkumu, nepietiekamu finansējumu, zināšanu un datu trūkumu, nepietiekamiem atbilstības mehānismiem, kā arī nepietiekamu rīcībpolitikas integrāciju. Nulles piesārņojumā ieinteresēto personu platformai būtu jāveicina labāka koordinācija starp visiem pārvaldības līmeņiem un starp dažādām politikas jomām. RK stingri atbalsta jauno platformu un atzinīgi vērtē savu lomu tajā, atzīstot vietējo un reģionālo pašvaldību lielo nozīmi nulles piesārņojuma mērķa sasniegšanā;

27. pauž nožēlu par to, ka šā rīcības plāna 3.1. iedaļā nav minēta vietējā un reģionālā dimensija, aicina vairāk izcelt vietējo un reģionālo pašvaldību lomu un atkārtoti norāda, ka vietējām un reģionālajām pašvaldībām ir vajadzīgs finansiāls un tehnisks atbalsts, lai īstenotu mērķus vietējā līmenī;

28. uzsver, ka īstenošanas problēmas nevar atrisināt tikai ar jauniem tiesību aktiem. Lai sasniegtu mērķvērtības un standartus, būtiska nozīme ir atbalsta mehānismiem, vietējo un reģionālo pašvaldību spēju veidošanai, zināšanu apmaiņai un inovācijai;

29. uzsver, ka var izmantot tādas ES iniciatīvas kā pilsētprogrammas partnerības, un būtu jāapsver iespēja īstenošanas atbalstam aktīvi veidot jaunas partnerības vides jomā;

30. atzinīgi vērtē integrēta nulles piesārņojuma monitoringa un perspektīvas satvara (ZPMOF) izstrādi un aicina nodrošināt, lai visi attiecīgie dati būtu apkopoti, saskaņoti un visiem pieejami. RK uzsver, ka ir svarīgi ZPMOF saskaņot ar jauno vides rīcības programmu paredzēto uzraudzības sistēmu;

Atbalsts vietējā un reģionālā mēroga rīcībai nulles piesārņojuma jomā

31. atzinīgi vērtē Komisijas centienus sadarboties ar pilsētām un reģioniem saistībā ar Zaļo pilsētu vienošanos, Zaļās galvaspilsētas un Zaļās lapas balvu un Eiropas gadu zaļākām pilsētām, jo tie stimulē uzlabojumus;

⁽³⁾ Study 2019: The costs of not implementing EU environmental law.

⁽⁴⁾ EEA Environmental indicator report 21/2017.

32. norāda, ka ir vajadzīga uz teritorijām vērsta pieeja. Īpaša politika būtu jāplāno ne tikai pilsētu kopienām, bet arī citiem kopienu veidiem atkarībā no konkrētiem ģeogrāfiskajiem apstākļiem;
33. uzsver, ka vides uzlabošana, izmantojot telpisko plānošanu, piemēram, augstas kvalitātes zaļo un zilo zonu paplašināšana pilsētu teritorijās, piedāvā trīskāršu ieguvumu, mazinot vides piesārņojumu un atbalstot biodaudzveidību, uzlabojot pilsētu iedzīvotāju veselību un labklājību un veicinot sociālo kohēziju un integrāciju⁽⁵⁾;
34. uzsver dabā balstītu risinājumu (DBR) nozīmi, jo tie var nodrošināt ilgtspējīgus, izmaksu ziņā lietderīgus risinājumus, kas rada ekonomiskās iespējas un ieguvumus nodarbinātības, sabiedrības veselības un labklājības jomā. Vietējām un reģionālajām pašvaldībām būtu jāpieņem tehniskais atbalsts, zināšanu apmaiņas un spēju veidošanas iespējas, lai tās varētu ņemt vērā papildu ieguvumus savos publiskajos iepirkumos;
35. atkārtoti norāda uz visaptverošo pieeju, proti, pašvaldībās trokšņa rīcības plānus un gaisa kvalitātes plānus labāk kombinēt ar ilgtspējīgas pilsētu mobilitātes plāniem (SUMP), lai, izmantojot pievilcīgu sabiedrisko transportu un efektīvi popularizējot pārvietošanos ar velosipēdu un kājām, uzlabotu gaisa kvalitāti un aizsardzību pret troksni;
36. atzinīgi vērtē centienus ieviest un pastāvīgi atbalstīt “dzīvās laboratorijas” zaļiem digitālajiem risinājumiem un viedam nulles piesārņojumam. Vietējie digitālie dvīņi var palīdzēt izstrādāt vietēja un reģionāla mēroga pasākumus zaļajai un digitālajai pārkārtošanai. Valdību kontrole pār digitalizāciju ir neizstājama, jo ilgtspējīga attīstība tagad ir nesaraucami saistīta ar digitālo pasauli;
37. aicina Eiropas datu telpā iekļaut datu apmaiņu attiecībā uz ilgtspēju, lai vērtību ķēdes varētu veicināt nozaru zaļināšanu. Turklāt ES līmeņa standartu noteikšana datu glabāšanai un apmaiņai nodrošinās tādu datu pieejamību, kurus var izmantot pārejā uz nulles piesārņojumu;
38. atzinīgi vērtē priekšlikumu par sadarbību starp Eiropas Komisiju un Reģionu komiteju, lai izveidotu ES reģionu zaļā snieguma rezultātu pārskatu, kas būs pamats jaunajai Gada zaļā reģiona balvai;

Īpaši jautājumi

Gaiss

39. norāda, ka gaisa piesārņojums ir lielākais vides veselības apdraudējums Eiropas Savienībā; uz to var attiecināt 400 000 priekšlaicīgas nāves gadījumu gadā⁽⁶⁾;
40. atkārtoti uzsver⁽⁷⁾, ka iedarbīgai gaisa kvalitātes rīcībpolitikai vajadzīga rīcība un sadarbība pasaules, Eiropas, valstu, reģionālajā un vietējā līmenī. Kā paredz subsidiaritātes princips, īstenošana galvenokārt norit ar nacionāliem, reģionāliem un vietējiem pasākumiem, kas pielāgoti konkrētiem apstākļiem;
41. atzinīgi vērtē Komisijas mērķi ciešāk saskaņot ES gaisa kvalitātes standartus ar jaunākajiem PVO ieteikumiem un pastiprināt noteikumus par monitoringu, modelēšanu un gaisa kvalitātes plāniem, lai palīdzētu vietējām un reģionālajām pašvaldībām; noteikumi par monitoringu, modelēšanu un gaisa kvalitātes plāniem it īpaši ir labāk jāsaņā savā starpā;
42. ierosina izmantot PVO 2021. gada mērķvērtības kā mērķi, kas jāsasniedz līdz 2050. gadam, bet neizmantojot ieteiktās vērtības kā robežvērtības, jo daudzas dalībvalstis vēl nav panākušas atbilstību pašreizējām;

⁽⁵⁾ *Healthy environment, healthy lives: how the environment influences health and well-being in Europe.*

⁽⁶⁾ EEZ – Gaisa kvalitāte Eiropā – 2020. gada ziņojums.

⁽⁷⁾ ES tīra gaisa politikas nākotne saistībā ar nulles piesārņojuma mērķi.

43. iesaka ņemt vērā RK Reģionālo centru (*Hubs*) veiktās apspriešanās secinājumus, kuros aplūkota ES Gaisa kvalitātes direktīvas (AAQ) un Direktīvas par valstīm noteikto maksimāli pieļaujamo emisiju (NEC) īstenošana, kā arī Eiropas Parlamenta īstenošanas ziņojums⁽⁸⁾, kurā Gaisa kvalitātes direktīvas raksturotas kā “daļēji efektīvs instruments, kas jāuzlabo”;

44. norāda, ka pandēmija radīja attiecīgu impulsu, veicinot modālo pārvirzi un pārdalot ceļa telpu par labu iebraucējiem un riteņbraucējiem, kā arī padarot to zaļāku un tādējādi novēršot atgriešanos pilsētās, kurās dominē automobiļi un kurās ir augsts gaisa piesārņojuma līmenis;

45. norāda, ka ir vajadzīgi papildu pasākumi, lai samazinātu smaku radīto piesārņojuma līmeni, un uzskata, ka Rūpniecisko emisiju direktīva (RED) ir galvenais instruments cīņā pret smaku radīto piesārņojumu, jo tā attiecas uz visu veidu emisijām. RK uzsver, cik svarīga ir amatierzinātne un sabiedrības līdzdalība smaku radīta piesārņojuma problēmu risināšanā. Daudzlīmeņu pieeja, kas ietver dažādu ieinteresēto personu atšķirīgo ieguldījumu, var dot iedzīvotājiem iespēju piedalīties lēmumu pieņemšanā par savu vidi un var sniegt atbalstu politikas veidotājiem un smaku emitējošām nozarēm, lai pieņemtu apzinātus lēmumus un labāk risinātu smaku radītā piesārņojuma problēmu;

Ūdens

46. atzinīgi vērtē mērķi par 30 % samazināt vidē nonākušās mikroplastmasas daudzumu un mudina Eiropas Komisiju noteikt skaidras definīcijas attiecībā uz mikroplastmasu, kā arī, ierosinot stingrākus pasākumus attiecībā uz apzinātas rīcības dēļ vidē nonākušo mikroplastmasu, censties rašanās vietā novērst mikroplastmasas un neausto materiālu nonākšanu vidē;

47. atzinīgi vērtē Komunālo notekūdeņu attīrīšanas direktīvas pārskatīšanu un atbalsta iniciatīvu izmantot šo direktīvu, lai panāktu vērtīgu uzturvielu reģenerāciju, un iniciatīvu pievērsties jaunām vielām, piemēram, farmaceitiskajiem atlikumiem un mikroplastmasai;

48. iesaka novērtēt šo pasākumu efektivitāti un apsvērt, kādi ieguldījumi ir nepieciešami attiecībā uz zālēm un mikroplastmasu, mērķtiecīgi pievērsties karstajiem punktiem, kuros pastāv risks ekoloģijai vai dzeramā ūdens avotiem;

49. atbalsta virszemes ūdeņos un gruntsūdeņos esošo vielu monitoringu, izmantojot inovatīvas monitoringa un novērtēšanas metodes un iekļaujot to Prioritāro vielu direktīvas un Gruntsūdeņu direktīvas pārskatīšanā. Komiteja norāda, ka ir jāapmainās ar informāciju par izplūdēm sateces baseinos, jo piesārņojošo vielu emisijām ir leņķveidīga ietekme;

50. pauž bažas par to, ka ūdens atkalizmantošana Eiropas Savienībā joprojām ir ierobežota, un uzskata, ka to varētu atbalstīt, plašāk piemērojot ES regulu par ūdens atkalizmantošanas minimālajām prasībām, lai iekļautu ūdens izmantošanu zaļo zonu apūdeņošanai pilsētu teritorijās, parkos, dārzos un publiskai izmantošanai (piemēram, atpūtai, sportam);

Troksnis

51. norāda, ka trokšņa ietekmes uz veselību dēļ katru gadu tiek zaudēts viens miljons veselīgas dzīves gadu⁽⁹⁾. Lai risinātu šīs sabiedrības veselības pieaugošās problēmas, ir būtiski samazināt autoceļu radīto trokšņa piesārņojumu;

52. uzskata, ka ir nepieciešama rīcība Eiropas līmenī, lai atbalstītu vietējos un reģionālos centienus samazināt autoceļu, dzelzceļa un lidostu radīto trokšņa piesārņojumu, nodrošinot Vides trokšņa direktīvā (END) noteikto kartēšanas un ziņošanas prasību labāku īstenošanu un izpildi;

53. mudina Komisiju izvērtēt iespēju pārskatīt Vides trokšņa direktīvu, lai noteiktu vērienīgus obligātos mērķus trokšņa samazināšanai nolūkā tuvināties PVO ieteiktajiem ierobežojumiem, un aicina visas ieinteresētās personas izstrādāt rīcības plānu;

⁽⁸⁾ Eiropas Parlamenta 2021. gada 25. marta rezolūcija par gaisa kvalitātes direktīvu – Direktīvas 2004/107/EK un Direktīvas 2008/50/EK – īstenošanu (2020/2091(INI)) (OV C 494, 8.12.2021., 64. lpp.).

⁽⁹⁾ <https://www.eea.europa.eu/publications/health-risks-caused-by-environmental>.

54. uzskata, ka ir būtiski pārorientēties no pasākumiem, kas mazina pārmērīgu troksni, uz tādiem pasākumiem, kas troksni novērš kopumā, piemēram, atbalstot tādas ilgtspējīgus transporta veidus kā iešana kājām un riteņbraukšana, lai panāktu trokšņa ievērojamu un ilgtermiņa samazinājumu;

Augsne

55. uzsver, ka ir svarīgi efektīvi īstenot tiesību aktus augsnes kvalitātes un izcelsmes jomā. Ņemot to vērā, ir svarīgi, lai visās ES dalībvalstīs būtu vienots augsnes izcelsmes un kvalitātes pierādījums, kas vietējām un reģionālajām pašvaldībām ļautu apturēt piesārņotas augsnes transportēšanu un izmantošanu tajos reģionos, kuros piesārņotājus nav iespējams saukt pie atbildības;

56. uzsver veselīgas augsnes būtisko nozīmi labklājības un uzplaukuma veicināšanā un atbalsta preventīvu un uz risku balstītu pieeju augsnes piesārņojumam. Uzsvars būtu jāliek ne tikai uz ķīmisko kvalitāti, bet arī uz augsnes fizikālo un bioloģisko stāvokli;

57. uzskata, ka poligonos apglabāta plastmasa izdala toksiskas ķīmiskas vielas augsnē un gruntsūdeņos. Nepareizas apsaimniekošanas gadījumā plastmasa piesārņo zemi, ūdensceļus un okeānus. Toksiskās piedevas un mikroplastmasa, kas atrodas lietus ūdeņos, augsnē, ūdensceļos, okeānos un kalnu virsotnēs, nevar tikt likvidētas, tās reciklējot, apglabājot poligonos vai sadedzinot. Pārmaiņas var tikt panāktas tikai ar juridiski saistošiem ierobežojumiem attiecībā uz būtiskiem lietojumiem paredzētas plastmasas globālo ražošanu;

58. atzinīgi vērtē ES augsnes stratēģiju un to, ka izziņots ES tiesību akts par augsnes veselību, jo atbalsts, kas augsnes aizsardzībai sniegts, izmantojot Eiropas satvaru, ir būtisks solis ceļā uz klimatneitralitāti, biodaudzveidības atjaunošanu, nulles piesārņojumu, kā arī veselīgu un ilgtspējīgu pārtikas sistēmu. Tajā pašā laikā iestājas par rīcības plānā un jaunajā Augsnes stratēģijā paredzēto pasākumu īstenošanas elastību valstu līmenī, jo pastāv lielas reģionālas atšķirības telpiskās plānošanas, ainavas, augsnes (sastāva) un augsnes lietojuma ziņā;

59. atzinīgi vērtē Komisijas centienus ieteikt lauksaimniekiem īstenot mazāk piesārņojošu praksi, samazinot amonjaka un nitrātu emisijas. Svarīgas ir arī citas emisijas lauksaimniecības nozarē, piemēram, fosfāti, metāli, pesticīdi un zāles;

60. aicina pievērst īpašu uzmanību vēsturiskajām difūzajām emisijām. Atbilstību jauniem standartiem dažkārt nav iespējams panākt, un tas rada ierobežojumus piesārņoto teritoriju izmantošanai. Tādēļ pieeja, kas vērsta uz piesārņojuma avotiem, ir jāapvieno ar stratēģiju šo esošo piesārņojuma avotu likvidēšanai;

Bīstamās vielas

61. atbalsta proaktīvus pasākumus ķīmisko vielu ierobežošanai pirms to nonākšanas ķēdē; pie tiem pieder arī noteikumi attiecībā uz tirgū laisto vielu drošu lietošanu. Eiropas Savienībai būtu jāreglamentē ķīmiskās vielas, pamatojoties uz tām piemītošajām cilvēkiem un videi kaitīgajām īpašībām, pat ja pastāv zinātniska nenoteiktība, un jāņem vērā arī iedarbības risks un ieguvumi sabiedrībai, kā arī jāapzina un jāizslēdz konkrēti, nepieņemami apdraudējumi;

62. uzskata, ka REACH ir galvenais instruments, lai kontrolētu bīstamās vielas, kas nonāk vidē. Ir būtiski, lai REACH noteiktie licencēšanas un ierobežošanas procesi tiktu vairāk izmantoti un lai vielu kandidātu sarakstā tiktu vairāk apzinātas vielas, kas rada ļoti lielas bažas;

63. aicina ES līmenī noteikt ierobežojumus bīstamu perfluoralkilvielu un polifluoralkilvielu (PFAS) problemātiskam lietojumam un to emisijām. Tās rada lielas bažas, jo ir ārkārtīgi noturīgas un nelabvēlīgi ietekmē cilvēku veselību un vidi;

64. norāda, ka pašlaik trūkst zināšanu par daudzu bīstamu vielu (eko)toksikoloģisko ietekmi uz vidi vai ar vides starpniecību. Zinātniskie pierādījumi par ķīmisko vielu ietekmi uz vidi un veselību būtu pastāvīgi jāatjaunina un jāizvērtē, un tiem jābūt pieejamiem, it īpaši informācijai, kas attiecas uz risku cilvēkiem un videi.

Briselē, 2022. gada 27. janvārī

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Apostolos TZITZIKOSTAS

III

(Sagatavošanā esoši tiesību akti)

REĢIONU KOMITEJA

INTERACTIO – NEKLĀTIENES SANĀKSME – RK 148. PLENĀRSESĪJA, 26.1.2022.–27.1.2022.

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Ceļā uz bezemisiju autotransportu: alternatīvo degvielu infrastruktūras izvērtēšana un CO₂ emisiju standartu stiprināšana”

(2022/C 270/07)

Ziņotājs:	<i>Adrian TEBAN</i> (RO/PPE), Albas žudeca Kudžiras pilsētas mērs
Atsauces dokumenti:	<p>Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par alternatīvo degvielu infrastruktūras ieviešanu un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2014/94/ES</p> <p>COM(2021)559 final</p> <p>Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko Regulu (ES) 2019/631 groza, lai stiprinātu CO₂ emisiju standartus jauniem vieglajiem pasažieru automobiļiem un jauniem vieglajiem komerciālajiem transportlīdzekļiem atbilstoši Savienības vērienīgākajiem mērķiem klimata jomā</p> <p>COM(2021) 556 final</p> <p>Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Stratēģisks izvērtēšanas plāns attiecībā uz papildu darbību kopumu nolūkā atbalstīt alternatīvo degvielu infrastruktūras ātru ieviešanu”</p> <p>COM(2021) 560 final</p>

I. IETEIKUMI GROZĪJUMIEM

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko Regulu (ES) 2019/631 groza, lai stiprinātu CO₂ emisiju standartus jauniem vieglajiem pasažieru automobiļiem un jauniem vieglajiem komerciālajiem transportlīdzekļiem atbilstoši Savienības vērienīgākajiem mērķiem klimata jomā

COM(2021) 556 final

1. grozījums

9. apsvēruma

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>(9) (..) Šie stingrākie CO₂ emisiju samazināšanas standarti ir tehnoloģiski neitrāli attiecībā uz tajos noteikto visa autoparka mērķrādītāju sasniegšanu. Lai sasniegtu nulles emisiju autoparka mērķrādītāju, ir un joprojām būs pieejamas dažādas tehnoloģijas. Bezemisiju transportlīdzekļi pašlaik ietver akumulatoru elektrotransportlīdzekļus, degvielas elementa un citus ar ūdeņradi darbināmus transportlīdzekļus, un tehnoloģiskas inovācijas turpinās. Sava loma pārejas procesā arī turpmāk var būt bezemisiju un mazemisiju transportlīdzekļiem, kas ietver arī labi funkcionējošus no elektrotīkla uzlādējamus hibrīdelektriskus transportlīdzekļus.</p>	<p>(9) (..) Šie stingrākie CO₂ emisiju samazināšanas standarti ir tehnoloģiski neitrāli attiecībā uz tajos noteikto visa autoparka mērķrādītāju sasniegšanu tikai tad, ja tiek ņemtas vērā izmantotās degvielas CO₂ emisijas (arī tās ražošanas procesā radītās emisijas). Lai sasniegtu nulles emisiju autoparka mērķrādītāju, ir un joprojām būs pieejamas dažādas tehnoloģijas. Bezemisiju transportlīdzekļi pašlaik ietver akumulatoru elektrotransportlīdzekļus, degvielas elementa un citus ar ūdeņradi darbināmus transportlīdzekļus, un tehnoloģiskas inovācijas turpinās. Sava loma pārejas procesā arī turpmāk var būt bezemisiju un mazemisiju transportlīdzekļiem, kas ietver arī labi funkcionējošus no elektrotīkla uzlādējamus hibrīdelektriskus transportlīdzekļus un tādus transportlīdzekļus, kurus darbina ar atjaunīgām e-degvielām, progresīvām biodegvielām un biogāzi.</p>

Pamatojums

Mazemisiju transportlīdzekļi un degvielas, piemēram, progresīvās biodegvielas, ir jāaplūko reģionālā kontekstā, kur bezemisiju elektriskos transportlīdzekļus ir grūti ieviest. Sk. grozījumu tālāk tekstā.

2. grozījums

Aiz 9. apsvēruma pievienot šādu jaunu apsvērumu:

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
	<p>(9.a) Reģionu īpatnības (piemēram, ģeogrāfiskais stāvoklis vai klimatiskie apstākļi) var apgrūtināt automobiļu un vieglo autotransporta līdzekļu pilnīgu elektrifikāciju. Šādos reģionos reģeneratīvi ražotām e-degvielām, biodegvielām – lai gan tās neatbilst izpūtēja nulles emisiju definīcijai – un hibrīda transportlīdzekļiem varētu būt izdevīgāki un elastīgāki vispārējie CO₂ emisiju rādītāji nekā izpūtēja nulles emisiju transportlīdzekļiem, tāpēc tos no 2035. gada nevajadzētu izslēgt no vienotā tirgus. Tādēļ Eiropas Komisijai, nosakot autoparka mērķrādītājus, kas transportlīdzekļu ražotājiem jāizpilda, laikus būtu jāmeklē iespēja ņemt vērā ar reģeneratīvi ražotām e-degvielām darbināmus, biodegvielas un hibrīda transportlīdzekļus, pirms minētie mērķrādītāji kļūst obligāti. Attiecībā uz iepriekš minētajiem reģionu veidiem būtu jāsniedz konkrēti ieteikumi par to, kā sasniegt klimatneitrālas mobilitātes mērķi. Turklāt tiem būtu jāpiešķir mērķtiecīgs atbalsts no dažādiem ES fondiem.</p>

Pamatojums

Jāatbalsta tādi reģioni, kur ģeogrāfisko vai klimatisko apstākļu dēļ ir grūti pilnībā elektrificēt autotransporta līdzekļus.

3. grozījums

11. apsvēruma

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>(11) Pārskatīto CO₂ emisiju standartu mērķrādītāji būtu jāpapildina ar Eiropas stratēģiju to problēmu risināšanai, ko rada bezemisiju transportlīdzekļu ražošanas un ar tiem saistīto tehnoloģiju izvēšana, vajadzība uzlabot nozares darba ņēmēju prasmes un nodrošināt to pārkvalificēšanos, kā arī dažādot ekonomiku un pārorientēt darbības. Attiecīgā gadījumā finansiālais atbalsts būtu jāapsver ES un dalībvalstu līmenī, lai piesaistītu privātās investīcijas, tostarp izmantojot Eiropas Sociālo fondu Plus, Taisnīgas pārkārtošanās fondu, Inovāciju fondu, Atveseļošanas un noturības mehānismu un citus daudzgadu finanšu shēmas un Next Generation EU instrumentus saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem. Pārskatītie noteikumi par valsts atbalstu vides un enerģētikas jomā ļaus dalībvalstīm atbalstīt uzņēmumus, lai tie dekarbonizētu savus ražošanas procesus un ieviestu videi draudzīgākas tehnoloģijas saistībā ar jauno industriālo stratēģiju.</p>	<p>(11) Pārskatīto CO₂ emisiju standartu mērķrādītāji būtu jāpapildina ar Eiropas autobūves nozares un reģionu taisnīgas pārkārtošanās mehānismu to problēmu risināšanai, ko rada bezemisiju transportlīdzekļu ražošanas, autobūves nozares zaļās pārkārtošanās, autobūves piegādes nozares un saistīto tehnoloģiju izvēšana, vajadzība uzlabot nozares darba ņēmēju prasmes un nodrošināt to pārkvalificēšanos, kā arī dažādot ekonomiku un pārorientēt darbības. Šādam Eiropas autobūves nozares un reģionu taisnīgas pārkārtošanās mehānismam būtu jānodrošina finansiālais atbalsts ES līmenī, turpmāk izmantojot papildu fondus un pašlaik koordinēti izmantojot tādus fondus kā, piemēram, Sociālo klimata fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Taisnīgas pārkārtošanās fondu, Inovāciju fondu, Atveseļošanas un noturības mehānismu un citus daudzgadu finanšu shēmas un Next Generation EU instrumentus vai InvestEU taisnīgas pārkārtošanās shēmu saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem, un papildinot tos ar programmām dalībvalstīs. Pārskatītie noteikumi par valsts atbalstu vides un enerģētikas jomā ļaus dalībvalstīm atbalstīt uzņēmumus, lai tie dekarbonizētu savus ražošanas procesus un ieviestu videi draudzīgākas tehnoloģijas saistībā ar jauno industriālo stratēģiju.</p>

Pamatojums

Tiesību akta priekšlikumā ar tik tālejošām sekām attiecībā uz darba ņēmējiem, rūpniecību un reģioniem jāparedz konkrēts "Taisnīgas pārkārtošanās mehānisms" Eiropas autobūves un piegādes nozarei, kā arī attiecīgajiem reģioniem. Ietekme būs jūtama galvenokārt reģionālā līmenī, kur darba ņēmēju pārkvalificēšana jāveic vienlaikus ar izmaiņām nozarē. Šādam mehānismam jābūt iekļaujošam attiecībā uz visu autobūves nozari, un tā pamatā jābūt datiem, kas skaidri atspoguļo tiesību aktu teritoriālo ietekmi.

Šis grozījums ir saistīts ar 4. un 6. grozījumu.

4. grozījums

24. apsvērums

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>(24) Saskaņā ar Regulas (ES) 2019/631 15. panta 5. punktu ir izvērtēta iespēja ieņēmumus no maksas par pārsniegtajām emisijām piešķirt konkrētam fondam vai attiecīgai programmai, secinot, ka tas būtiski palielinātu administratīvo slogu, vienlaikus nedodot tiešu labumu autobūves nozarei pārkārtošanās posmā. Tāpēc ieņēmumi no maksas par pārsniegtajām emisijām joprojām jāuzskata par Savienības vispārējā budžeta ieņēmumiem saskaņā ar Regulas (ES) 2019/631 8. panta 4. punktu.</p>	<p>(24) Saskaņā ar Regulas (ES) 2019/631 15. panta 5. punktu ir izvērtēta iespēja ieņēmumus no maksas par pārsniegtajām emisijām piešķirt konkrētam fondam vai attiecīgai programmai, secinot, ka tas būtiski palielinātu administratīvo slogu, vienlaikus nedodot tiešu labumu autobūves nozarei pārkārtošanās posmā. Tāpēc ieņēmumi no maksas par pārsniegtajām emisijām joprojām jāuzskata par Savienības vispārējā budžeta ieņēmumiem saskaņā ar Regulas (ES) 2019/631 8. panta 4. punktu. Tomēr “Eiropas autobūves nozares un reģionu taisnīgas pārkārtošanās mehānismam” ir jānodrošina mērķtiecīgs finansējums reģioniem no esošajiem fondiem (kā minēts 11. apsvērumā), pamatojoties uz šā tiesību akta teritoriālās ietekmes detalizētu kartēšanu. Daudzgaļu finanšu shēmas vidusposma novērtējumā prioritārā kārtā jāapsver pieejamo līdzekļu apvienošana no minētajiem avotiem “Eiropas autobūves nozares un reģionu taisnīgas pārkārtošanās mehānismā”.</p>

Pamatojums

Lai atbalstītu autobūves piegādes nozari, kas daudzos Eiropas reģionos ir nozīmīga ekonomikas nozare, ir vajadzīgs “Eiropas autobūves nozares un reģionu taisnīgas pārkārtošanās mehānisms”. Lai gan oriģinālā aprīkojuma ražotāji varētu būt labāk sagatavoti gaidāmajām pārmaiņām, visai piegādes ķēdes nozarei, ko galvenokārt veido MVU, varētu trūkt stratēģisku un iekšēju finanšu iespēju, lai savas prasmes un ražošanu pielāgotu izmaiņām autobūves vērtības ķēdē. Salīdzinājumā ar patlaban apstiprinātajiem 17,5 miljardiem EUR TPF varētu būt nepieciešami papildu līdzekļi, lai tas varētu pietiekami risināt jautājumus saistībā ar būtiskajām izmaiņām, ko radīs pakete “Gatavi mērķrādītājam 55 %”.

Šis grozījums ir saistīts ar 3. un 6. grozījumu.

5. grozījums

1. panta 9. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>(9) regulā iekļauj šādu 14.a pantu:</p> <p>“14.a pants</p> <p>Progresā ziņojums</p> <p>Komisija līdz 2025. gada 31. decembrim un pēc tam reizi divos gados ziņo par progresu virzībā uz autotransporta bezemisiju mobilitāti. Ziņojumā jo īpaši uzrauga un novērtē vajadzību pēc iespējamiem papildu pasākumiem pārejas atvieglošanai, tostarp izmantojot finanšu līdzekļus.</p> <p>Ziņojumā Komisija ņem vērā visus faktoros, kas veicina izmaksu ziņā efektīvu virzību uz klimatneitralitāti līdz 2050. gadam. Tas ietver bezemisiju un mazemisiju transportlīdzekļu ieviešanu, progresu uzlādes un uzpildes infrastruktūras izvēšanas mērķrādītāju sasniegšanā, kā prasīts Alternatīvo degvielu infrastruktūras regulā, inovācijas tehnoloģiju un ilgtspējīgu alternatīvo degvielu potenciālo ieguldījumu klimatneitrālas mobilitātes sasniegšanā, ietekmi uz patērētājiem, progresu sociālajā dialogā, kā arī aspektus, kas vēl vairāk veicina ekonomiski dzīvotspējīgu un sociāli taisnīgu pāreju uz autotransporta bezemisiju mobilitāti.”;</p>	<p>(9) regulā iekļauj šādu 14.a pantu:</p> <p>“14.a pants</p> <p>Progresā ziņojums</p> <p>Komisija līdz 2023. gada 31. decembrim un pēc tam reizi divos gados ziņo par progresu virzībā uz autotransporta bezemisiju mobilitāti. Ziņojumā jo īpaši uzrauga un novērtē vajadzību pēc iespējamiem papildu pasākumiem pārejas atvieglošanai, tostarp izmantojot finanšu līdzekļus. Šā novērtējuma pamatā ir teritoriālās ietekmes novērtējums, kurā NUTS 2. līmenī identificētas problēmas katrā reģionā un noteiktas, kā mazināt ar šīm problēmām saistītos riskus.</p> <p>Ziņojumā Komisija ņem vērā visus faktoros, kas veicina izmaksu ziņā efektīvu virzību uz klimatneitralitāti līdz 2050. gadam. Tas ietver bezemisiju un mazemisiju transportlīdzekļu ieviešanu, progresu uzlādes un uzpildes infrastruktūras izvēšanas mērķrādītāju sasniegšanā, kā prasīts Alternatīvo degvielu infrastruktūras regulā, inovācijas tehnoloģiju un ilgtspējīgu alternatīvo degvielu potenciālo ieguldījumu klimatneitrālas mobilitātes sasniegšanā, progresu un ietekmi reģionālā līmenī (NUTS 2. līmenī), ietekmi uz patērētājiem, tostarp uz patērētājiem no neaizsargātām grupām, progresu sociālajā dialogā, kā arī aspektus, kas vēl vairāk veicina ekonomiski dzīvotspējīgu un sociāli taisnīgu pāreju uz autotransporta bezemisiju mobilitāti.”;</p>

Pamatojums

Tiesību akta ietekme galvenokārt būs jūtama reģionālā līmenī, un Komisijai, pamatojoties uz šā tiesību akta teritoriālās ietekmes detalizētu kartēšanu, būt jārisina ar šādu pārkārtošanos saistītās problēmas un riski.

6. grozījums

1. panta 10. punkta b) apakšpunkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
(10) regulas 15. pantu groza šādi: b) panta 2. līdz 5. punktu svīturo;	(10) regulas 15. pantu groza šādi: b) panta 2. līdz 4. punktu svīturo; c) panta 5. punktu aizstāj ar šādu: 5. “Lai nodrošinātu, ka neviens netiek atstāts novārtā, un lai šo pāreju padarītu sociāli taisnīgu, Komisija ierosina autobūves nozares “Taisnīgas pārkārtošanās mehānismu”, tostarp daudzlīmeņu dialogu ar attiecīgajām vietējām un reģionālajām pašvaldībām, ņemot vērā šīs regulas teritoriālo ietekmi uz autobūves ražošanas un piegādes nozares pārveidi un ietekmi uz reģionālajām ekonomikas struktūrām un autobūves darbaspēku.”

Pamatojums

Lai gan spēkā esošā regula paredz iespēju ieviest taisnīgas pārkārtošanās finanšu atbalsta programmu, šis aspekts ar tiesību akta priekšlikumu būtu jāsvīturo. Sākotnējā ierosme finansēt taisnīgu pārkārtošanos, izmantojot ieņēmumus no maksas par pārsniegtajām emisijām, varētu nebūt pietiekama, lai nodrošinātu visu autobūves reģionu taisnīgu pārkārtošanos, un varētu nenodrošināt pastāvīgu finanšu resursu pieejamību budžetā.

Arī TPF, kuram patlaban paredzēti 17,5 miljardi EUR, pats par sevi var nebūt pietiekams, lai risinātu problēmas saistībā ar paketi “Gatavi mērķrādītājam 55 %”. Tādēļ ierosināts izveidot koordinācijas mehānismu autobūves nozares un reģionu taisnīgai pārkārtošanai, izmantojot esošo fondu potenciālu.

Šis grozījums ir saistīts ar 3. un 4. grozījumu.

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par alternatīvo degvielu infrastruktūras ieviešanu un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2014/94/ES

COM(2021) 559 final**7. grozījums**

9. apsvērumus

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
(..) TEN-T tīkla ar attālumu saistītiem mērķrādītājiem būtu jānodrošina, ka Savienības galvenos autoceļu tīklus pilnībā nosedz elektrouzlādes punkti, kas tādejādi nodrošina vieglu un netraucētu pārvietošanos visā Savienībā.	(..) TEN-T tīkla ar attālumu saistītiem mērķrādītājiem būtu jānodrošina, ka Savienības galvenos autoceļu tīklus pilnībā nosedz elektrouzlādes punkti, kas tādejādi nodrošina vieglu un netraucētu pārvietošanos visā Savienībā. Ja tādu reģionālu faktoru dēļ kā ģeogrāfiskā atrašanās vieta vai iedzīvotāju blīvums ieguldījumi publiski pieejamā infrastruktūrā ir grūti īstenojami, būtu jānodrošina iespēja piešķirt ES finansiālu atbalstu.

Pamatojums

Lai nodrošinātu atbilstību TEN-T tīkla starpreģionālajam raksturam, kā arī nepieļautu negatīvu ietekmi uz Eiropas kohēziju, būtu jāsauglabā uz attālumu balstīta pieeja, tomēr ar nepieciešamo finansiālo atbalstu, kas no visiem pieejamiem ES fondiem jāsniedz gan publiskiem, gan privātiem uzlādes punktiem.

8. grozījums

10. apsvēruma

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>(10) Valsts mērķrādītāji, kas balstās uz autoparka apmēru, būtu jānosaka, pamatojoties uz reģistrēto elektrotansportlīdzekļu kopējo skaitu attiecīgajā dalībvalstī, ievērojot vienotu metodoloģiju, kas ņem vērā tehnoloģiju attīstību, piemēram, elektrotansportlīdzekļu lielāku braukšanas attālumu vai to ātrās uzlādes punktu īpatsvara palielināšanos tirgū, kuros katrā uzlādes punktā var uzlādēt lielāku transportlīdzekļu skaitu nekā parastās jaudas uzlādes punktā. Metodoloģijā jāņem vērā arī akumulatoru baterijas elektrotansportlīdzekļu un uzlādējamu hibrīdelektrisku transportlīdzekļu dažādie uzlādes veidi. Metodoloģijai, ar kuru nosaka valsts mērķrādītājus, kas balstās uz autoparka apmēru, pamatojoties uz publiski pieejamās uzlādes infrastruktūras kopējo maksimālo izejas jaudu, būtu jānodrošina elastība dažādu uzlādes tehnoloģiju ieviešanā dalībvalstīs.</p>	<p>(10) Valsts mērķrādītāji, kas balstās uz autoparka apmēru, būtu jānosaka, pamatojoties uz reģistrēto elektrotansportlīdzekļu kopējo skaitu attiecīgajā dalībvalstī, tostarp paredzot aptuveni 10–20 % rezervi un ievērojot vienotu metodoloģiju, kas ņem vērā tehnoloģiju attīstību, piemēram, elektrotansportlīdzekļu lielāku braukšanas attālumu vai to ātrās uzlādes punktu īpatsvara palielināšanos tirgū, kuros katrā uzlādes punktā var uzlādēt lielāku transportlīdzekļu skaitu nekā parastās jaudas uzlādes punktā. Metodoloģijā jāņem vērā arī akumulatoru baterijas elektrotansportlīdzekļu un uzlādējamu hibrīdelektrisku transportlīdzekļu dažādie uzlādes veidi. Metodoloģijai, ar kuru nosaka valsts mērķrādītājus, kas balstās uz autoparka apmēru, pamatojoties uz publiski pieejamās uzlādes infrastruktūras kopējo maksimālo izejas jaudu, būtu jānodrošina elastība dažādu uzlādes tehnoloģiju ieviešanā dalībvalstīs.</p>

Pamatojums

Kopējais vienā dalībvalstī reģistrēto elektrotansportlīdzekļu skaits nav pietiekams, jo tajā nav ņemti vērā, piemēram, transportlīdzekļi no citām valstīm, it īpaši brīvdienu periodos, bet arī citos gadījumos, piemēram, lielos pasākumos, gadatirgos utt.

9. grozījums

34. apsvēruma

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>(34) Šajos mērķrādītājos būtu jāņem vērā apkalpoto peldlīdzekļu veidi un to attiecīgā satiksmes intensitāte. Jūras ostas ar zemu satiksmes intensitāti dažās kuģu kategorijās būtu jāatbrīvo no obligātajām prasībām attiecīgajām kuģu kategorijām, pamatojoties uz minimālo satiksmes intensitāti, lai izvairītos no nepietiekama noslogojuma jaudas uzstādīšanas. Tāpat obligātajiem mērķrādītājiem nevajadzētu būt vērstiem uz maksimālā pieprasījuma sasniegšanu, bet gan uz pietiekami lielu apjomu, kas ļauj izvairīties no nepietiekama noslogojuma jaudas un ņem vērā ostas darbības parametrus. Jūras transports ir svarīgs ķēdes posms attiecībā uz Savienības salu kohēziju un ekonomisko attīstību. Enerģijas ražošanas jauda šajās salās ne vienmēr var būt pietiekama, lai apmierinātu pieprasīto jaudu, kas vajadzīga krasta elektroapgādes nodrošināšanai. Šādā gadījumā salas būtu jāatbrīvo no šīs prasības, ja vien un līdz šāds elektrosavienojums ar kontinentālo daļu nav pabeigts vai arī ir pieejama pietiekama uz vietas saražota jauda no tīras enerģijas avotiem.</p>	<p>(34) Šajos mērķrādītājos būtu jāņem vērā apkalpoto peldlīdzekļu veidi un to attiecīgā satiksmes intensitāte. Jūras ostas ar zemu satiksmes intensitāti dažās kuģu kategorijās būtu jāatbrīvo no obligātajām prasībām attiecīgajām kuģu kategorijām, pamatojoties uz minimālo satiksmes intensitāti, lai izvairītos no nepietiekama noslogojuma jaudas uzstādīšanas. Tāpat obligātajiem mērķrādītājiem nevajadzētu būt vērstiem uz maksimālā pieprasījuma sasniegšanu, bet gan uz pietiekami lielu apjomu, kas ļauj izvairīties no nepietiekama noslogojuma jaudas un ņem vērā ostas darbības parametrus. Jūras transports ir svarīgs ķēdes posms attiecībā uz Savienības salu un tālāko reģionu kohēziju un ekonomisko attīstību. Enerģijas ražošanas jauda šajās salās un tālākajos reģionos ne vienmēr var būt pietiekama, lai apmierinātu pieprasīto jaudu, kas vajadzīga krasta elektroapgādes nodrošināšanai. Šādā gadījumā salas un tālākie reģioni būtu jāatbrīvo no šīs prasības, ja vien un līdz šāds elektrosavienojums ar kontinentālo daļu vai kaimiņvalstīm nav pabeigts vai arī ir pieejama pietiekama uz vietas saražota jauda no tīras enerģijas avotiem.</p>

Pamatojums

Pašsaprotams.

10. grozījums

37. apsvēruma

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>(..) Spēkā esošie valstu politikas regulējumi būtu jāpārskata, lai skaidri aprakstītu, kā dalībvalstis apmierinās daudz lielāko vajadzību pēc publiski pieejamas uzlādes un uzpildes infrastruktūras, kā pausts obligātajos mērķrādītājos. Pārskatītajiem regulējumiem būtu vienlīdz jāattiecas uz visiem transporta veidiem, arī tiem, attiecībā uz kuriem nav noteikti obligāti ieviešanas mērķrādītāji.</p>	<p>(..) Spēkā esošie valstu politikas regulējumi būtu jāpārskata, lai skaidri aprakstītu, kā dalībvalstis apmierinās daudz lielāko vajadzību pēc publiski pieejamas uzlādes un uzpildes infrastruktūras, kā pausts obligātajos mērķrādītājos. Pārskatīšanai būtu jābalstās uz teritoriālo analīzi, kurā būtu jāapzina dažādu vietējo struktūru atšķirīgās vajadzības, un būtu jāņem vērā vietējā un reģionālā pieredze un degvielas uzpildes infrastruktūras ieviešanas stratēģijas, ko jau izstrādājušas vietējās un reģionālās pašvaldības. Pārskatītajiem regulējumiem būtu vienlīdz jāattiecas uz visiem transporta veidiem, arī tiem, attiecībā uz kuriem nav noteikti obligāti ieviešanas mērķrādītāji.</p>

Pamatojums

Lai pilnībā ņemtu vērā reģionālo un vietējo pašvaldību intereses un to stratēģijas attiecībā uz alternatīvo degvielu infrastruktūras ieviešanu, kas jau ir iekļautas dažādos ilgtspējīgas pilsētu mobilitātes plānos vai citās reģionālās mobilitātes stratēģijās, valstu politikas satvars alternatīvo degvielu ieviešanai jānosaka, pamatojoties uz reālu daudzlīmeņu pārvaldības pieeju.

11. grozījums

39. apsvēruma

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
(39) Komisijai būtu jāatvieglo dalībvalstu pārskatīto valstu politikas regulējumu izstrāde un īstenošana, veicot informācijas un paraugprakses apmaiņu starp dalībvalstīm.	(39) Komisijai būtu jāatvieglo dalībvalstu pārskatīto valstu politikas regulējumu izstrāde un īstenošana, veicot informācijas un paraugprakses apmaiņu starp dalībvalstīm un reģionālajām un vietējām pašvaldībām.

Pamatojums

Alternatīvo degvielu infrastruktūras izvēšanas priekšlikumā ir jāiekļauj daudzlīmeņu pārvaldības sistēma. Šāda sistēma varētu koordinēt ieviešanu dalībvalstīs un novērst iespējamās nepilnības.

12. grozījums

42. apsvēruma

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
(..) Dalībvalstīm būtu jāizveido un jāuztur piemēroti instrumenti, kas veicina uzlādes un uzpildes infrastruktūras ieviešanu arī piesaistītajiem autoparkiem, īpaši attiecībā uz tūriem un bezemisiju autobusiem vietējā līmenī.	(..) Dalībvalstīm būtu jāizveido un jāuztur piemēroti instrumenti, kas veicina uzlādes un uzpildes infrastruktūras ieviešanu arī piesaistītajiem autoparkiem, īpaši attiecībā uz tūriem un bezemisiju autobusiem vietējā līmenī, un ātru uzlādi, kā arī nakts uzlādes iespējas, kas ir pieejamas visiem sabiedriskā transporta operatoriem.

Pamatojums

Sabiedriskā transporta operatoriem ir vajadzīgas degvielas uzpildes iespējas savam autoparkam – gan nakts uzlādei, gan arī ātrai uzlādei tālsatiksmes pārvadājumos. Minētajām iespējām vajadzētu būt publiski pieejamām. Ir nepieciešamas politikas sviras un stimuli, lai nodrošinātu šādu publiski pieejamu infrastruktūru.

13. grozījums

Aiz 45. apsvēruma pievienot šādu jaunu apsvērumu:

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
	<p>(45.a) <i>Uzlādes punktu izmantošanas instrukcijām, kas paredzētas patērētājiem, vajadzētu būt pēc iespējas vienotākām, procesus vajadzētu standartizēt un izmantošanai vajadzētu būt vienkāršai, balstoties uz intuīciju un attēliem; būtu jāpiedāvā valodu izvēle. Jānodrošina savietojamība ar plaši lietotu elektronisko ierīču (piemēram, viedtālrunu, planšetdatoru) operētājsistēmām.</i></p>

Pamatojums

Lai ātri atvieglotu uzlādes punktu izmantošanu un lai tā būtu pēc iespējas vienkāršāka, procesam vajadzētu būt vienkāršam un attiecīgā gadījumā standartizētam, ņemot vērā, piemēram, arī tos lietotājus, kuri neprot attiecīgās valsts valodu.

14. grozījums

47. apsvērums

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>(47) Lai galalietotājiem nodrošinātu vislabāko pakalpojuma kvalitāti, ir ļoti svarīgi, ka visi elektromobilitātes ekosistēmas dalībnieki var viegli mijiedarboties, izmantojot digitālos līdzekļus. Tam nepieciešami vērtības ķēdes attiecīgo dalībnieku unikālie identifikatori. Šajā nolūkā dalībvalstīm būtu jāizraugās identifikācijas reģistrācijas organizācija (IDRO), kas izsniedz un pārvalda unikālos identifikācijas (ID) kodus, lai identificētu vismaz uzlādes punktu operatorus un mobilitātes pakalpojumu sniedzējus. IDRO būtu jāvāc informācija par e-mobilitātes ID kodiem, ko attiecīgajā dalībvalstī jau izmanto; vajadzības gadījumā jāizdod uzlādes punktu operatoriem un mobilitātes pakalpojumu sniedzējiem jauni e-mobilitātes kodi atbilstoši Savienības mērogā kopīgi saskaņotai loģikai, kādā noformē elektromobilitātes ID kodus; jāļauj apmainīties ar minētajiem e-mobilitātes kodiem un pārlicināties par to unikalitāti nākotnē iespējamā kopīgā identifikācijas reģistrācijas repozitorijā (IDRR). Komisijai būtu jāizdod tehniski norādījumi par šādas organizācijas izveidi, pamatojoties uz programmas atbalsta darbību "Datu vākšana par alternatīvo degvielu uzlādes/uzpildes punktiem un uz e-mobilitātes aktoriem attiecināmie unikālie identifikācijas kodi" (IDACS).</p>	<p>(47) Lai galalietotājiem nodrošinātu vislabāko pakalpojuma kvalitāti, ir ļoti svarīgi, ka visi elektromobilitātes ekosistēmas dalībnieki var viegli mijiedarboties, izmantojot digitālos līdzekļus. Tam nepieciešami vērtības ķēdes attiecīgo dalībnieku unikālie identifikatori. Dalībnieku lokam vajadzētu būt pēc iespējas plašākam, it īpaši iesaistot arī enerģijas ražotājus un izplatītājus. Šajā nolūkā dalībvalstīm būtu jāizraugās identifikācijas reģistrācijas organizācija (IDRO), kas izsniedz un pārvalda unikālos identifikācijas (ID) kodus, lai identificētu vismaz uzlādes punktu operatorus un mobilitātes pakalpojumu sniedzējus. IDRO būtu jāvāc informācija par e-mobilitātes ID kodiem, ko attiecīgajā dalībvalstī jau izmanto; vajadzības gadījumā jāizdod uzlādes punktu operatoriem un mobilitātes pakalpojumu sniedzējiem jauni e-mobilitātes kodi atbilstoši Savienības mērogā kopīgi saskaņotai loģikai, kādā noformē elektromobilitātes ID kodus; jāļauj apmainīties ar minētajiem e-mobilitātes kodiem un pārlicināties par to unikalitāti nākotnē iespējamā kopīgā identifikācijas reģistrācijas repozitorijā (IDRR). Komisijai būtu jāizdod tehniski norādījumi par šādas organizācijas izveidi, pamatojoties uz programmas atbalsta darbību "Datu vākšana par alternatīvo degvielu uzlādes/uzpildes punktiem un uz e-mobilitātes aktoriem attiecināmie unikālie identifikācijas kodi" (IDACS). Galvenajam mērķim vajadzētu būt starpnozaru sadarbībai, lai maksimāli palielinātu sinerģiju.</p>

Pamatojums

Būtu jānodrošina, ka visi iesaistītie dalībnieki sadarbojas un apzinās savu attiecīgo ieguldījumu kopējā pakalpojumā klientiem un uzlādes punktu darbībā.

15. grozījums

54. apsvēruma

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>(..) Tāpēc Komisijai līdz 2026. gada beigām būtu jāpārskata šī regula, īpaši attiecībā uz mērķrādītāju noteikšanu lielas noslodzes transportlīdzekļu elektrouzlādes punktiem, kā arī mērķrādītājiem saistībā ar alternatīvo degvielu infrastruktūru bezemisiju peldlīdzekļiem ūdenstransporta nozarē un gaisa kuģiem aviācijas nozarē.</p>	<p>(..) Komisijai ne vēlāk kā divus gadus pēc šīs regulas stāšanās spēkā būtu jāizvērtē tās ietekme, izmantojot konkrētus, noteiktus mērķus un ņemot vērā transportlīdzekļa emisiju pilnu aprites ciklu katrai tehnoloģijai un tās ietekmi uz autotransporta CO₂ emisijām, kā arī katras tehnoloģijas ietekmi uz patērētāju (kopējās ekspluatācijas izmaksas). Komisijai līdz 2026. gada beigām būtu arī jāpārskata šī regula, īpaši attiecībā uz mērķrādītāju noteikšanu lielas noslodzes transportlīdzekļu elektrouzlādes punktiem, kā arī mērķrādītājiem saistībā ar alternatīvo degvielu infrastruktūru bezemisiju peldlīdzekļiem ūdenstransporta nozarē un gaisa kuģiem aviācijas nozarē.</p>

Pamatojums

Regulas novērtējums būtu jābalsta uz konkrētiem kritērijiem, tādēļ būtu jāatsaucas uz konkrētajiem izvīzītajiem mērķiem.

16. grozījums

1. panta 3. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>3. Ar šo regulu izveido ziņošanas mehānismu, kas stimulē sadarbību un nodrošina stabilu progresu pārraudzību. Mehānisms ietver strukturētu, pārredzamu, iteratīvu procesu starp Komisiju un dalībvalstīm nolūkā pabeigt valstu politikas regulējumu izstrādi un pēc tam tos īstenot, kā arī atbilstošu Komisijas rīcību.</p>	<p>3. Ar šo regulu izveido ziņošanas mehānismu, kas stimulē sadarbību un nodrošina stabilu progresu pārraudzību. Mehānisms ietver strukturētu, pārredzamu, iteratīvu daudzlīmeņu pārvaldības procesu starp Komisiju un dalībvalstīm nolūkā pabeigt valstu politikas regulējumu izstrādi, ņemot vērā vietējās un reģionālās stratēģijas alternatīvo degvielu infrastruktūras ieviešanai, ko jau ir izstrādājušas vietējās un reģionālās pašvaldības, un pēc tam tos īstenot, kā arī atbilstošu Komisijas rīcību.</p>

Pamatojums

Lai pilnībā ņemtu vērā reģionālo un vietējo pašvaldību intereses un to stratēģijas attiecībā uz alternatīvo degvielu infrastruktūras ieviešanu, kas jau ir iekļautas dažādos ilgtspējīgas pilsētu mobilitātes plānos vai citās reģionālās mobilitātes stratēģijās, valstu politikas satvars alternatīvo degvielu ieviešanai jānosaka, pamatojoties uz reālu daudzlīmeņu pārvaldības pieeju.

17. grozījums

3. pants

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>1. Dalībvalstis nodrošina, ka:</p> <p>— proporcionāli mazas noslodzes elektrotransportlīdzekļu skaita pieaugumam tiek ierīkotas publiski pieejamas mazas noslodzes transportlīdzekļu uzlādes stacijas;</p> <p>— to teritorijā tiek ierīkotas publiski pieejamas mazas noslodzes transportlīdzekļiem paredzētas uzlādes stacijas, kas tiem nodrošina pietiekamu izejas jaudu.</p> <p>Šajā nolūkā dalībvalstis nodrošina, ka katra gada beigās, sākot no 24. pantā norādītā gada, kumulatīvi tiek sasniegti šādi izejas jaudas mērķrādītāji:</p> <p>a) katram to teritorijā reģistrētam mazas noslodzes akumulatoru baterijas elektrotransportlīdzeklim publiski pieejamās uzlādes stacijās tiek nodrošināta kopējā izejas jauda vismaz 1 kW;</p> <p>b) katram to teritorijā reģistrētam mazas noslodzes uzlādējamam hibrīdelektriskam transportlīdzeklim publiski pieejamās uzlādes stacijās tiek nodrošināta kopējā izejas jauda vismaz 0,66 kW.</p> <p>2. (..)</p> <p>3. Kaimiņos esošās dalībvalstis nodrošina, ka a) un b) apakšpunktā minētie maksimālie attālumi TEN-T pamattīkla un TEN-T visaptverošā tīkla pārrobežu posmos netiek pārsniegti.</p>	<p>1. Dalībvalstis nodrošina, ka:</p> <p>— proporcionāli mazas noslodzes elektrotransportlīdzekļu skaita pieaugumam tiek ierīkotas publiski pieejamas mazas noslodzes transportlīdzekļu uzlādes stacijas;</p> <p>— to teritorijā teritoriāli līdzsvarotā veidā tiek ierīkotas publiski pieejamas mazas noslodzes transportlīdzekļiem paredzētas uzlādes stacijas, kas tiem nodrošina pietiekamu izejas jaudu.</p> <p>Šajā nolūkā dalībvalstis nodrošina, ka katra gada beigās, sākot no 24. pantā norādītā gada, kumulatīvi tiek sasniegti šādi izejas jaudas mērķrādītāji:</p> <p>a) katram to teritorijā reģistrētam mazas noslodzes akumulatoru baterijas elektrotransportlīdzeklim publiski pieejamās uzlādes stacijās tiek nodrošināta kopējā izejas jauda vismaz 1 kW;</p> <p>b) katram to teritorijā reģistrētam mazas noslodzes uzlādējamam hibrīdelektriskam transportlīdzeklim publiski pieejamās uzlādes stacijās tiek nodrošināta kopējā izejas jauda vismaz 0,66 kW.</p> <p>2. (..)</p> <p>3. Izbūvējot un atbalstot uzlādes infrastruktūru saskaņā ar 2. ievilkumu, dalībvalstis ņem vērā arī LESD 174. panta mērķus un nodrošina tās pieejamību teritorijās ar mazāku apdzīvotības blīvumu.</p> <p>4. Kaimiņos esošās dalībvalstis nodrošina, ka a) un b) apakšpunktā minētie maksimālie attālumi TEN-T pamattīkla un TEN-T visaptverošā tīkla pārrobežu posmos netiek pārsniegti.</p>

Pamatojums

Lai virzītu uz priekšu alternatīvus dzinējus, nepieciešamajai uzlādes infrastruktūrai jābūt pieejamai arī ārpus TEN-T tīkliem tādās teritorijās, kur mazāka iedzīvotāju blīvuma dēļ lietotāju skaits ir mazāks un kur privāta ieviešana nav tik rentabla.

18. grozījums

3. panta 2. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>2. Dalībvalstis savas teritorijas autoceļu tīklā nodrošina tādu publiski pieejamu uzlādes punktu minimālo pārklājumu, kuri paredzēti mazas noslodzes transportlīdzekļiem. Šajā nolūkā dalībvalstis nodrošina, ka:</p> <p>a) <i>TEN-T</i> pamattīklā katrā braukšanas virzienā ne vairāk kā 60 km attālumā viens no otra ir ierīkoti publiski pieejami uzlādes parki, kas paredzēti mazas noslodzes transportlīdzekļiem un atbilst šādām prasībām:</p> <p>i) līdz 2025. gada 31. decembrim katrs uzlādes parks dara pieejamu vismaz 300 kW izejas jaudu, un tajā ietilpst vismaz viena uzlādes stacija ar vismaz 150 kW individuālo izejas jaudu,</p> <p>ii) līdz 2030. gada 31. decembrim katrs uzlādes parks dara pieejamu vismaz 600 kW izejas jaudu, un tajā ietilpst vismaz divas uzlādes stacijas ar vismaz 150 kW individuālo izejas jaudu;</p> <p>b) <i>TEN-T</i> visaptverošajā tīklā katrā braukšanas virzienā ne vairāk kā 60 km attālumā viens no otra ir ierīkoti publiski pieejami uzlādes parki, kas paredzēti mazas noslodzes transportlīdzekļiem un atbilst šādām prasībām:</p> <p>i) līdz 2030. gada 31. decembrim katrs uzlādes parks dara pieejamu vismaz 300 kW izejas jaudu, un tajā ietilpst vismaz viena uzlādes stacija ar vismaz 150 kW individuālo izejas jaudu,</p> <p>ii) līdz 2035. gada 31. decembrim katrs uzlādes parks dara pieejamu vismaz 600 kW izejas jaudu, un tajā ietilpst vismaz divas uzlādes stacijas ar vismaz 150 kW individuālo izejas jaudu.</p>	<p>2. Dalībvalstis savas teritorijas autoceļu tīklā nodrošina tādu publiski pieejamu uzlādes punktu minimālo pārklājumu, kuri paredzēti mazas noslodzes transportlīdzekļiem. Šajā nolūkā dalībvalstis nodrošina, ka:</p> <p>a) <i>TEN-T</i> pamattīklā katrā braukšanas virzienā ne vairāk kā 60 km attālumā viens no otra ir ierīkoti publiski pieejami uzlādes parki, kas paredzēti mazas noslodzes transportlīdzekļiem un atbilst šādām prasībām:</p> <p>i) līdz 2025. gada 31. decembrim katrs uzlādes parks dara pieejamu vismaz 500 kW izejas jaudu, un tajā ietilpst vismaz viena uzlādes stacija ar vismaz 250 kW individuālo izejas jaudu,</p> <p>ii) līdz 2030. gada 31. decembrim katrs uzlādes parks dara pieejamu vismaz 900 kW izejas jaudu, un tajā ietilpst vismaz divas uzlādes stacijas ar individuālo izejas jaudu vismaz 250 kW;</p> <p>b) <i>TEN-T</i> visaptverošajā tīklā katrā braukšanas virzienā ne vairāk kā 60 km attālumā viens no otra ir ierīkoti publiski pieejami uzlādes parki, kas paredzēti mazas noslodzes transportlīdzekļiem un atbilst šādām prasībām:</p> <p>i) līdz 2030. gada 31. decembrim katrs uzlādes parks dara pieejamu vismaz 500 kW izejas jaudu, un tajā ietilpst vismaz viena uzlādes stacija ar individuālo izejas jaudu vismaz 250 kW,</p> <p>ii) līdz 2035. gada 31. decembrim katrs uzlādes parks dara pieejamu vismaz 900 kW izejas jaudu, un tajā ietilpst vismaz divas uzlādes stacijas ar vismaz 250 kW individuālo izejas jaudu.</p>

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
	<p><i>c) pienācīgi pamatotos gadījumos, kad konkrētu reģionu īpatnību (piemēram, ģeogrāfiskās atrašanās vietas, sarežģītas topogrāfijas vai apdzīvotības blīvuma) dēļ un kad no sociālo un ekonomisko izmaksu un ieguvumu viedokļa šādu uz attālumu balstītu prasību ir sarežģīti pamatot, var uzstādīt mazāku izejas jaudu, tomēr katrā uzlādes parkā tiek nodrošināta vismaz 300 kW izejas jauda un atrodas vismaz viena uzlādes stacija, kuras individuālā izejas jauda ir vismaz 150 kW. Dalībvalstis šādus atbrīvojumus paziņo Komisijai.</i></p>

Pamatojums

Nesenā Eiropas Parlamenta pētījumā ⁽¹⁾ secināts, ka ierosinātā uzlādes jauda TEN-T un pilsētu mezglu uzlādes punktos ir pārāk zema. Tas varētu kavēt elektrotransportlīdzekļu ieviešanu.

Attiecībā uz atbrīvojumiem jānorāda, ka tie ir nepieciešami, jo tikai uz attālumu balstīta pieeja uzlādes infrastruktūras izveidei neatbilst degvielas uzpildes infrastruktūras nepieciešamībai vietējā un reģionālā līmenī. Nosakot vienādus uz attālumu balstītus mērķus un uzlādes jaudas mērķus visai Savienībai, netiek ņemtas vērā reģionālās atšķirības (iedzīvotāju blīvums, ģeogrāfiskā atrašanās vieta).

19. grozījums

4. panta 1. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>(..)</p> <p>d) līdz 2025. gada 31. decembrim katrā pilsētas mezglā ir ierīkoti publiski pieejami lielas noslodzes transportlīdzekļiem paredzēti uzlādes punkti, kuru kopējā izejas jauda ir vismaz 600 kW un kurus nodrošina uzlādes stacijas ar individuālo izejas jaudu vismaz 150 kW;</p> <p>e) līdz 2030. gada 31. decembrim katrā pilsētas mezglā ir ierīkoti publiski pieejami lielas noslodzes transportlīdzekļiem paredzēti uzlādes punkti, kuru kopējā izejas jauda ir vismaz 1 200 kW un kurus nodrošina uzlādes stacijas ar individuālo izejas jaudu vismaz 150 kW;</p>	<p>(..)</p> <p>d) līdz 2025. gada 31. decembrim katrā pilsētas mezglā ir ierīkoti publiski pieejami lielas noslodzes transportlīdzekļiem paredzēti uzlādes punkti, kuru kopējā izejas jauda ir vismaz 900 kW un kurus nodrošina uzlādes stacijas ar individuālo izejas jaudu vismaz 300 kW;</p> <p>e) līdz 2030. gada 31. decembrim katrā pilsētas mezglā ir ierīkoti publiski pieejami lielas noslodzes transportlīdzekļiem paredzēti uzlādes punkti, kuru kopējā izejas jauda ir vismaz 2 000 kW un kurus nodrošina uzlādes stacijas ar individuālo izejas jaudu vismaz 300 kW;</p>

⁽¹⁾ Research for TRAN Committee – Alternative fuel infrastructures for heavy-duty vehicles | Think Tank | European Parliament (europa.eu).

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
	<p>f) <i>pienācīgi pamatotos gadījumos, kad konkrētu reģionu īpatnību (piemēram, ģeogrāfiskās atrašanās vietas, sarežģītas topogrāfijas vai apdzīvotības blīvuma) dēļ un kad no sociālo un ekonomisko izmaksu un ieguvumu viedokļa šādu uz attālumu balstītu prasību ir sarežģīti pamatot, var uzstādīt mazāku izejas jaudu, tomēr tiek nodrošināta vismaz 600 kW kopējā izejas jauda lielas noslodzes transportlīdzekļiem un individuālā izejas jauda ir vismaz 150 kW. Dalībvalstis šādus atbrīvojumus paziņo Komisijai.</i></p>

Pamatojums

Tāds pats kā 18. grozījumam.

20. grozījums

6. panta 1. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>1. Dalībvalstis nodrošina, ka to teritorijā minimālais publiski pieejamo ūdeņraža uzpildes staciju skaits tiek izveidots līdz 2030. gada 31. decembrim.</p> <p>Šajā nolūkā dalībvalstis nodrošina, ka līdz 2030. gada 31. decembrim publiski pieejamās ūdeņraža uzpildes stacijas, kuru minimālā jauda ir 2 t dienā un kuras ir aprīkotas ar vismaz 700 bāru uzpildes iekārtu, TEN-T pamattīklā un TEN-T visaptverošajā tīklā ir izvietotas ne vairāk kā 150 km attālumā viena no otras. (..)</p>	<p>1. Dalībvalstis nodrošina, ka to teritorijā minimālais publiski pieejamo ūdeņraža uzpildes staciju skaits tiek izveidots līdz 2027. gada 31. decembrim.</p> <p>Šajā nolūkā dalībvalstis nodrošina, ka līdz 2027. gada 31. decembrim publiski pieejamās ūdeņraža uzpildes stacijas, kuru minimālā jauda ir 4 t dienā un kuras ir aprīkotas ar vismaz 700 bāru uzpildes iekārtu, TEN-T pamattīklā un TEN-T visaptverošajā tīklā ir izvietotas ne vairāk kā 150 km attālumā viena no otras. (..)</p>

Pamatojums

Ūdeņraža kravas automobiļu projekti jau pastāv daudzās dalībvalstīs un reģionos. Lai tos īstenotu, steidzami ir vajadzīga plānošanas noteiktība. Tādēļ būtu jāparedz agrāks termiņš un lielāka jauda.

21. grozījums

13. panta 3. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>3. Dalībvalstis nodrošina, ka valsts politikas regulējumā attiecīgi tiek ņemtas vērā reģionālo un vietējo iestāžu intereses, īpaši attiecībā uz sabiedriskā transporta uzlādes un uzpildes infrastruktūru, kā arī attiecīgo ieinteresēto personu intereses.</p>	<p>3. Dalībvalstis nodrošina, ka valsts politikas regulējumā tiek ņemtas vērā reģionālo un vietējo iestāžu intereses, īpaši attiecībā uz sabiedriskā transporta uzlādes un uzpildes infrastruktūru, kā arī attiecīgo ieinteresēto personu intereses. Valsts politikas regulējumā iekļauj vietējā līmeņa konsultāciju mehānismu, lai attiecīgo dalībvalstu stratēģijās alternatīvo degvielu infrastruktūras ieviešanai paredzētu pastāvīgu vietējā līmeņa atgriezenisko saiti. Alternatīvo degvielu infrastruktūrai ir jābūt pieejamai visos reģionos. Tādēļ, lai nodrošinātu Savienības kohēziju, būtu jāiekļauj mērķi reģionālās (NUTS 2. līmeņa) alternatīvo degvielu infrastruktūras ieviešanai.</p>

Pamatojums

Lai gan 16. apsvērumā un 38. apsvērumā ir norādīts, ka valsts politikas regulējumā ir jāiekļauj daudzlīmeņu pieeja, attiecīgajā pantā tas nav konkrēti paredzēts, tādējādi netiktu izmantota iespēja valsts politikas regulējumā iekļaut konsultāciju mehānismu vietējām un reģionālajām pašvaldībām, kas attiecīgo dalībvalstu stratēģijās alternatīvo degvielu infrastruktūras ieviešanai nodrošinātu vērtīgu reģionālā līmeņa atgriezenisko saiti un uzlabotu to vispārējo saskaņotību.

22. grozījums

13. panta 4. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
4. Vajadzības gadījumā dalībvalstis sadarbojas, konsultējoties vai izmantojot kopīgus politikas regulējumus, lai nodrošinātu, ka pasākumi, kas vajadzīgi šīs regulas mērķu sasniegšanai, ir saskaņoti un koordinēti. (..)	4. Dalībvalstis sadarbojas, konsultējoties vai izmantojot kopīgus politikas regulējumus, lai nodrošinātu, ka pasākumi, kas vajadzīgi šīs regulas mērķu sasniegšanai, ir saskaņoti un koordinēti ar vietējo līmeni un atbilst subsidiaritātes un daudzlīmeņu pārvaldības principam. (..)

Pamatojums

Tāds pats kā 21. grozījumam.

II. IETEIKUMI POLITIJAS JOMĀ

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA

Taisnīga pārkārtošanās

1. uzsver, ka ir jāveic pētījumi un kartējums attiecībā uz to, kā pāreja uz klimatneitrālu autobūves nozari ietekmē nodarbinātību un kādas ir ar to saistītās tendences. Tāpēc Komisijai būtu jānovērtē šīs regulas teritoriālā ietekme uz autobūves nozari, darbaspēku un reģioniem;

2. uzsver, ka Eiropas autobūves nozares pāreja uz bezemisiju transportlīdzekļiem ir visaptverošākās strukturālās pārmaiņas, kas līdz šim skārušas šo nozari un kas daudzējādā ziņā ietekmē darba ņēmējus, piegādātājus un autobūves koncernus Eiropā. Ņemot vērā šīs būtiskās pārmaiņas vienā no nozīmīgākajām Eiropas nozarēm, RK aicina Eiropas Komisiju sākt visaptverošu un ilgtermiņa stratēģisku dialogu par ES autobūves nozares pārveidi, šajā dialogā iesaistot visas attiecīgās ieinteresētās personas (oriģinālā aprīkojuma ražotājus, piegādātājus, arodbiedrības, akadēmiskās aprindas, vides apvienības, NVO, pilsonisko sabiedrību, reģionus un pilsētas u. c.), lai politiski atbalstītu nozares strukturālās pārmaiņas un analizētu un atbalstītu nozares vajadzības. Komiteja atbalsta pašreizējos ES līmenī notiekošās sadarbības veidus, kas ļauj iesaistīt reģionālās un vietējās iestādes, piemēram, Autobūves prasmju aliansi, kuras uzmanības centrā ir autobūves nozarē strādājošo pārkvalificēšana un kvalifikācijas celšana, zināšanu uzkrāšana un dialoga veicināšana starp visiem attiecīgajiem nozares partneriem un dalībniekiem;

3. atbalsta īpašu plānu izstrādi ES autobūves nozarē strādājošo pārkvalifikācijai, kvalifikācijas celšanai, apmācībai un pārcelšanai, sevišķi tajos reģionos, kurus šī pārkārtošanās skar visvairāk;

4. atbalsta publisko resursu nodrošināšanu autobūves ekosistēmas taisnīgas pārkārtošanās programmai. Kā paraugs būtu jāizmanto pašreizējā Taisnīgas pārkārtošanās platforma. Reģionālo plānu finansēšana, izmantojot Taisnīgas pārkārtošanās mehānismu, tostarp īpašu Taisnīgas pārkārtošanās fondu, šodien nodrošina atbalstu miljoniem darba ņēmēju tādās oglekļietilpīgās rūpniecības jomās kā ogļu ieguve;

5. mudina Komisiju izveidot "Eiropas autobūves nozares un reģionu taisnīgas pārkārtošanās mehānismu", kam būtu jābalstās uz Eiropas fondiem, un nodrošināt, ka tas risina problēmas tajos reģionos, kurus šī pārkārtošanās skar visvairāk, un sasniedz visus piegādes ķēdes MVU, lai varētu pielāgoties izmaiņām autobūves vērtības ķēdē.

6. Šā Taisnīgas pārkārtošanās mehānisma pamatā būtu jāliek šādi principi:

a) pietiekami resursi;

- b) politikas atbalsts un paraugprakses apmaiņa;
- c) pārkārtošanās plānošana un sociālais dialogs.

Mehānisma ietvaros piešķirtie līdzekļi tieši jānovirza skartajam darbaspēkam, un tie pārredzami jāsadala reģioniem un pilsētām, cieši sadarbojoties ar tām publiskajām iestādēm, kuru kompetencē ir apmācība un mūžizglītība. Tie nav jāparedz autobūves uzņēmumu glābšanai, bet gan publiskiem ieguldījumiem darbaspēka prasmju uzlabošanā un dažādošanā un darbaspēka izglītošanā;

7. atbalsta iniciatīvu “Reģionu alianse atbilstīgai un taisnīgai Eiropas autobūves un piegādes nozares pārkārtošanai”. Šie reģioni, kuros ir spēcīga autobūves nozare, vēlas aktīvi iesaistīties, lai nodrošinātu, ka neviens reģions netiek atstāts novārtā un ka jaunā, ilgtspējīgā un ar alternatīvu degvielu darbinātā mobilitātes sistēma ir cenas ziņā pieņemama un pieejama visu reģionu iedzīvotājiem. RK pilnībā atbalsta alianses prasību izveidot taisnīgas pārkārtošanās mehānismu no autobūves nozares atkarīgajiem reģioniem, lai tie varētu pārvaldīt pārmaiņas šajā nozarē;
8. uzsver, ka ieguldījumi profesionālajā izglītībā un augsto tehnoloģiju izglītībā, kas vajadzīga jaunu prasmju apguvei elektromobilitātes jomā, būtu jādarā pieejami vietējā un reģionālajā līmenī;
9. atbalsta esošo autobūves uzņēmumu saglabāšanu reģionos un jaunas to darbības alternatīvajā mobilitātē, piešķirot prioritāti esošajām iekārtām;

Alternatīvo degvielu infrastruktūra

10. uzskata, ka alternatīvo dzinēju uzlādes un uzpildes infrastruktūras izvērsšana saistībā ar jaunajiem CO₂ emisiju standartiem un it īpaši ar elektromobilitātes izvērsšanu ir būtisks nosacījums klimata mērķu sasniegšanai Eiropas, valstu un reģionālā līmenī. Šajā saistībā jāatzīmē, ka pienākumi, ko Eiropas Savienība līdz šim paredzējusi attiecībā uz nepieciešamo uzlādes un uzpildes infrastruktūru, nav pietiekami;
11. atzinīgi vērtē to, ka, pārveidojot Alternatīvo degvielu infrastruktūras direktīvu (AFID) par regulu (AFIR), Komisija pirmo reizi ES mērogā ierosina obligātas, vienotas un galvenokārt arī multimodālas minimālās prasības šai infrastruktūrai dalībvalstīs;
12. atbalsta autotransporta nozares pilnīgu dekarbonizāciju līdz 2050. gadam;
13. uzsver, ka principā ražotājiem jābūt iespējai būt atvērtiem attiecībā uz dažāda veida dzinējiem un tehniskiem risinājumiem, lai sasniegtu mērķi līdz 2035. gadam Eiropas Savienībā reģistrēt tikai bezemisiju transportlīdzekļus;
14. ievērojot tehnoloģiskās neitralitātes principu, Komisijai jānodrošina tehnoloģiju konkurence, kā arī alternatīvas lauku un attāliem reģioniem, piemēram, progresīvās biodegvielas (sk. ilgtspējas kritērijus biodegvielām Atjaunojamo energoresursu direktīvas IX pielikumā);
15. aicina novērtēt biodegvielu emisiju intensitāti⁽²⁾; šajā novērtējumā jāņem vērā viss biodegvielas aprites cikls un tā ietekme uz zemes izmantošanas maiņu, netiešiem zemes izmantošanas maiņas faktoriem, biodaudzveidību un nodrošinātību ar pārtiku;
16. īpaša uzmanība jāpievērš šādiem aspektiem:
 - publiskie uzlādes punkti pilsētu teritorijās, kur arvien lielākam skaitam elektrotransportlīdzekļu nav piekļuves privātām autostāvvietām,
 - publiskie uzlādes punkti attālos un lauku apvidos;
17. aicina paātrināt autotransporta nozarē dinamiski progresējošo ūdeņraža izmantošanu un radīt apstākļus pietiekami visaptverošam ūdeņraža uzpildes punktu tīklam, tiklīdz būs pieejami vajadzīgie tehniskie risinājumi un zināsim, kāds ir pieprasījums. 2027. un 2035. gads var būt dabiski starpposma mērķi ceļvedī ar atbilstošiem pasākumiem. Viens no šiem pasākumiem ir vajadzīgo tiesību aktu un lēmumu sagatavošana. Tomēr, ja reģiona īpatnību (piemēram, ģeogrāfiskā stāvokļa vai iedzīvotāju blīvuma) dēļ un, ņemot vērā vispārējos ekonomiskos ieguvumus, noteiktās prasības ir grūti pamatot, pienācīgi pamatotos gadījumos vajadzētu būt iespējai pieļaut atkāpes;

(2) “The land use change impact of biofuels consumed in the EU. Quantification of area and greenhouse gas impact”, sk. šeit: https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/Final%20Report_GLOBIOM_publication.pdf.

18. uzsver, ka ir vajadzīga īpaša infrastruktūra lielas noslodzes transportlīdzekļiem, it sevišķi sabiedriskajam transportam;
19. būtiska prasība ir viegla piekļuve viedai un ātrai uzlādei, kā arī informācija par uzlādes staciju pieejamību, maksājumu risinājumiem, uzlādes tarifiem (cenu pārredzamība) utt.;
20. aicina, apsverot ieguldījumus alternatīvās autotransporta piedziņas sistēmās, piešķirt prioritāti pasākumiem, kuru mērķis ir novirzīt kravu pārvadājumus uz dzelzceļu;

Vispārīga informācija

21. atzinīgi vērtē nodomu noteikt transportlīdzekļu emisiju standartus, lai sasniegtu oglekļa neitralitātes mērķi. Viegli automobiļi un furgoni veido lielāko daļu (absolūtos skaitļos) no CO₂ emisijām transporta nozarē, un vidējās emisijas no automobiļiem ar iekšdedzes dzinējiem turpina palielināties;
22. uzsver, ka Austrumeiropas un Centrāleiropas dalībvalstīs pastāv problēma saistībā ar lietotu automobiļu tirgu, kas rada piesārņojumu, un ka toksiskā piesārņojuma un “oglekļa emisiju pārvirzes” problēmas tiek novirzītas uz mazāk attīstītiem reģioniem. Tas kavē ES kohēziju un ir pretrunā pamatvērtībai, kas paredz, ka visiem ES iedzīvotājiem ir vienlīdzīgas tiesības uz tīru gaisu. Tāpēc Komisijai būtu jānodrošina, ka veco un piesārņojošo transportlīdzekļu plūsma tiek ierobežota tā, lai aizsargātu vidi un sabiedrības veselību un lai tā būtu saskaņota ar vienoto tirgu;
23. ierosina izstrādāt jaunu Euro 7/VII standartu tā, lai to pielāgotu esošajām tehniskajām piesārņojuma samazināšanas iespējām. Principā Euro 7/VII standarta prasībām nevajadzētu nonākt pretrunā ar faktu, ka ir vajadzīgas lielas izmaksas, lai nozarē izstrādātu jaunas dzinēju sistēmas virzībā uz klimata mērķu sasniegšanu;
24. ņemot vērā šīs regulas iespējamo ietekmi uz vietējām un reģionālajām pašvaldībām, RK uzsver, ka ir svarīgi, lai likumdevēji to informētu par visām sākotnējā priekšlikuma izmaiņām katrā likumdošanas procedūras posmā, tostarp izmaiņām, kas veiktas dialoga sarunās, atbilstīgi lojālas sadarbības principam, tādējādi ļaujot RK pienācīgi īstenot savas Līguma prerogatīvas (LESD 91. pants);
25. uzskata, ka abos regulu projektos ir ievērotas proporcionalitātes principa un subsidiaritātes principa prasības. ES rīcības pievienotā vērtība šajā jomā un Komisijas izraudzītie attiecīgie juridiskie pamati ir skaidri un konsekventi. Tomēr Komiteja pauž nožēlu, ka, atšķirībā no citiem priekšlikumiem, kas iesniegti paketē “Gatavi mērķrādītājam 55%”, regulas projektam par alternatīvo degvielu infrastruktūras ieviešanu (COM(2021) 559) nav pievienota subsidiaritātes novērtējuma tabula, un norāda, ka līdz noteiktajam komentāru iesniegšanas termiņam, proti, 2021. gada 8. novembrim, divu valstu parlamenti ir iesnieguši pamatotu atzinumu par neatbilstību subsidiaritātes principam.

Briselē, 2022. gada 26. janvārī

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Apostolos TZITIKOSTAS

ISSN 1977-0952 (elektroniskais izdevums)
ISSN 1725-5201 (papīra izdevums)

Eiropas Savienības
Publikāciju birojs
L-2985 Luksemburga
LUKSEMBURGA

LV